

MASTEROPPGAVE

DAGENS BISTAND ER UTGÅTT PÅ DATO

Av

Lene Thunshelle

Masteroppgaven er gjennomført som ledd i utdanningen ved Universitetet i Agder og er godkjent som del av denne utdanningen. Denne godkjenningen innebærer ikke at universitetet inntår for de metoder som er anvendt og de konklusjoner som er trukket.

Veileder:

Andreas W. Falkenberg

Universitetet i Agder, Kristiansand

Fakultet for økonomi og samfunnsvitenskap

Innholdsliste

1.0 Introduksjon	Side 6
1.2 Problemstilling	Side 7
2.0 Oppgavens innhold	Side 8
3.0 Begrepsavklaring	
3.1 Bistand	Side 9
3.1.1 Bistandens mange former	Side 9
3.1.2 Bistandskanaler	Side 10
3.1.2.1 Bilateral bistand	Side 10
3.1.2.2 Multilateral bistand	Side 10
3.1.2.3 Bistand gjennom frivillige organisasjoner	Side 11
3.1.2.4 Bistand gjennom næringsliv og handel	Side 11
3.1.2.5 Bistand gitt som mikrokreditter	Side 11
3.2 Industriland og utviklingsland	Side 13
4.0 Teori	Side 14
4.1 Norsk bistand	Side 14
4.1.1 NORAD	Side 18
4.1.2 Har norsk bistand effekt?	Side 18
4.2 To av verdens mektigste finansinstitusjoner	Side 19
4.2.1 Det internasjonale pengefondet (IMF)	Side 20
4.2.2 Verdensbanken	Side 20
4.2.3 Kritikk av finansinstitusjonene	Side 21
4.3 Hovedformålene med bistand	Side 21
4.4 FNs tusenårs mål	Side 22
4.4.1 Resultater så langt	Side 23

4.4.2 Klarer vi nå tusenårsmålene?	Side 28
4.5 Argument mot bistand	Side 28
4.5.1 Bistand blir brukt feil, en må tenke mer langsiktig	Side 28
4.5.2 Bistand fører ofte til korrupsjon	Side 31
4.5.3 Bistanden er ikke konstant, lang blir ofte avhengige av bistanden	Side 32
4.5.4 Bistand gis ofte ut fra politiske eller økonomiske motiv	Side 33
4.5.5 Bistand er for veldedighet, og kan opprettholde klasseskillene	Side 34
4.5.6 Bistand hindrer økonomisk vekst og utvikling	Side 35
4.6 Bistandens baksider	Side 36
4.6.1 Avhengighet	Side 37
4.6.2 Korrupsjon	Side 38
4.6.2.1 Korrupsjon kan ha flere former	Side 39
4.6.2.2 Korrupsjon i krisesituasjoner	Side 40
4.6.2.3 Transparency International	Side 41
4.6.2.5 Corruption Perception Index	Side 42
4.6.3 Hinder for økonomisk vekst og utvikling	Side 42
4.6.3.1 Richard DeGeorges 7 prinsipper for å konkurrere med integritet	Side 43
4.6.3.2 Den evige debatten	Side 44
4.6.3.3 Mål på økonomisk vekst og utvikling	Side 46
4.6.3.3.1 HDI – Indeks for menneskelig utvikling	Side 46
4.6.3.3.2 Bruttonasjonalprodukt	Side 49
4.6.3.3.3 CIRI	Side 49
4.7 Oppsummering	Side 50
4.8 Konklusjon	Side 54
5.0 Metoder og undersøkelse	Side 55
5.1 Case studier	Side 55
CASE 1	Side 57
6.0 Tanzania	Side 57
6.1 Bistand mottatt fra Norge	Side 59
6.2 Resultat	Side 60
6.3 Konklusjon	Side 64

CASE 2	Side 65
7.0 Afghanistan	Side 65
7.1 Bistand mottatt	Side 67
7.1.1 Bistand mottatt fra Norge	Side 68
7.2 Resultat	Side 69
7.3 Konklusjon	Side 71
CASE 3	Side 72
8.0 Haiti	Side 72
8.1 Hva har skjedd på Haiti fra midten av 1980-årene og frem til nå?	Side 73
8.2 Haiti er i krise	Side 76
8.3 Resultat	Side 77
8.4 Løsninger på Haitis problem	Side 79
8.5 Konklusjon	Side 80
9.0 Sammenligning	Side 81
10.0 Tusenårsmålene	Side 82
11.0 Oppsummering	Side 83
12.0 Konklusjon	Side 85
Appendiks A	Side 86
Appendiks B	Side 104
Appendiks C	Side 105
Appendiks D	Side 106
Appendiks E	Side 107
Litteraturliste	Side 115

Tabeller og figurer:

Figur 1: Land basert på World Banks inntektsgruppering for 2006	Side 13
Figur 2: De 10 største mottakerlandene fra 2006 – 2009	Side 15
Figur 3: Ekstrem fattigdom	Side 24
Figur 4: Corruption Perception Index 2009	Side 42
Figur 5: Human Development Index publisert 5. Oktober 2009 (Data fra 2007)	Side 47
Tabell 1: De 10 største enkeltmottak av bilateral norsk utviklingshjelp i perioden 1960 – 2005	Side 14
Tabell 2: Norsk bilateral bistand utbetalt til ulike land i 2009	Side 16
Tabell 3: Total norsk bistand fordelt på bistandstype, fra 1999 – 2008 (NOK mrd)	Side 17
Tabell 4: Tilgang til rent vann	Side 27
Tabell 5: Måling av livskvalitet, politiske og sosiale rettigheter i Tanzania	Side 58
Tabell 6: Offentlig bistand mottatt 1997	Side 61
Tabell 7: Offentlig bistand mottatt i 2006	Side 61
Tabell 8: Korrupsjonsindeksen målt i Afghanistan fra 2005 - 2009	Side 66
Tabell 9: Human Development Index	Side 66
Tabell 10: Bistand mottatt fra 1997 til 2006	Side 67
Tabell 11: Bistand til Afghanistan i perioden 2001 til 2009	Side 68
Tabell 12: Bruttonasjonalprodukt per innbygger i Haiti fra 1980 til 2009	Side 74

1.0 Introduksjon

I dag lever 1.2 milliarder mennesker for mindre enn en dollar. Mer enn 500 millioner mennesker bor i verdens 49 minst utviklede land (Less Developed Countries), hvor 2/3 av disse landene ligger i Afrika. Vår tids største utfordring er å jevne ut forskjellene mellom industriland og utviklingsland.

Bistand er en betegnelse for offentlige og private finansielle, materielle og immaterielle overføringer samt personellmessig eller andre former for assistanse til og samarbeid med utviklingsland i den hensikt å bistå regioner og stater, organisasjoner og grupper i deres sosiale og økonomiske utvikling, fremfor alt å fremme økonomisk vekst og bekjempe fattigdom¹. Målene med bistandsarbeid er mange, men alle munner ut i å “hjelp” de som ikke klarer å hjelpe seg selv.

Globalisering og utvikling har åpnet verden, og har utviklet en større interaksjon mellom utviklingsland og industriland. Den økte globaliseringen har ført til store økonomiske fordeler i verden, men globaliseringen blir også på den annen siden beskyldt for å skade verden.

Nesten 2/3 av verdens befolkning lever av mindre enn 2 dollar per dag. 900 millioner voksne mennesker kan ikke lese og skrive, og 125 millioner barn har ikke tilgang på skole. En økende befolkning er med på å legge press på miljøet.

Hovedformålene med bistandsarbeid er å bekjempe fattigdom og bidra til varige bedringer i levekår og livskvalitet. Bidra til å fremme fred, demokrati og menneskerettigheter. Bidra til å forebygge nød og lindre nød i forbindelse med konfliktsituasjoner og naturkatastrofer. Fremme like rettigheter for kvinner og menn

¹ (Leraand, 2010)

på alle områdene i samfunnet, og fremme forsvarlig forvaltning og utnyttelse av jordas miljø og biologiske mangfold.

Nylig la NORAD frem en evalueringsrapport om FNs utviklings- og bistandsarbeid. Rapporten viste at organisasjonene under FN fungerer dårlig. Bistanden er lite effektiv. Det ble påvist korrupsjon, høye administrasjonskostnader, og dårlige resultat. Norge bevilger hvert år 8 milliarder kroner til FNs organisasjoner.

Bistandsminister Erik Solheim kommenterte rapporten på tv søndag 23. mai. Der påpekte han at regjeringen vil redusere bevilgningen til de FN organisasjonene som har dårlige resultat, og øke til de som i følge rapporten var mer effektive.

Rapporten bekrefter igjen at bistand ikke fungerer tilfredsstillende, og har en bakside som en bør være klar over, og gjøre noe med.

1.2 Problemstilling

Bistand blir beskyldt for å ikke oppfylle kravene som stilles. Land blir avhengige av bistanden de mottar, korrupsjon blir påvist, og hensikten som er økonomisk vekst og utvikling blir ikke nådd. Skyldes dette bistand eller mottakerlandets situasjon? I slutten på 2000 ble FNs tusenårsmål vedtatt. Dette er målsettinger om hvordan fattigdom skal bekjempes, men blir målsettingene nådd?

For å kunne belyse disse spørsmålene dannet jeg denne problemstillingen:

”Er bistand gått ut på dato?”

Her skal jeg se på effektivitetsproblem ved bistand, og studere bistandens bakside.

2.0 Oppgavens innhold

I denne oppgaven skal jeg belyse bistandens bakside, og undersøke om bistand fungerer effektivt. 1.2 milliarder mennesker lever for mindre enn 1 dollar dagen, og ekstrem fattigdom er en aktualitet i mange land. Utfordringen i dag er å jevne ut forskjellene mellom industriland og utviklingsland, og der kommer bistand på dagsordenen.

Hovedformålene med bistand er å bekjempe fattigdom, bidra til bedringer i levekår og livskvalitet, fremme fred og menneskerettigheter med mer. I 2009 var samlet norsk bistand på 25,7 milliarder kroner, og trenden de siste årene har vært å øke bistanden. Men er en økning av bistanden svaret på problemet?

Flere rapporter som er gjort, har påvist at bistanden ikke fungerer som den skal. Bistand skal føre til økonomisk vekst og utvikling, men fører i stedet til det motsatte, og land blir avhengige av bistanden de mottar. Korrupsjon er også en stor faktor som er påvist i flere utviklingsland. Jeg vil i oppgaven diskutere videre hva som er bistandens bakside, og vise flere eksempler og case på bistandsineffektivitet.

Tilslutt vil jeg komme med en konklusjon og oppsummering på problemet.

3.0 Begrepsavklaring

3.1 Bistand

Bistand, utviklingshjelp, også kalt utviklingssamarbeid blir definert som støtte eller hjelp. Utviklingshjelp er økonomiske overføringer og annen hjelp til utviklingsland. Bistand er en betegnelse for offentlige og private finansielle, materielle og immaterielle overføringer samt personellmessig eller andre former for assistanse til og samarbeid med utviklingsland i den hensikt å bistå regioner og stater, organisasjoner og grupper i deres sosiale og økonomiske utvikling, fremfor alt å fremme økonomisk vekst og bekjempe fattigdom². Bistandsarbeid skal bidra til varige bedringer i økonomiske, sosiale og politiske kår for befolkningen i utviklingslandene, med særlig vekt på at hjelpen skal komme de fattigste til gode. Målene med bistandsarbeid er mange, men alle munnar ut i å “hjelp” de som ikke klarer å hjelpe seg selv.

3.1.1 Bistandens mange former

Det finnes flere former for bistand, her er de mest kjente:

- Generell humanitær bistand: Bistand til ofre for hungersnød, ofte resultat av lange konflikter.
- Katastrofebistand gis for å redde liv, og opprettholde livsnødvendige forutsetninger ved naturkatastrofer eller borgerkrig.
- Akutt livsmiddelbistand blir gitt når det er akutte behov i et land. Dette kan oppstå dersom et land opplever sult, eller har store ødeleggelser på grunn av naturkatastrofer eller borgerkrig.
- Bistand til flyktninger og forflyttede personer blir i første omgang avsatt for å hjelpe mennesker i mottakerlandet. Deretter skal det være en støtte for mennesker når de kommer hjem.
- Forebyggende arbeid blir utført for å forsterke effekten av bistanden, slik at en unngår katastrofer og beskytter mennesker i sårbare områder.

² (Leraand, 2010).

3.1.2 Bistandskanaler

Bevilgningene til bistand over Utenriksdepartementets budsjett tar mange ulike veier før de resulterer i konkrete utviklingstiltak.

3.1.2.1 Bilateral bistand

Stat til stat bistand blir gitt for å støtte myndighetene. Myndighetene er de som har ansvaret for å skape utvikling i sine land. Det er dette som blir lagt til grunn når en velger å gi bistanden til offentlige myndigheter. Norge mener at denne formen for bistand gir gode muligheter til å påvirke i en retning som gir god utvikling for fattige mennesker. Ved bruk av denne formen, får Norge mulighet til å delta i faglige og politiske diskusjoner med viktige miljøer i samarbeidslandene, noe som igjen gjør det lettere å bidra med norske erfaringer³.

3.1.2.2 Multilateral bistand

Multilateral bistand blir brukt for å nå mange. Hovedargumentene for å benytte de multilaterale organisasjonene, som FN, Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene, er å bidra til felles finansiering av globale forpliktelser på en rasjonell måte. Den multilaterale bistanden består av tilskudd til drift av programmer i regi av FN og andre internasjonale organisasjoner, samt kapitalinnskudd i utviklingsbankene og deres fond, inkludert blant annet nødhjelp og gjeldslette⁴. Norge kan nå land hvor det ikke er bilateralt samarbeid, gjennom støtten til multilaterale organisasjoner. Norge ser bistand gjennom FN som et virkemiddel for å støtte målet om en bedre organisert verden med FN i sentrum. Bidrag til multilaterale organisasjoner kan gi innflytelse på mange ulike arenaer, gjøre Norge mer relevante for viktige allierte, og gi politisk kapital i mange utviklingsland⁵.

³ (NORAD – Bistandskanaler og roller, 2010)

⁴ (Leerand, 2010)

⁵ (NORAD – Bistandskanaler og roller, 2010)

3.1.2.3 Bistand gjennom frivillige organisasjoner

Bistand blir gitt gjennom frivillige organisasjoner for å nå spesielle grupper. Flere av bistandsaktørene er profesjonelle med prosjekter og partnere i mange land.

Organisasjonene er operatører for nødhjelpsinnsetts, entreprenører som bygger og driver infrastruktur, politiske aktivister og leverandører av sosiale tjenester. Støtten brukes også som et virkemiddel for å skape større interesse og oppslutning om bistand og utvikling i den norske befolkningen⁶.

3.1.2.4 Bistand gjennom næringsliv og handel

For å oppnå økonomisk og sosial utvikling, er det viktig med et levedyktig næringsliv. Næringslivet er en sentral partner i norsk innsats for å skape bærekraftig økonomisk vekst i utviklingsland.

Valget av samarbeidsland er alltid politisk, både når de velges og når Norge velger å trappe ned.

3.1.2.5 Bistand gitt som mikrokreditter

Mikrokreditter er en form for fattigdomsbekjempelse som i korte trekk går ut på å tilby lån og andre finansielle tjenester til mennesker som er så fattige at tradisjonelle banker ikke ønsker dem som kunder⁷.

Lån blir ikke gitt til de fattige, fordi de ikke kan tilby nok sikkerhet for lånene sine. Det er og blitt argumentert med at små lån gir høye administrasjonskostnader i forhold til større lån, noe som resulterer i mindre inntekter fra renter og gebyrer for bankene. Likevel er det blitt bevist at fattige oftere enn andre klarer å betale tilbake lånene sine.

⁶ (NORAD – Bistandskanaler og roller, 2010)

⁷ (FN-sambandet, 2010).

Den 28.juni 1940 ble grunnleggeren av mikrokredittkonseptet, Muhammed Yunus født i Chittagong i India, som nå er en del av Bangladesh. Han opprettet i 1976, Grameen Bank, for å kunne låne ut penger til fattige bangladeshiske innbyggere. Hans første utlån var på 27dollar fra egen lomme. Disse pengene lånte han ut til kvinner i landsbyen Jobra, som ikke fikk lån fra tradisjonelle banker. Grameen Bank har en tilbakebetalingsprosent på over 90% ⁸.

De finnes ulike former for mikrokreditter. De enkleste formene er spare- og lånegrupper, kalt deltakerstyrt mikrofinans. Her bidrar medlemmene med innskudd til en pott, som den enkelte kan få låne etter tur. Trenger ikke kapital utenfra, men ikke-statlige organisasjoner bidrar ofte med opplæring. Det sosiale presset er den viktigste drivkraften for medlemmene til å betale tilbake lån. En annen form for mikrokreditt er konvensjonell mikrofinans, hvor ulike mikrofinansinstitusjoner tilbyr lån til fattige.

Kvinner har i lang tid blitt undertrykt i samfunnet, og i mange land er dette fortsatt tilfelle. Mange mikrofinansinstitusjoner har spesielt fokus på å hjelpe kvinner. De vil styrke kvinnens stilling i samfunnet, og det er blitt bevist at kvinner er flinkere til å oppfylle sine plikter, enn menn: ”Det sies at dersom man gir en dollar til en mann, skaffer man mat til en mann. Dersom man gir en dollar til en kvinne, skaffer man mat til en hel familie.”

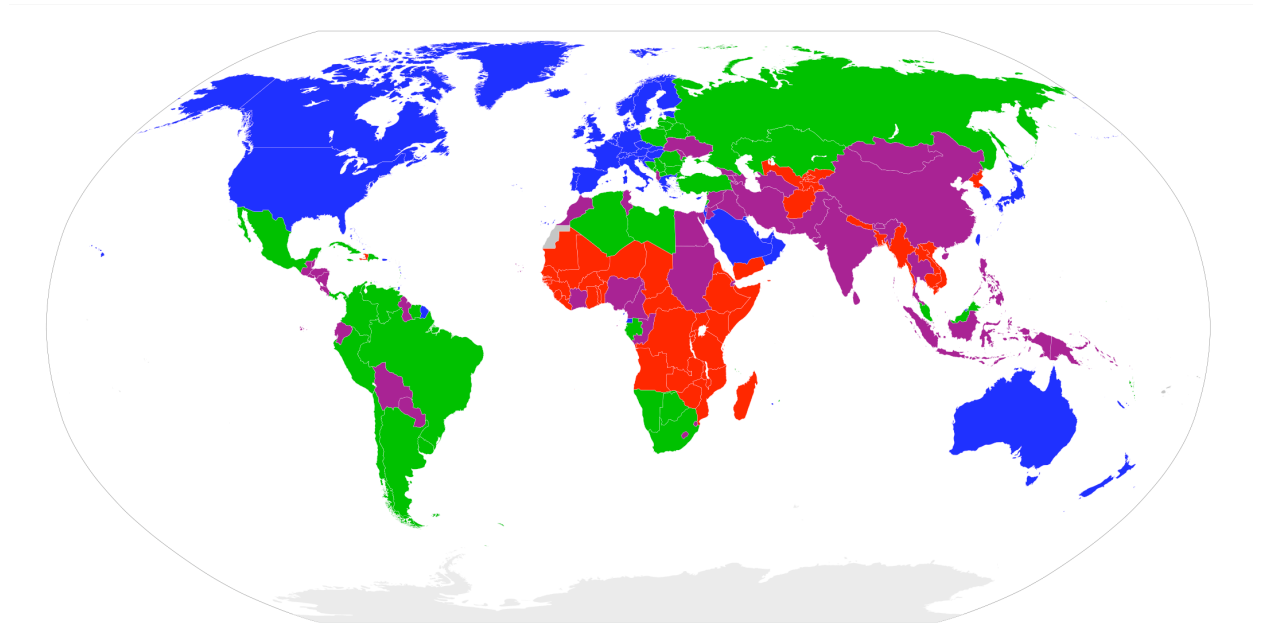
Spørsmålet er om dette fungerer i praksis? En plan kan være god, men ikke gjennomførbar. Det er ulike innvendinger mot mikrofinans. Den ene innvendingen er at det ikke er alle som har kunnskap nok til å håndtere lån, og at de derfor kan ende opp fattigere enn før. Andre innvendinger er at mikrofinans ikke når de aller fattigste. Kalle Moene fra Universitetet i Oslo, sier at økonomisk frihet for alle forutsetter en generell tilgang på kreditt, og hvor alle har like muligheter (Moene, Dagens Næringsliv, 30.juli 2005). Noen kritikere mener at mikrofinansinstitusjonene tar for høye renter, for å dekke sine administrasjonsutgifter. En som støtter denne kritikken

⁸ (Wikipedia, 21.05.2010)

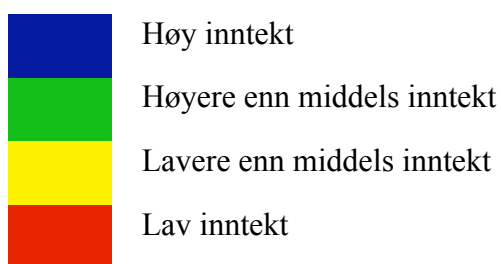
er Nimal A. Fernando, som sier at asiatiske mikrofinansinstitusjoner krever en årlig rente på mellom 30 – 70%.

3.2 Industriland og utviklingsland

Figur 1: Land basert på World Banks inntektsgruppering for 2006

(Calculated GNI per capita, by Atlas Method)

Definisjon på utviklingsland er land med svak og ofte ensidig utviklet økonomi, som har oppnådd lavere grad av sosial og økonomisk utvikling enn industriland. Et industriland er land som gjennom sterk, mangfoldig og teknologisk avansert økonomi har forholdsvis høy levestandard.

4. Teori

Bistandsarbeid skal bidra til varige bedringer i økonomiske, sosiale og politiske kår for befolkningen i utviklingslandene, med særlig vekt på at hjelpen skal komme de fattigste til gode.

4.1 Norsk bistand

Norsk bistand ble innledet på slutten av 1940-tallet, og i oktober 1952 ble den første bilaterale bistandsavtalen mellom Norge, FN og India opprettet⁹ Formålet med avtalen var å ”yte bidrag til å fremme det indiske folks økonomiske og sosiale velferd. På 1960 tallet økte utviklingshjelpen fra Norge, og samarbeidet med Tanzania, et av Norges hovedbistandsland, ble inngått.

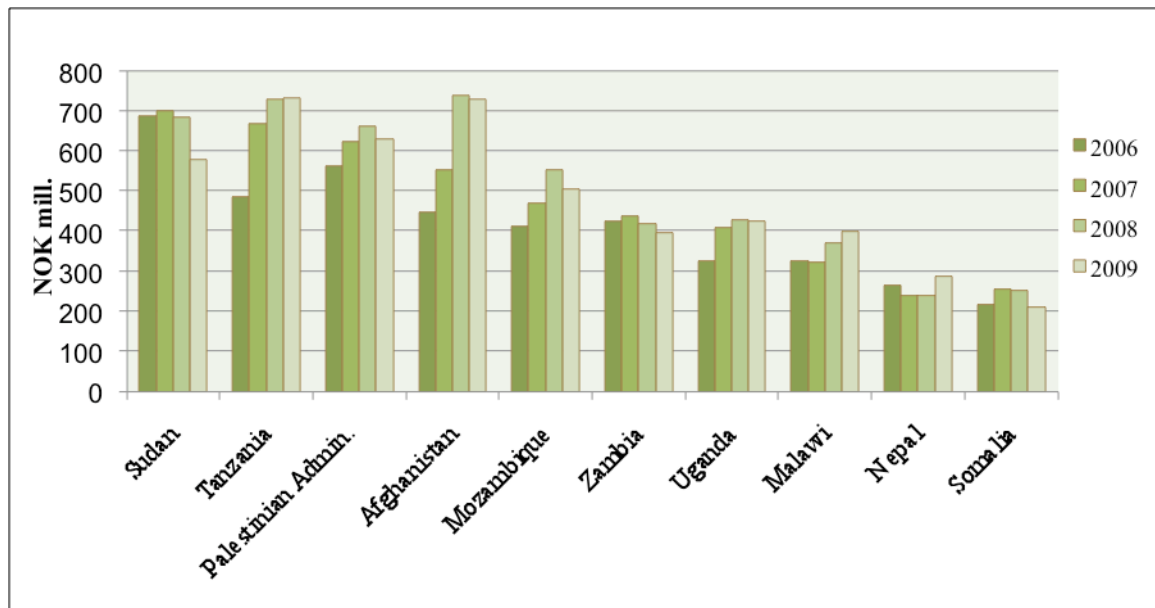
Tabell 1: De 10 største enkeltmottak av bilateral norsk utviklingshjelp i perioden 1960 – 2005¹⁰

LAND	BISTAND MOTTATT (mrd. kr)
Tanzania	11,31
Mosambik	7,95
Zambia	5,94
Bangladesh	5,92
India	3,74
Palestinske selvstyreområder	3,73
Etiopia	3,56
Sri Lanka	3,35
Sudan	3,09
Uganda	2,96

⁹ Daværende utenriksminister Halvard Lange forespurte Diderich H. Lund hvilket land han ville foreslå, og Lund svarte India. ”India er all right”, var Langes respons på Lunds forslag (Nygaard, 2010).

¹⁰ (Globalis, 2010)

Figur 2: De 10 største mottakerlandene fra 2006 – 2009

(Norad, resultater og kvalitetssikring, 2010)

I 2006 utgjorde disse 10 landene totalt 4 143 millioner av norsk bistand. Sudan var det landet som mottok mest bistand fra Norge i 2006, hele 686 millioner kroner.

Tabell 2: Norsk bilateral bistand utbetalt til ulike land i 2009

MOTTAKERLAND	2009 (NOK)
Tanzania	730 937 000
Afghanistan	727 842 000
Palestinske områder	628 749 000
Sudan	578 177 000
Mosambik	504 821 000
Uganda	422 680 000
Malawi	399 467 000
Zambia	393 619 000
Pakistan	292 393 000
Nepal	284 467 000

(NORAD, 2010)

I 2009 var samlet norsk bistand på 25,7 milliarder kroner, hvor 18,5 milliarder var bilateral bistand. Den bilaterale bistanden ble gitt til i alt 114 land. Av disse mottakerlandene var Tanzania (731 millioner kroner), Afghanistan (728 millioner kroner) og det Palestinske området (629 millioner kroner), de største mottakerlandene.

Tabell 3: Total norsk bistand fordelt på bistandstype, fra 1999 – 2008 (NOK mrd)

	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008
Administrasjon	0,5	0,6	0,6	0,7	0,7	0,8	0,9	1,1	1,1	1,2
Bilateral bistand	5,6	6,2	5,9	6,5	7,2	6,9	7,8	8,5	10,3	10,0
Multibilateral bistand	1,7	1,5	2,0	2,0	2,4	2,7	4,1	4,2	5,5	6,0
Multilateral bistand	2,8	2,9	3,6	4,4	4,1	4,5	5,1	5,3	5,0	5,4
TOTAL BISTAND	10,7	11,1	12,1	13,5	14,5	14,8	17,9	18,9	21,8	22,6

Total norsk bistand har økt kraftig fra 1952 til i dag. Av tabellen kan en se at fra 1999 til 2008 har norsk bistand økt med det dobbelte, med en gradvis økning hvert år. Samme gradvise økning hadde en i 2009, da total norsk bistand var på 25,7 milliarder kroner. Men er en økning av bistand svaret på problemet?

Resultatene av bistand er ulike. Tanzania er et av Norges hovedbistandsland, men har bistanden gjort landet avhengig av bistand? (Case 1) Afghanistan var det landet etter Tanzania som mottok mest bilateral bistand fra Norge i 2009. Landet sliter fortsatt med uro og dårlige levekår. Flere undersøkelser viser at bistanden blir brukt til helt andre ting en hva den er tenkt til, og det er blitt påvist at mye av bistanden blir brukt i korrupsjon (Case 2). Haiti er Latin-Amerikas fattigste land, og sliter etter jordskjelvet som skjedde tidligere i år. Landet har lenge mottatt bistand, og Norge har signalisert at de vil opptrappe sin langtidsassistanse til Haiti ved å gi ytterligere 600 millioner norske kroner. Flere undersøkelser har vist at bistanden som Haiti har mottatt, er gitt av egeninteresse, med lite fokus på økonomisk vekst og utvikling i landet (Case 3). Alle tre casene viser effektivitetsproblem ved bistand.

Flere mennesker har nå fattet interesse ved bistandshjelpen, og sett på resultatene med kritiske øyne. Dagfinn Høybråten mener at man må se kritisk på innholdet i den norske bistanden. Flere undersøkelser viser at resultatene er dårlige, og til tider kan

bistanden motvirke sin hensikt. Hvert år øker Norge bistandshjelpen, som et svar på problemet. Utviklingspolitisk seniorrådgiver Aksel Nærstad mener vi trenger en større debatt om hva pengene brukes til, ikke bare størrelsen på bistanden.

4.1.1 NORAD (Norwegian Agency for Development Cooperation)

Norad er Direktoratet for Utviklingssamarbeid (Norwegian Agency for Development Cooperation), under Utenriksdepartementet (UD), og skal bidra til effektiv forvaltning av bistandsmidler, samt å sørge for at norsk utviklingssamarbeid kvalitetssikrest og evalueres. Norad skal og være Norges nytenkende fagmiljø i kampen mot fattigdom, i nært samarbeid med nasjonale og internasjonale fagmiljø. Mellom anna skal Norad bidra med faglige råd om effektiv oppfølging av Regjeringas handlingsplan for bekjemping av fattigdom og arbeidet med FNs Tusenårsmål. Etaten skal utvikle og levere uavhengig faglig kompetanse, bidra aktivt til faglige diskusjoner og være i front internasjonalt innen utvalde fagområder. Etaten skal finansiere, samarbeide med og ha kunnskap om organisasjoner, institusjoner og bedrifter ¹¹.

4.1.2 Har norsk bistand effekt?

Norad har en egen avdeling som evaluerer bistandstiltak i forhold til tiltakets relevans, i hvilken grad målsetningene oppnås, kostnadseffektivitet, langsiktige effekter og tiltakets bærekraft.

Norad prøvde i 2007 for første gang å vurdere resultatet av den norske bistanden. Rapporten viste at myndighetene, institusjonene og menneskene i utviklingslandene har det største ansvaret for resultatet. Det er ikke godt nok å gjøre en god nok jobb selv, en må følge opp mottakerlandet, slik at bistanden blir brukt som den skal.

Mange mennesker i mottakerland av bistand får det bedre. Bistand virker, men ikke godt nok. På samme tid som mange roser Norges innsats, er kritisismen stor.

¹¹ (NORAD – Kva er Norad?,2010)

Klassekampens Hilde Reinertsen skriver i en kommentar at Norads nye Utviklingshuset unnlater å gå inn i årsakene til fattigdommen i verden¹². Norsk bistandspolitikk har kommet ut i et uføre hvor aktivitetsnivået er større enn hva de administrative ressursene klarer å håndtere¹³.

Bistandsekspert Cooksey holder heller ikke tilbake på kruttet. Cooksey har arbeidet med bistand og bistandspolitikk i Tanzania i 25 år. Han mener at skattepengene Norge gir i bistand til Tanzania, blir stjålet og misbrukt. ”Systemet er korrupt, noe alle vet, likevel fortsetter man å dytte inn penger”. Det offentlige systemet er utrolig ineffektivt, og Tanzania klarer ikke å absorbere så mye penger. Om jeg var norsk skattebetaler ville jeg vært sint, veldig sint, sier Cooksey til Aftenposten¹⁴.

Norge er ikke det eneste landet, og Norad er ikke den eneste organisasjonen som gir bistand. Det er vanskelig å måle om akkurat utviklingshjelpen fra Norge har gitt resultat i et land, eller om det er den totale utviklingshjelpen som er gitt til landet. I resten av oppgaven blir resultater evaluert med en kombinasjon av all utviklingshjelp, både fra Norge og andre givere.

4.2 To av verdens mektigste finansinstitusjoner

Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF) er i dag blant verdens mektigste finansinstitusjoner, og setter i stor grad standarden for de rike landenes harmonisering av utviklingspolitikk og bistand¹⁵.

¹² (NORAD, 23.09.2009)

¹³ <http://asletoje.blogspot.com/2009/03/behov-for-kritisk-nytenkning-rundt.html>

¹⁴ (NTB, 31.01.2010)

¹⁵ (Internasjonale spørsmål, 18.11.05)

4.2.1 Det internasjonale pengefondet (IMF)

Det internasjonale pengefondet ble opprettet i juni 1944, og er en organisasjon med 185 medlemsland, som jobber for å fremme internasjonalt pengesamarbeid, ordnede valutaforhold, stabil økonomisk vekst, høy sysselsetting, samt å yte finansiell bistand til fattige land¹⁶. Medlemskapet i det internasjonale pengefondet er obligatorisk for land som vil melde seg inn i Verdensbanken.

4.2.2 Verdensbanken

Verdensbanken ble dannet i 1944, og er en fellesbetegnelse for fem internasjonale organisasjoner som yter finansiell bistand og rådgivning for å fremme økonomisk utvikling og medvirke til fattigdomsbekjempelse i utviklingsland¹⁷. De fem organisasjonene er:

- Den internasjonale bank for gjenoppbygging og utvikling (IBRD)
- Det internasjonale utviklingsfondet (IDA)
- Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC)
- Det multilaterale garantiinstituttet (MIGA)
- Det internasjonale senteret for løsning av investeringstvister (ICSID)

Det er ingen vanlig bank, men en institusjon som gir bistand, gunstige lån og faglig kompetanse til utviklingsland og mellominntektsland. Verdensbanken har hovedvekten av sin innsats i utviklingshjelp.

¹⁶ (Wikipedia, 03.05.2010)

¹⁷ (Wikipedia, 18.05.2010)

4.2.3 Kritikk av finansinstitusjonene

Finanskrisen har blåst nytt liv i Det internasjonale pengefondet (IMF) med G20 i ryggen, men står finansinstitusjonen fortsatt i veien for utvikling? Både Verdensbanken og Det internasjonale pengefondet (IMF) opplever sterk kritikk nå om dagen. Kritikerne hevder at politikken er feil, og gjør fattige land fattigere, til det beste for de rike.

Da IMF-sjef Dominique Strauss-Kahn var på en konferanse ved Kings College i Cambridge i april i år, fikk hun erfare sinne motstandere. Protesterende studenter foldet ut et banner med følgende tekst "IMF er en del av problemet, ikke løsningen", og prøvde å ødelegge konferansen¹⁸.

På lik linje med Verdensbanken har Det internasjonale pengefondet blitt utsatt for sterk kritikk for sitt arbeid med fattigdomsreduksjoner. Kritikken går ut på at støtte til fattige land ofte ikke fungerer etter hensikte, at vilkårene for tilbakebetaling er urimelige, og at fordelingen mellom ulike land er skjev og politisk styrt.

4.3 Hovedformålene med bistand

Bistand skal bekjempe fattigdom og bidra til varige bedringer i levekår og livskvalitet. Bidra til å fremme fred, demokrati og menneskerettigheter. Forebygge nød og lindre nød i forbindelse med konfliktsituasjoner og naturkatastrofer. Fremme like rettigheter og muligheter for kvinner og menn på alle områder i samfunnet, og fremme forsvarlig forvaltning og utnyttelse av jordas miljø og biologiske mangfold.

Bistand får mye kritikk for å ikke virke som den skal. Flere kritikere mener utviklingspolitikken ikke oppfyller målene som er satt med bistanden, og den kan til tider motvirke sin egen hensikt.

¹⁸ (Internasjonale utviklingsspørsmål, 25.05.2010)

I slutten av 2000 satte FNs medlemsland seg åtte mål for å bekjempe verdens fattigdom innen 2015. Tusenårsmålene legges til grunn for Norges innsats i kampen mot fattigdom¹⁹.

4.4 FNs tusenårsmål

1. Utrydde ekstrem fattigdom og sult: Halvere andelen av verdens befolkning som lever på under 1 dollar dagen, innen 2015. I samme periode halvere andelen av verdens befolkning som sutler.
2. Grunnutdanning for alle: Sikre full grunnskoleutdanning for alle barn, både gutter og jenter, innen 2015.
3. Fremme likestilling og styrke kvinners stilling: Sikre likestilling mellom kjønnene, og gi kvinner større muligheter. Fjerne forskjellene mellom andelen gutter og jenter i grunnskole og videregående skole, fortrinnsvis innen 2005, og på alle skoletrinn innen 2015.
4. Redusere barnedødeligheten: Redusere dødeligheten blant barn under fem år med to tredeler mellom 1990 og 2015.
5. Redusere svangerskapsrelatert dødelighet: Redusere dødeligheten blant gravide kvinner og fødende kvinner med tre firedeler mellom 1990 og 2015.

¹⁹ (Utenriksdepartementet – De 8 tusenårsmålene). FN er en verdensomspennende organisasjon, med 192 medlemsland. FN vedtar ikke lover, og er heller ikke en verdensregjering. De jobber med så å si alt som berører menneskeheten, fra fattigdom, miljø, krig og sult til luftfart, kultur og økonomi.

6. Stoppe spredningen av hiv/aids, malaria og andre sykdommer: Stanse og reversere spredningen av hiv/aids, malaria og andre sykdommer innen 2015.

7. Sikre miljøvennlig og bærekraftig utvikling: Halvere andelen mennesker uten tilgang til sikkert drikkevann innen 2015. Oppnå betydelig bedring i levekårene for minst 100 millioner mennesker som lever i slumområder, innen 2010.

8. Utvikle et globalt partnerskap for utvikling: Utvikle et åpent, regelbasert og ikke-diskriminerende handels- og finanssystem som tar vare på behovene til de minst utviklede landene.

4.4.1 Resultater så langt²⁰

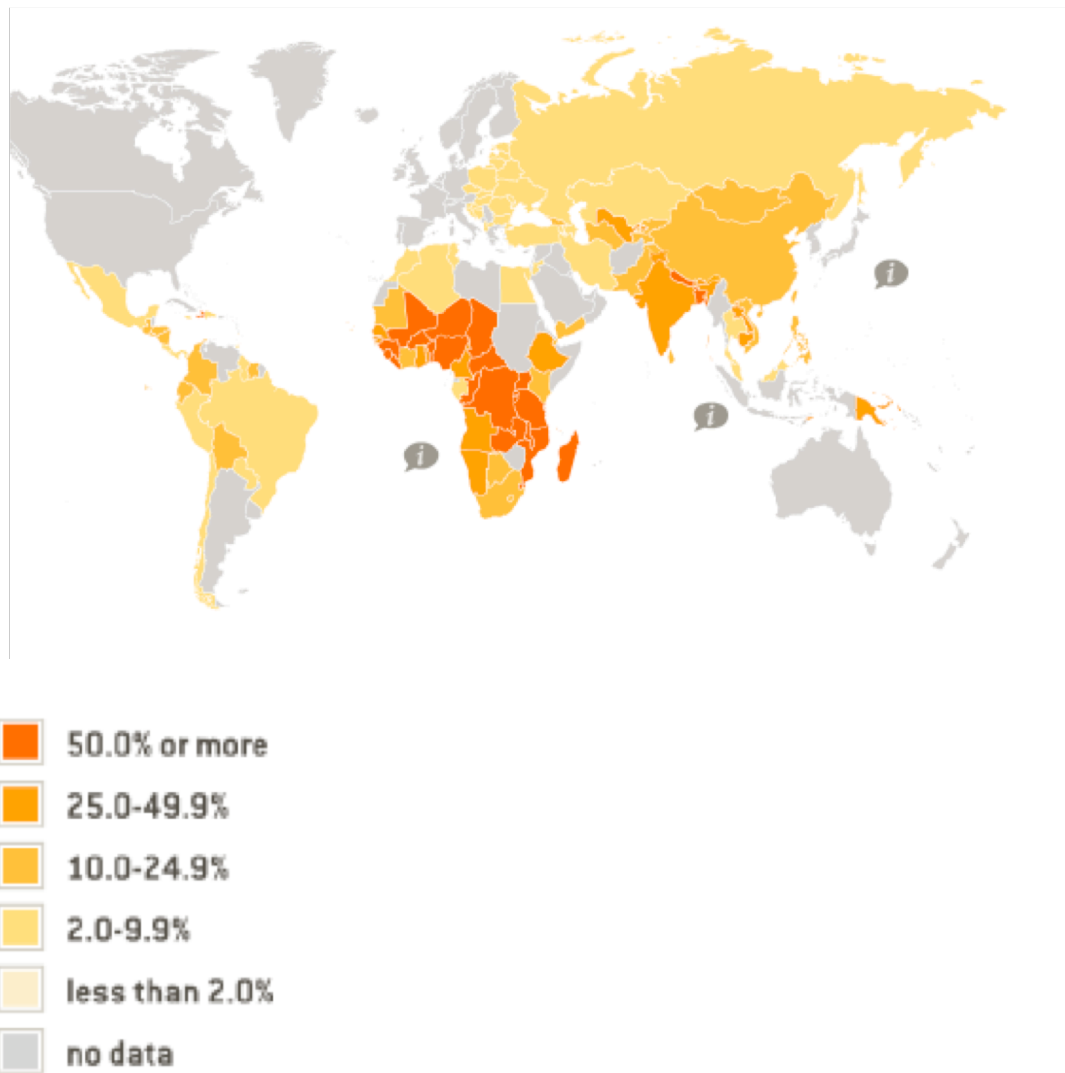
Tusenårs mål nummer 1 er alle de andre tusenårsmålenes ”mor”, og gjenspeiles i alle de øvrige sju målene. 1.2 milliarder mennesker lever i dag i ekstrem fattigdom. Dette betyr at en av fem mennesker i verden lever i så dyp fattigdom at de ikke har råd til å spise seg mette²¹.

Sulten skulle halveres til 420 millioner mennesker innen 2015, i stedet har tallet begynt å stige. I 2009 oppsummerte FNs organisasjon for ernæring og landbruk, FAO, og FNs matvareprogram WFP, i rapporten *The State of Food Insecurity*, at 1002 millioner mennesker lider av kronisk underernæring.

²⁰ (FN-sambandet – FNs tusenårs mål)

²¹ (FN-sambandet, 2010)

Figur 3: Ekstrem fattigdom

Andelen av befolkningen som lever for mindre enn 1.25 dollar dagen er 82 prosent i Tanzania og 58 prosent i Haiti, målt i 2005²². I 1992 var tallet 72,5 prosent i Tanzania, og dette tallet steg til 88,5 prosent i 2000²³. Haiti har hatt en forverring av

²² (The World Bank, 2009)

²³ (Globalis, 2009) I 2008 ble tallet oppjustert av Verdensbanken fra 1 dollar til 1.25 dollar. Noe av fremgangen til Tanzania kan skyldes denne økningen.

resultatet. I 2001 levde 54,9 prosent i ekstrem fattigdom²⁴. Det finnes lite data om Afghanistan, og de har derfor havnet i rubrikken ingen data.

Tusenårs mål 2 handler om å gi alle barn, både gutter og jenter, muligheten til å fullføre grunnskoleutdanning, som skal vare i minimum fem år. Å utdanne et barn er en investering i framtida, både for individ og samfunn²⁵.

Ved en måling i 2006 kom det frem at 90 prosent av alle barn begynner på skolen, noe som tilsvarer en økning fra 83 prosent i 2000. Det vil si at 30 millioner flere barn begynner på skolen, og målet er innen rekkevidde i alle regioner bortsett fra i Afrika sør for Sahara og Vest Asia. Problemet med denne målingen er at antall barn registrert i skolen, ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med det faktiske antallet som møter opp. Rask økning i antall elever kan og ofte gå utover kvaliteten, og blir dermed ikke et godt mål på framskritt.

Tusenårs mål 3 handler om å styrke kvinners stilling i samfunnet. Målet handler om andre variabler som analfabetisme, antall kvinner som har lønnet arbeid og antall plasser i det nasjonale parlamentet. Innskrivningen av jenter i grunnskolen i alle regioner i verden har økt mellom 2000 og 2006. Likevel er det grunn til bekymring for det store antallet jenter som slutter på skolen eller som aldri begynner på skolen. Bare 18 prosent av plasser i parlamenter besittes av kvinner. Kvinners mulighet til betalt arbeid er bedre enn tidligere, men i utviklingsland er kvinnene fortsatt overrepresentert i usikre, dårlig betalte jobber med lav status.

Små barn er avhengig av gode oppvekstvilkår for å overleve, vokse og utvikle seg. Et barn dør hvert sekund, og en mor dør barsel hvert minutt. Hvert år dør 9.7 millioner barn før de fyller fem år. I tillegg dør 3.3 millioner barn før fødselen, og flesteparten

²⁴ (Globalis, 2009)

²⁵ (FN-sambandet, 2010)

av de som dør kunne vært reddet. I utviklingsland er komplikasjoner i forbindelse med graviditet og fødsel den største dødsårsaken blant kvinner i reprodusiv alder. Tusenårsmaal 4 og 5 tar sikte på å redusere barnedødeligheten og svangerskapsrelatert dødelighet. Økt innsats med vaksiner, gjorde at en halv million færre barn døde av meslinger. Enda dør nesten 10 millioner barn hvert år av sykdommer, som enkelt kunne vært forebygget og kurert. Tallene er dårligere ved svangerskapsrelatert dødelighet. I Nord Afrika, Latin Amerika, Karibien og Sørøst Asia er dødeligheten blant gravide og fødende redusert med 1/3 mellom 1990 og 2005. Framgangen trues av humanitære kriser, økende fattigdom og hiv/aidsepidemien, spesielt i Afrika sør for Sahara.

Farlige sykdommer rammer både fattige og rike på tvers av sosiale lag, men mennesker som lever i fattigdom er ofte mer mottakelig for sykdom, og har mindre mulighet til å få medisinsk hjelp. Tusenårsmaal 6 tar sikte på å stoppe spredningen av disse sykdommene. I dag smittes 7500 mennesker av hivviruset hver dag, og over 40 millioner mennesker er smittet av hivviruset eller har utviklet aids. Av disse lever 95 prosent i utviklingsland. Fra 1990 og fram til i dag har det vært en økning i andelen kvinner som får hiv.

Tusenårsmaal 7 omfatter flere ulike sider av miljøutfordringene, blant annet vann, situasjonen for slumbeboere, og tap av naturressurser. De siste årene har klimaendringene komplisert arbeidet med målet. Siden 1990 har 1.6 milliarder flere mennesker fått tilgang på rent vann, men fortsatt har ikke en milliard mennesker tilgang på rent vann. Situasjonen er verst for menneskene som lever på landsbygda. Der har bare 76 prosent tilgang på rent vann, mens i byene har 96 prosent av befolkningen tilgang på forsvarlig vann. Slumområdene i verden vokser i takt med migrasjon (flytting) til storbyer. Antallet mennesker som lever i slumområder har gått ned fra 1990 til 2005, men det skyldes i hovedsak at man har endret definisjonen på hva som er slum. Avskoging har minket i styrke de siste årene, men fortsatt er behandlingen av naturressursene langt fra bærekraftig. En rekke arter blir fortsatt utryddet hver dag, og livsvilkårene for urbefolkninger trues.

Tabell 4: Tilgang til rent vann

	2000	2006
Afghanistan	21%	22%
Niger	41%	42%
Mosambik	41%	42%
Haiti	56%	58%
Tanzania	53%	55%
Sudan	69%	70%
Irak	80%	77%
Kongo	70%	71%

(Kilde: Globalis)

Landene er noen av de som har mottatt mest bistand de siste årene. Av figuren ser en at de fleste landene har hatt en økning på 1 til 3 prosent fra 2000 til 2006, med unntak av Irak som har hatt en nedgang på 3 prosent. Noen vil påstå at økning, liten eller stor, er positivt, mens andre vil si at økningen er liten i forhold til hva den burde vært.

Tusenårsmaal åtte stiller krav til de rike landene om å gi mer bistand, lette gjeldsbyrden på de fattige landene og utvikle mer rettferdige handelsregler. Mål åtte handler også om tilgang på medisiner og teknologi. Det er kun fem land i verden (Norge, Sverige, Danmark, Nederland og Luxemburg) som gir mer enn 0.7 prosent av bruttonasjonalinntekten i bistand. Spørsmålet er om mer bistand fører til økonomisk vekst og utvikling i utviklingsland, eller om det gir rom for mer korrupsjon og større avhengighet? Hva med å heller effektivisere bistanden, istedenfor å gi mer?

Over 20 av de fattigste landene i verden har fått slettet over 83 milliarder dollar, men fortsatt har de fattigste 53 landene en gjeldsbyrde på mellom 290 og 380 milliarder

dollar. Norge slettet i 2006 gjeld til en rekke fattige land. I land som har fått gjeldsslette, har budsjetter for offentlige tjenester økt med 20 prosent.

Når det gjelder handel, er det lite fremskritt å spore. En har prøvd å få til avtaler der en skulle sikre de fattige landenes interesser, men forhandlingene har brutt sammen gang på gang.

4.4.2 Klarer vi nå tusenårmålene?

I en pressemelding 31.07.2007 uttalte statsminister Jens Stoltenberg: ”Det er bare sju år igjen til vi skal ha nådd tusenårmålene. Uten ny å kraftfull innsats vil vi ikke lykkes”²⁶. Nå er det bare 5 år igjen av kampanjen, og FNs tusenårsmål har ikke innfridd de mange forventninger og håp som har blitt knyttet til det mange har omtalt som ”verdens største løfte”. I FNs tusenårsmålrapport for 2009 viser en viss fremgang på noen områder, men det fremgår også at fremgangen i mange tilfeller ikke har vært tilstrekkelig til at målsetningen vil nås innen fristen.

FNs generalsekretær Ban Ki-moon er positiv med tanke på at tusenårmålene er oppnåelige i løpet av den neste femårsperioden: ”Målene kan bli nådd, selv i de fattigste landene, dersom god politikk og gode prosjekter støttes av tilstrekkelige ressurser. Håpet lever fortsatt”²⁷.

4.5 Argument mot bistand

4.5.1 Bistand blir brukt feil, en må tenke mer langsiktig

De fleste prosjekt som blir inngått er 3-årige. Dette er knapp tid, og alt for liten kontinuitet. Folk som arbeider i prosjektene blir skiftet ut hele tiden, og overføring av

²⁶ (Statsministerens kontor, 31.07.2007)

²⁷ FN-sambandet, 2010)

informasjon og kunnskap er det mangel på. Dette er et stort problem, og gjør at mange prosjekt blir mislykket.

Evalueringen av norsk utviklingssamarbeid i 2009 har kommet frem til at bistanden er for kortsiktig, noe som er en stor svakhet. Lokale organisasjoner i Nord-Uganda har blitt styrket, men det har blitt gjort lite for å bygge opp langsiktig kompetanse. FNs organisasjon for utdanning, vitenskap og kultur (UNESCO), har skodd seg på støtten fra norsk bistand til høyere utdanning og forskning i utviklingsland. Når en kunne brukt lokale til å gjøre jobben, brukte FN internasjonale fagfolk²⁸.

NORAD har evaluert bistand gjennom FN-organisasjonene, med negativt utfall. Det ble gjort ei studie på 14 evalueringer av multilaterale organisasjoners innsats på miljøområdet. FN ble rangert lavest etter de multilaterale utviklingsbankene og internasjonale frivillige miljøorganisasjoner. UNESCO får og kritikk for ineffektivitet, svak lokal forankring og lite samarbeid med lokale institusjoner, når en evaluering av kulturarven i utviklingsland ble gjort. Konklusjonen er at FN-organisasjoner har vanskeligheter med å levere bistand effektivt.

Gjennom hele evalueringen av norsk utviklingssamarbeid, gjort av NORAD er det en ting som går igjen. Det blir for kortsiktig fokus, og det blir påpekt at en må tenke mer langsiktig for å få bedre resultat.

Ved evalueringen av norske frivillige organisasjoners arbeid i Nord-Uganda ble det påpekt at de norske organisasjonene bør styrke sin innsats for langsiktig kapasitetsbygging, og forbedre sine rapporteringsrutiner. Ved evalueringen av norsk støtte til fredsbygging i Haiti ble det påpekt at det trengs en strategisk tilnærming til langsiktig støtte til Haiti, med vekt på kontinuitet, lokalt eierskap og bærekraft. Også ved evalueringen av tsunami-bistanden fire år etterpå ble det konkludert med at

²⁸ (EVALUERING AV NORSK UTVIKLINGSSAMARBEID, 2009)

langsiktig planlegging og analyse ville ha gjort forstyrrelsene av utvikling enda mindre.

I slutten på 1980-tallet transporterte Italia ned et komplett asfaltverk til Kenya for å bygge nye veier. Da arbeidet var utført, tok de med seg hele utstyret og reiste tilbake. Asfalten ble ødelagt da regntida kom, og veiene ble fulle av hull. Dette gjorde det umulig for kenyanerne å kjøre på veiene. Siden Italia hadde tatt med seg alt utstyret hjem, kunne ikke kenyanerne fikse veiene. Dette resulterte i at veiene ble liggende ubrukte, og kenyanerne kjørte ved siden av veien.

Tove Strand Gerhardsen, tidligere administrerende direktør i NORAD fortalte på et seminar hvordan bistand blir brukt feil. Hun viste til et konkret prosjekt i Afrika, hvor Frankrike hadde bygget opp et stort nytt sykehus. Hennes vurdering av sykehuset var at sykehuset ikke var tilpasset områdets behov. Lokale myndigheter var enig i hennes vurdering, og hadde påpekt dette da byggingen fant sted. Franskmennenes svar til de lokale myndighetene hadde vært at byggingen skulle utføres slik som de ville det.

Ved flere anledninger er det blitt gitt bistand til et land, hvor bistanden så å si har vært unødvendig på grunn av for lite kunnskap om mottakerlandet. Tre eksempler på feil bruk av bistand:

- I Kenya installerte Finland et meieri til Bogoma-distriktet. Dette skulle føre til arbeidsplasser og utvikling. Dersom det oppstod tekniske feil ved meieriet, fantes det ingen reservedeler eller servisefolk. Menneskene som jobbet ved meieriet hadde ikke kunnskap selv til å kunne reparere eventuelle feil, og hadde heller ikke ressurser til å gjøre det. Det ble spurt hva de gjorde dersom feil oppstod, og svaret var: ”Vi må vente til vi får deler fra Finland”. I mellomtiden stod meieriet stilt.
- En norsk NGO kjøpte tre gravemaskiner fra Brøyt. Disse ble sendt ned til utviklingsland, uten reservedeler eller servisefolk. En etter en ble gravemaskinene stående uten bruk, på grunn av menneskenes mangel på kunnskap. De hadde aldri blitt lært opp hvordan de skulle bruke gravemaskinene, og hadde ingen kunnskap.

- Det ble brukt bistandsmidler til å kjøpe lastebiler fra Volvo til et utviklingsland i Afrika. Då båten kom ned, å de skulle losse av lastebilene, visste ikke afrikanerne hvordan dette skulle gjøres. De endte med at de stakk en trebjelke gjennom førerhuset på lastebilen, og løftet den av båten. Dette førte til at førerhusene ble deformert, og dørene var umulige å få igjen. Lastebilene ble derfor bare stående, uten at noen brukte dem.

4.5.2 Bistand fører ofte til korrupsjon. Havner i hendene på feil person

Kulturer er ulike fra en gruppe til en annen og oppfatningen av rett og galt er derfor og ulik. Når en skal jobbe med bistandsarbeid, er det viktig at en respekterer og prøver å forstå det andre landets kultur. Land har ulike oppfatninger om korrupsjon, og det som blir sett på som ulovlig i ett land, kan bli sett gjennom fingrene i et annet land.

Ved starten av et nytt landbruksprosjekt i Osjek i Kroatia, ble det gjort et forsøk på korrupsjon, da fylkesmannen prøvde å få pengene til å gå gjennom fylket. Den norske organisasjonen tok kontakt med fylkesmannen og forespurte om samarbeid. Modellen som skulle brukes ble presentert, og det ble presisert at kapitalen skulle gå direkte til gårdsbrukerne og det nye samvirkelaget. Dette likte ikke fylkesmannen, han forlangte at pengene skulle gå gjennom fylket. Etter to uker, kom den norske organisasjonen tilbake. Det viste seg da at fylkesmannen hadde skremt prosjektlederen, og oppført seg truende. Den norske organisasjonen ba om møte med fylkesmannen, hvor han inviterte presse og tv. Fylkesmannen var overbevist om at den norske organisasjonen hadde gitt seg, og at hans forslag hadde slått gjennom. Da møtet begynte, presiserte den norske organisasjonen, at pengene skulle som avtalt gå direkte til gårdsbrukerne og det nye samvirkelaget. Fylkesmannen kunne ikke noe annet enn å si seg enig. I ettertid viste det seg at han egentlig skulle hatt 17% av kapitalen.

4.5.3 Bistanden er ikke konstant, og land blir ofte avhengige av bistanden de mottar

Før krigen, var området Bosnia-Herzegovina ansett som et svakt økonomisk område. Myndighetene i Beograd overførte hvert år økonomiske midler til området. Resultatet av overføringen av økonomiske midler var at innbyggerne ble vant med å få tilført kapital uten innsats, og det førte og til at innbyggerne ble avhengige av kapitalen.

Dette viste seg igjen da et norsk landbruksprosjekt skulle få tilbakebetalt kreditter. Innbyggerne viste stor motstand, siden de var vant med å få overført økonomiske midler hvert år fra tidligere.

Generalsekretær i Flyktninghjelpen, Elisabeth Rasmusson mener at bistandsbransjen ikke kan flyte på gode intensjoner. Folk flest er enige i at en skal hjelpe mennesker som rammes av nød, men gang på gang opplever en mislykkede bistandsprosjekt, som i verste fall har bidratt til å forlenge kriser²⁹.

Mosambik ligger på østkysten av det sørlige Afrika og grenser til Sør Afrika og Swaziland i sørvest, Zimbabwe, Zambia og Malawi i vest, og Tanzania i nord. Landet har 20 533 000 innbyggere, og forventet levealder er 42 år³⁰. 74,7 prosent av befolkningen lever i ekstrem fattigdom, og hele 69,4 prosent av befolkningen lever under nasjonal fattigdomsgrense. Korrupsjon er svært utbredt i landet. På korrupsjonsindeksen ligger de på 130 plass av 180 land (Appendiks A), med en score på 2.5. Landet ligger også veldig langt nede på indeksen for menneskelig utvikling. Av 182 målte land, ligger de på en 172 plass, med en score på 0.402 (Appendiks D). Det er bare 10 land som har en lavere score en Mosambik.

Mosambik blir regnet som et av verdens fattigste land, og er veldig avhengig av utenlands bistand. Allerede halvparten av landets statsbudsjett kommer fra bistand³¹. Bistand skal bidra til redusert fattigdom, og landet skal etter hvert klare seg selv. Dette er ikke tilfelle i Mosambik. Forskere fra Østerrike, Sør-Afrika, Spania og

²⁹ (Rasmusson, 2010).

³⁰ Globalis, 2010).

³¹ Kjensli, 13.01.2010)

Nederland gjorde en analyse, der de kom frem til at Mosambik har behov for internasjonal støtte for å takle klimaendringene som vil øke de neste to tiårene. Avhengighetsforholdet er gjensidig. Samtidig som Mosambik er avhengig av internasjonal støtte, så er internasjonale aktører avhengig av Mosambik som et show-case.

Mosambik er et av de landene som har mottatt mest norsk bistand gjennom tidene, og dette har ført til at det er et av verdens mest bistandsavhengige land.

Tore Gjerstad skrev en artikkel i VG, hvor han fortalte om en tur til Mosambik. Han ville finne ut hva folks meninger var dersom bistanden bare varte i 10 år, og deretter måtte landet stole på egne ressurser. Han stilte spørsmålet til alle han traff, alt fra bedriftseiere og akademikere til plantasjeiere og bønder. Samtlige mente det var en interessant tanke, bortsett fra én. Det var den svenske ambassadøren som var koordinator for alle donorlandene. «Avhengighet er bedre enn katastrofe», svarte han.

4.5.4 Bistand gis ofte ut fra politiske eller økonomiske motiv

Bistandsarbeid har i de senere år blitt en ”pengemaskin”. På samme tid som de vil forbedre livet til menneskene i utviklingsland med mangel på demokrati og frie marked, har de også egeninteresser ved å fremme egen politikk.

USA har ofte et etnosentrisk syn på andre land, det vil si at de er overbevist om at deres egen kultur er bedre enn alle andres. De er en stormakt, og har derfor mye makt rundt om i verden.

Da Iran opprettet kontor i Mostar, ble dette dårlig likt av USA. Mostar er en by sør i Bosnia-Herzegovina, som var åsted for harde kamper mellom kroater og muslimer under Bosnia-krigen, som førte til store ødeleggelser. USA forlangte at Iran ble utvist, og kort tid etter var dette et faktum, Iran var utvist fra Mostar.

En norsk organisasjon hadde stor suksess med sitt landbruksprosjekt i Bosnia, og mange andre organisasjoner ville delta i suksessen. Den norske organisasjonen ble kontaktet av organisasjoner fra Holland, Italia, Spania og USA, hvor det ble forespurt om samarbeid. Kravene for avtalen var koordinering av aktivitetene, og samarbeid mellom organisasjonene. For de to organisasjonene fra Italia medførte dette problemer, siden de ikke engang kunne samarbeide de to. USAs organisasjon USAID³² var også interessert i prosjektet, men var lite interessert i samarbeid. USAIDs representant Paul Frost svarte til kravet: ”Vi går inn i deres prosjekt, med eller uten avtale”.

Et annet eksempel på dette er da Jæren Produktutvikling, som er en interkommunal stiftelse fra Norge, ble invitert ut på en middag av serbiske myndigheter. Tre venner av de serbiske myndighetene ble og invitert med på middagene. Disse hadde med gaver til personene i Jæren Produktutvikling, og forsøkte å gi disse gavene, som i gjengjeld skulle komme dem til gode senere.

4.5.5 Bistand er for veldedighet, og kan opprettholde klasseskillene

Da flyktingene som rømte Bosnia-Herzegovina, kom tilbake ble de uglesett. Det var tre grunner til dette:

1. De hadde rømt vekk.
2. De hadde bodd godt i et annet land, mens andre måtte sloss for sine rettigheter.
3. De kom tilbake med kapital

Flyktingene fikk 15 000kr hver per person, for å reise tilbake til Bosnia-

³² USAID er en uavhengig føderal regjeringsvirksomhet, som jobber for økonomisk vekst, landbruk, handel, global helse, demokrati, forebygging av konflikter og humanitær assistanse. USAID ble opprettet i forbindelse med Marshallplanen og gjenoppbyggingen av Europa etter andre verdenskrig.

Herzegovina. Klaseskillene ble større, og det skapte stor uro blant innbyggerne. De følte at det var urettferdig at noen kunne rømme landet å tjene penger på det, mens de andre som kjempet satt igjen med lite og ingenting.

Dette skillet ble enda større da noen flyktninger utnyttet ”veldigdommen”. Et eksempel på det er da tre flyktninger som hver fikk 15 000 kroner, slo seg sammen og bygget et hus for 45 000 kroner. Huset ble leid ut, og de reiste tilbake til Norge for å bosette seg. De levde bra på leieinntektene, i tillegg til at de bodde i Norge.

4.5.6 Bistand hindrer økonomisk vekst og utvikling

Bistandsarbeid skal bidra til bedringer i økonomi, sosiale og politiske kår for befolkningen i utviklingslandene. Bistandsorganisasjoner har et ansvar for å bidra til at bistanden blir mer effektiv og resultatorientert

To amerikanere startet i 2004 noe de kallet ”The Evaluation Gap Initiative”. De mente at det eksisterte et hulrom i vår kunnskap om utvikling.

Ved oppløsningen av det tidligere Jugoslavia, er krigen på Balkan den blodigste og mest kompliserte krigen. Mange tusen mennesker døde, hvor halvparten var sivile. Krigen var et resultat av mange årsaker, både politiske, sosiale og sikkerhetsmessige kriser som følge av slutten på den kalde krigen, og fallet av kommunismen i tidligere Jugoslavia. En annen viktig faktor var oppbruddet av Jugoslavia som startet med Kroatia og Slovenia. Kroatene og serberne ønsket og dele Jugoslavia mellom seg, og rydde ut muslimene. Krigen varte i litt over tre år, fra 6.april 1992 til 14. Desember 1995.

Et norsk landbruksprosjekt i Bosnia-Herzegovina tilførte landbruket kapital for oppstartning av matvareproduksjon. Dette ble gjort for å bidra til økonomisk vekst og utvikling i landet. Etter en stund ble det oppdaget at det ble dumpet varer, som ble

solgt til dumpingpriser. Gårdsbrukerne fikk ikke den betalingen de kunne leve med for varene sine, og klarte ikke å konkurrere med dumpingprisene.

Bosnia-Herzegovina har tre presidenter, en for hver etnisk gruppe (bosniere, serbere og kroater). Likevel er det OHR (Office of High Representative), som styrer og har styrt Bosnia-Herzegovina etter krigen. OHR er en FN organisasjon, og har den reelle makten i Bosnia-Herzegovina. OHR ble spurt om de kunne gjøre noe, og sendte nordmennene videre til Verdensbanken med samme forespørsel. Verdensbankens svar var at de ønsket ikke å opprette proteksjonisme (politikk som tar sikte på å beskytte innenlandsk produksjon ved å legge høy toll på importvarer).

I midten av 1980årene, var Haiti nedlesset av utenlandsk gjeld. USAID og Verdensbanken fikk i oppdrag å bygge opp landbruket og landbruksproduksjonen. All tollbeskyttelse ved import av matevareprodukter til Haiti ble fjernet, noe som resulterte i dumping av varer. Gårdsbrukerne fikk ikke lenger solgt sine varer. De flyttet inn i byene, noe som resulterte i en eksplosjon av innbyggere i byene, med den forslummingen som var konsekvensen av det. Situasjonen endret seg fra dårlig til verre. Oppdraget med å bygge opp landbruket førte til dårligere forhold i Haiti, enn de tidligere var. Før oppdraget produserte landbruket på Haiti 90% av griseproduksjonen til eget forbruk, nå er det snudd totalt om, og dekker kun 10% av eget behov. For USA fikk dette positive følger. De fikk solgt dumpingvarer i Haiti, og Haiti har nå blitt Amerikas fjerde største eksportland på ris.

4.6 Bistandens baksider

Bistanden har som vist oppfor flere baksider, men jeg har valgt å fokusere på tre: Avhengighet, korrupsjon og hinder for økonomisk vekst og utvikling.

4.6.1 Avhengighet (Case 1)

Det er en fare for at bistand kan skape et avhengighetsforhold mellom bistandsgiver og bistandsmottaker. Bistandsavhengighet blir definert som en situasjon hvor et land ikke kan fungere på egen hånd og utføre sine oppgaver, uten å motta bistand. For å skape økonomisk vekst og utvikling er de helt avhengige av bistand. Verdensbanken laget en rapport i 1998, hvor det kom frem at for de 50 mest bistandsavhengige landene, var andelen av bistand av de offentlige utgiftene på 53,8 prosent, målt i perioden 1975 – 1999. Dette viser at for mange land er bistand en viktig kilde til inntekt.

Tanzania er det landets som har fått mest bilateral bistand fra Norge, og utenlandsk bistand finansierer omkring 40% av deres statsbudsjett. Likevel er landet blant verdens mest underutviklede land, og 1/3 av befolkningen lever under den nasjonale fattigdomsgrensen. Bistanden har ført til at Tanzania er blitt et av de landene som er mest avhengig av utenlandsk bistand (Case 1).

Mosambik er og et av landene som har mottatt mest norsk bistand gjennom tidene, og er nå et av verdens mest bistandsavhengige land.

President, Museveni i Uganda sier det slik: “Enten kan Afrika få reell markedsadgang til de rike landenes markeder for sine produkter, spesielt landbruksprodukter, der Afrika har et komparativt fortrinn, eller så kan de rike landene erkjenne at de foretrekker å videreføre Afrikas avhengighet av de rike landenes veldedighet”. Det internasjonale giversamfunnets senere tids sterke satsing på sosial sektor i de fattige land er viktig, men uten en tilsvarende formidabel satsning på privat sektor og verdiskapning vil økonomisk utvikling forbli ønsketenkning. Dagens profil på bistand fører til at fattige land blir mer og mer avhengig av bistand for å opprettholde nivået på helsetjenester og utdanning. Uten øktverdskapning drives landene videre inn i en håpløs avhengighets situasjon³³.

³³ (Solberg, 17.11.05)

Utviklingsminister Erik Solheim deler samme oppfatning, når det gjelder faren for at et land kan bli avhengige av bistand. Han erkjenner også at bistand kan føre med seg korrupsjon.

4.6.2 Korrupsjon (Case 2)

Korrupsjon eksisterer og har alltid eksistert i alle land og i alle samfunn. I litteraturen finns det mange definisjoner på korrupsjon. I ordets opprinnelige latinske betydning, er en korrumpert person en som mangler integritet³⁴. Det vil si korrupsjon har å gjøre med uetisk oppførsel. En anerkjent definisjon av korrupsjon er den som brukes av Verdensbanken: ”Korrupsjon er misbruk av offentlig makt til egen fordel”. En kan presisere definisjonen litt mer ved å si at: ”Korrupsjon er enhver transaksjon mellom offentlige og private aktører der offentlige goder ulovlig omgjøres til private fordeler.

I fortalet til Europarådets korrupsjonskonvensjon av 1998 uttaltes det at: ”Korrupsjon truer rettstaten, demokratiet og menneskerettighetene, undergraver godt styresett, billighet og sosial rettferdighet, vrir konkurransen, hindrer økonomisk utvikling, og utgjør en fare for stabiliteten i demokratiske institusjoner og samfunnets moralske grunnlag”.

Korrupsjon er tyveri av politiske, sosiale og økonomiske goder fra befolkningen. Det har vist seg at korrupsjon er mer ødeleggende for utviklingsland, enn for i-land. Korrupsjon kan skape fattigdom, sosial marginalisering og politisk nepotisme, spesielt i utviklingsland.

FN-konvensjonen mot korrupsjon (UNCAC) representerer i dag den internasjonale standarden i forhold til dette samfunnsødet.

³⁴ (NORAD – Hva er korrupsjon, 2010)

I Norge er både aktiv og passiv korrupsjon straffbart etter straffeloven § 276 a – c. Med aktiv korrupsjon menes handlinger som består i å gi eller tilby noen en utilbørlig fordel i anledning av vedkommendes stilling, verv eller oppdrag. Passiv korrupsjon foreligger når en person i anledning stilling, verv eller oppdrag krever, mottar eller aksepterer et tilbud om en slik fordel³⁵. Mange utviklingsland har ikke lover som hindrer korrupsjon, og gjør det derfor lettere å drive med korrupsjon.

4.6.2.1 Korrupsjon kan ha flere former

- Bestikkelser er et av de viktigste verktøyene i korrupsjon. Bestikkelser innebærer et direkte eller indirekte tilbud om, eller ytelse av en ureglementert og ulovlig betaling til den offentlige tjenestemann eller politiker³⁶. Bestikkelser brukes for å oppnå en eller annen fordel, og kan bli brukt av private aktører til å kjøpe offentlige goder, eller tjenestemenn som krever bestikkelser for å tilby disse godene. De er flere former for bestikkelser. De kan påvirke myndigheters valg av bedrifter til å levere varer, tjenester og arbeid, eller påvirke kontraktsforholdene. Bestikkelser kan påvirke fordelingen av offentlig støtte, enten i form av penger, subsidier, tilgang til pensjon og trygd, eller ikke-penge tjenester (under bordet). Tjenestemenn kan bruke bestikkelser for å redusere skatter og/eller avgifter, tilby eller kreve lisenser som gir en rettighet. Det har og vist seg at bestikkelser blir brukt til å få tillatelser, eller til å endre utfallet av en rettslig prosess. Bestikkelser innebærer alltid en relasjon mellom minst to parter.

- Nepotisme stammer fra det latinske ordet nepos, som betyr å begunstige/forfordele slekt og venner³⁷. Begrepet brukes særlig i forbindelse med ansettelse til offentlige verv, hvor en favoriserer slekt. Makthaveren utnytter da sin autoritet til å skaffe nærmeste familie fordeler. Nepotisme

³⁵ (Justis- og Politidepartementet, 07.06.2004)

³⁶ (NORAD – Hva er korrupsjon, 2010)

³⁷ (Baum, 2001-2002)

ansees som en form for korrupsjon, hvor det i noen land er ulovlig, men i enkelte land har blitt ansett som naturlig å bedrive nepotisme.

- Underslag er tyveri av offentlige ressurser, foretatt av de som er satt til å forvalte disse offentlige ressursene på vegne av fellesskapet. Tyveri er misbruk av offentlig makt, for å skaffe seg fordeler.
- Økonomisk kriminalitet er når statlige tjenestemenn og/eller politikere misbruker sin autoritet for å skaffe seg fordeler gjennom økonomisk kriminalitet. Dette innebærer et element av svindel, og faller derfor under definisjonen av korrupsjon.
- Utpressing er der den ene parten er langt sterkere enn den andre, og dermed får store fordeler, mens den andre sitter igjen med lite eller ingenting. Eksempel på utpressing er mafiametoder, hvor en truer med bruk av vold. Mafiaen trenger ikke være en person, men kan være både den statlige og private siden.
- Favorisering er en form for ulovlig ”privatisering” av statlige ressurser. Dette er maktmisbruk i form av fordeling og favorisering av venner, familie, ens egen region, religion, etniske grupper eller politiske støttespillere.

4.6.2.2 Korrupsjon i krisesituasjoner

I krisesituasjoner, både menneske- og naturskapte, er faren for korrupsjon ekstra stor. Den 26. desember 2004 utløste jordskjelvet i Indiahavet en serie undersjøiske jordskjelv. Desemberskjelvet var det sterkeste jordskjelvet på 40 år i hele verden, og hadde katastrofale følger. Mange mener at prosessen etter tsunamien har vært preget av korrupsjon og sløsing. Derfor har det i etterkant av tsunamikatastrofen blitt rettet

mer oppmerksomhet mot risikoen for korrupsjon i forbindelse med humanitære hjelpeorganisasjoner. Årsakene til dette er mange:

- De som skal nyte godt av hjelpen er svært sårbare
- Det er mangel på oversikt og koordinering, og myndighetene er svært sårbare.
- Ofte sterkt press for rask utbetaling av bistandsmidler.
- Det skjer en rask tilstrømming av nye aktører med forskjellige tilnærminger og mandater.
- Mange har en oppfatning av at penge- og varesvinn er mer akseptabelt i krisesituasjoner.

4.6.2.3 Transparency International

Gapet mellom de mest korrupte og de minst korrupte land, er like stort som før. Noen mål på korrupsjon kan en finne, men det er likevel vanskelig å finne eksakte mål på hvor mye korrupsjon det er i land. Transparency International ble opprettet for å prøve å gi et subjektivt mål på korrupsjon. Transparency International er ”The global coalition against corruption”. Den internasjonale organisasjonen er politisk uavhengig og nøytral, og har siden 1993 jobbet for å redusere omfanget av korrupsjon i verden.

Transparency International (TI) definisjon av korrupsjon lyder som følger:

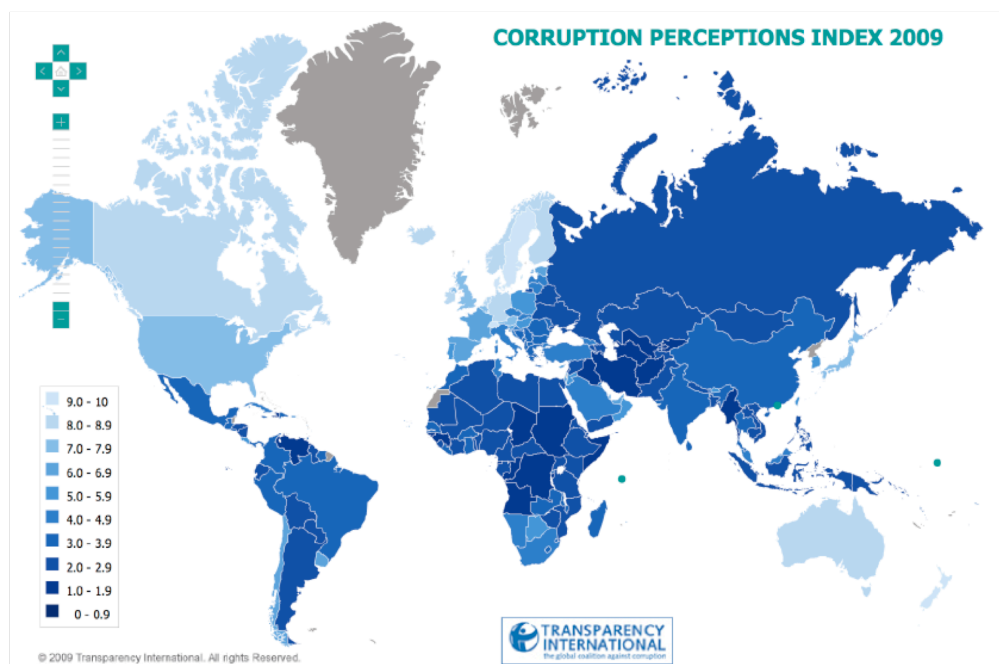
“Korrupsjon er misbruk av makt i betrodde stillinger for personlig gevinst.

Transparency International skiller mellom korrupsjon “i følge regelen”, som omfatter bestikkelser for å oppnå en fordelaktig behandling som mottakeren er forpliktet av loven å utføre, og korrupsjon “på tross av regelen”, som omfatter bestikkelser for å oppnå en behandling som mottakeren ikke har lov til å utføre.

4.6.2.4 Transparency International – Corruption Perception Index

CPI (The Corruption Perceptions Index) måler det antatte nivået av korrupsjon i offentlig sektor i 180 land og territorier i hele verden. CPI er en undersøkelse av undersøkelse, basert på 13 forskjellige ekspert og forretningsundersøkelser³⁸.

Figur 4: Corruption Perception Index 2009

(Kilde: Transparency International)

Indikatoren viser graden av korrupsjon i et land. Korrupsjonsskalaen går fra 0 – 10, hvor 0 er veldig korrupt og 10 er helt renhårig. Det som blir inkludert i indikatoren er korrupsjon i offentlig sektor og politikken.

4.6.3 Hinder for økonomisk vekst og utvikling (Case 3)

I dag har vi økt globalisering, som både har ført til store økonomiske fordeler i verden, og beskyldning for å skade mer enn den gjør godt. Multinasjonale organisasjoner bygger fabrikker i utviklingsland, som gir jobber, inntekt, teknologi og

³⁸ (Transparency International, 2009)

kunnskap de tidligere ikke hadde. Landene kan oppleve økonomisk vekst og utvikling, men på den andre siden kan etableringen også føre skade med seg. Land som ikke har noe å tilby blir utelatt, og noen land blir tilført teknologi og produkter som de ikke er klar for. Mange multinasjonale organisasjoner bryter normer og regler som de burde fulgt. Situasjonen i utviklingsland er dårlig. Dårlig styresett, ekstrem fattigdom, dårlige levekår, gjør at det er lett for bedrifter å utnytte situasjonen i utviklingsland til sitt eget best, uten å tenke på hva som er best for landet de driver i.

4.6.3.1 Richard DeGeorges 7 prinsipp for å konkurrere med integritet

Ved etablering i utviklingsland har multinasjonale organisasjoner et ansvar. Richard DeGeorges har skrevet ned syv prinsipp for å konkurrere med integritet.

1. Multinasjonale organisasjoner bør ikke skade med hensikt.
2. Multinasjonale organisasjoner bør bidra med mer positivt enn negativt.
3. Multinasjonale organisasjoner bør bidra med aktivitet til utvikling i utviklingsland.
4. Multinasjonale organisasjoner skal respektere menneskerettighetene til arbeiderne, spesielt i lavinntektsland.
5. Multinasjonale organisasjoner skal respektere og jobbe med den lokale kulturen, dersom den ikke bryter med etiske retningslinjer.
6. Multinasjonale organisasjoner skal betale sin del av skattene.

7. Multinasjonale organisasjoner bør samarbeide med lavinntektslandets styre i utvikling, og forsterke bakgrunnsinstitusjoner.

Ved brudd på disse prinsippene, vil det bli veldig vanskelig for utviklingsland å oppnå økonomisk vekst og utvikling.

4.6.3.2 Den evige debatten: Fører bistand til økonomisk vekst og utvikling, eller gjør bare bistanden vondt verre?

Bistandsarbeid skal bidra til varige bedringer i økonomiske, sosiale og politiske kår for befolkningen i utviklingslandene, med særlig vekt på at hjelpen skal komme de fattigste til gode. Norge er et av de landene som bidrar med mest utviklingshjelp per innbygger i verden. Dambisa Moyo, sier vi liker å tro at vi er ”de snille”, men kanskje er vi heller ”de ansvarlige”.

Nesten to billioner har blitt brukt på bistand på verdensbasis de siste 50årene, og i følge Moyo har det aldri stått verre til.

Sulten skulle halveres til 420 millioner mennesker innen 2015, i stedet har tallet begynt å stige. I 2009 oppsummerte FNs organisasjon for ernæring og landbruk, FAO, og FNs matvareprogram WFP, i rapporten *The State of Food Insecurity*, at 1002 millioner mennesker lider av kronisk underernæring.

Administrerende direktør i WFP, Josette Sheeran, sier at det er utillatelig at en sjettedel av verdens befolkning går rundt og er sultne i begynnelsen av det 21. århundre. Samtidig som det er flere sultne i verden enn det noen gang har vært, er det mindre matvarebistand enn vi har sett i manns minne, legger Sheeran til. På 1980 årene og i begynnelsen av 1990årene meldte FAO at det ble gjort store fremskritt, og hevdet at fremskrittene kom av at det ble gitt mer bistand til å utvikle landbruk i

fattige land. Landbruksforskeren Stein Bie, har og en rekke ganger advart mot det samme.

Økonomen Jeffrey Sachs, mannen bak FNs tusenårsmaal for fattigdomsbekjempelse, mener at bistanden må økes kraftig for å få flere ut av fattigdomsfellen. Dette er verken økonomen David Easterly eller den zambiske økonomen Dambisa Moyo enige i. Easterly hever at bistanden historisk sett har vist seg å være ineffektiv når det gjelder å skape vekst, og Moyo argumenterer for mindre og bedre bistand.

IMF økonomene Camelia Minoiu og Sanjay G. Reddy mener at effekten av bistand på vekst må sees over lang tid. De studerte hvordan ulike typer bistand i perioden 1960 til 1990 virker på bruttonasjonalprodukt veksten per innbygger i årene 1990 til 2000. Konklusjonen var at utviklingsorientert bistand har en positiv, stor og robust effekt på økonomisk vekst, men annen bistand har nøytral eller noen ganger negativ virkning på økonomisk vekst.

Et argument mot bistand er at landene som mottar mest, er også de som er fattigst og har lavest økonomisk vekst. Mange land i Afrika har mottatt store mengder bistand, men er fortsatt like fattige. Tanzania er det landet som har mottatt mest bilateral bistand fra Norge, men har likevel lav økonomisk vekst og utvikling.

Bangladesh har vært mottaker av mye bistand opp gjennom årene. Selv om landet fortsatt har et flertall av meget fattige mennesker, har de i et samspill med faktorer i politikk og økonomi etter hvert fått til betydelig vekst og utvikling. Vietnam har og opplevd suksess. Som en av bistandsmottakerne i Asia, har de klart å oppnå økonomisk vekst og utvikling.

Inge Tvedten har jobbet for den norske ambassaden i Mosambiks hovedstad Maputo, og er i dag tilknyttet Christian Michelsens Institutt. For å nå de fattige bør en vurdere

en mer direkte støtte, bistand trenger ikke å gå gjennom institutter før den kommer fram. Han mener at de norske bistandsmilliardene som Mosambik har mottatt, har hatt minimal innvirkning på fattigdomsreduksjon i landet, til tross for at det er bistandens overordnede mål. Landet blir brukt som et show case.

4.6.3.3 Mål på økonomisk vekst og utvikling

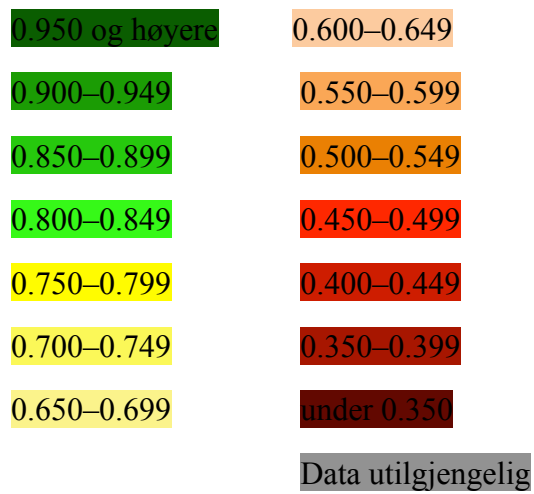
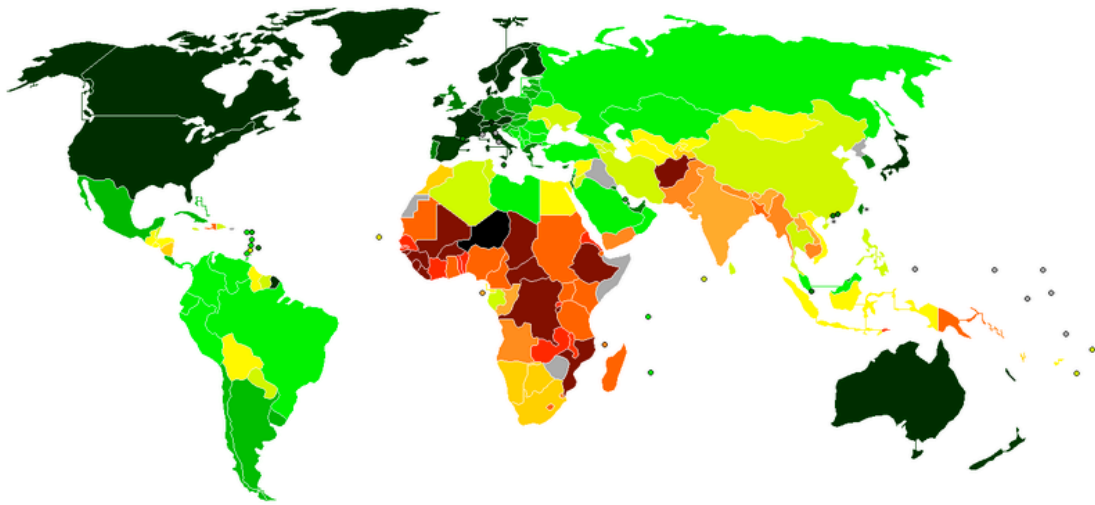
4.6.3.3.1 HDI – Indeks for menneskelig utvikling

Indeksen ble utviklet i 1990 av den pakistanske økonomen Mahbub ul Haq og den indiske økonomen Amartya Sen. Human Development Index måler et lands gjennomsnittlige resultater på tre grunnleggende områder:

1. Forventet levealder
2. Utdanning
3. Inntekt (BNP per innbygger)

Viktige faktorer for menneskelig utvikling er definert som et langt og sunt liv, kunnskap og en anstendig levestandard.

Figur 5: Human Development Index publisert 5. Oktober 2009 (Data fra 2007)

Indeksen går fra 0 – 1, hvor 0 er dårligste verdi og 1 er beste verdi³⁹.

³⁹ (Globalis, 2007)

Land faller inn i fire kategorier basert på deres Human Development Index:

- Veldig høy HDI: Her havner de fleste land i Europa. Norge ligger på topp med en score på 0.971. De mest utvikla landene i Midtøsten og Øst-Asia, samt Nord-Amerika havner også her. Selv om Norge havner på topp, er vi ikke uten fattige mennesker. Men dette er ikke på langt nær et så stort problem, som i veldig lavt utvikla land. Forventet levealder er for de fleste landene over 70 år. Lese- og skrivekunnskaper er bra hos de fleste landene.
- Høy HDI: Høyt utvikla land i Latin-Amerika havner her, samt de fleste landene i Europa, som ikke havnet i veldig høy HDI.
- Medium HDI: De fleste landene i Latin-Amerika, Asia (foruten nord og vest), Midtøsten og Nord-Afrika havner i denne kategorien. Haiti ligger på en 149 plass, med en score på 0.532, bare 9 plasser fra å havne ned i lav HDI-gruppen. Det samme gjelder for Tanzania. Tanzania ligger på en 151 plass, med en score på 0.530, bare 7 plasser fra å havne ned i den laveste gruppen. Forventet levealder for disse landene varierer veldig fra de høyeste i gruppen til de laveste.
- Lav HDI: Her havner de fleste landene i Sør-Asia og de fleste landene i Afrika sør for Sahara. Afghanistan havner på en nest sisteplass, med en score på 0,352. Det er bare Niger som har en lavere score enn Afghanistan.

4.6.3.3.2 Bruttonasjonalprodukt (BNP)

Bruttonasjonalprodukt blir brukt som et mål for økonomisk vekst.

Bruttonasjonalprodukt viser verdien av alt som skapes/produseres i et land, og er et mest brukte målet på den økonomiske aktiviteten og veksten i ulike land. BNP per innbygger brukes ofte som et mål på det økonomiske velstandsnivået i et land. De konstaterer at sulten har nådd et historisk toppnivå.

4.6.3.3.3 Cinigranelli-Richards (CIRI) Human Rights Dataset

Politiske rettigheter (CIRI)

Indikatoren viser hvor godt alle verdens land overholder fire forskjellige politiske menneskerettigheter, som er tilfeller av tortur, henrettelse uten dom, fengsling på grunn av politisk overbevisning og forsvinning⁴⁰.

Sivile rettigheter (CIRI)

Indeksen viser hvor godt landene overholder fem forskjellige sivile menneskerettigheter. Disse er ytringsfrihet, religionsfrihet, bevegelsesfrihet, arbeidernes frihet og retten til politisk deltagelse⁴¹.

⁴⁰ (Globalis, 2006)

⁴¹ (Globalis, 2006)

4.7 Oppsummering

1.2 milliarder mennesker lever i dag for mindre enn en dollar dagen. Gapet mellom fattig og rik er stort. Økt globalisering har ført til større interaksjon mellom utviklingsland og industriland. Vår tids største utfordring er å jevne ut forskjellene mellom industriland og utviklingsland, og der kommer bistand inn.

Bistand skal bekjempe fattigdom og bidra til varige bedringer i levekår og livskvalitet. Dermed fremmer en større sosial og økonomisk utvikling. En rask voksende verdensøkonomi har bidratt til dobling av utviklingslandenes samlede bruttoinntekt, som har gitt positive ringvirkninger. Blant annet har finanskrisen og global lavkonjunktur ført til tilbakeslag i kampen mot fattigdom.

Flere rapporter viser at bistanden ikke fungerer som den skal. Sulten skulle halveres til 420 millioner mennesker innen 2015, men har i stedet begynt å stige.

Nylig la NORAD frem en evalueringsrapport om FNs utviklings- og bistandsarbeid. Rapporten viste at organisasjonene under FN fungerer dårlig. Bistanden er lite effektiv. Det ble påvist korrupsjon, høye administrasjonskostnader, og dårlige resultat.

Bistand skal bidra til varige bedringer i økonomiske, sosiale og politiske kår for befolkningen i utviklingslandene, med særlig vekt på at hjelpen skal komme de fattigste til gode. Til tross for utallige millioner i bistand, sliter mange av utviklingslandene med å oppnå økonomisk vekst og utvikling. Nesten to billioner har blitt brukt på bistand på verdensbasis de siste 50 årene, men det har aldri vært så galt som nå, i følge Dambisa Moyo.

Bistand skal også bidra til å fremme fred, demokrati og menneskerettigheter, og bidra til å forebygge nød og lindre nød i forbindelse med konfliktsituasjoner og

naturkatastrofer. De fleste av dagens voldelige konflikter foregår i fattige land. Fattigdommen i seg selv er ikke årsak til konflikt, men flertallet av voldelige konflikter er i de fattigste delene av verden.

Å kunne lese og skrive er viktig for å kunne leve og arbeide i dag. Likevel er det mer enn 900 millioner voksne mennesker som ikke har denne ferdigheten, og 125 millioner barn som ikke har skolegang. Bistand skal fremme like rettigheter for kvinner og menn på alle områder i samfunnet, og føre til utvikling i fattige land.

Mange fattige land sliter med stor utenlandsgjeld, som rammer de fattige hardt. I følge fattigdomsrapport 2000 bruker f.eks. mange fattige land mer penger på nedbetaling av gjeld enn på grunnleggende sosiale tjenester. Det er derfor bred enighet om at gjeld representerer en alvorlig hindring for utvikling i mange fattige land⁴².

Sist men ikke minst skal bistand og bidra til å fremme forsvarlig forvaltning og utnyttelse av jordas miljø og biologiske mangfold. Klimaendringer er med på å forsterke de hindringer som eksisterer i kampen mot fattigdom. Dersom en ikke gjør noe for å tilpasse seg disse endringene, vil fattigdommen øke. En økende befolkning er med på å legge press på miljøet, og mange av ressursene som blir brukt er ikke-fornybare.

I 2009 var samlet norsk bistand på 25,7 milliarder kroner, og trenden de siste årene har vært å øke bistanden. Men er en økning av bistand svar på problemet? Tanzania er det landet som har mottatt mest bilateral bistand fra Norge, og utenlandsk bistand finansierer omkring 40% av Tanzanias statsbudsjett. På tross av de store bistand summene som Tanzania mottar, lever fortsatt 1/3 av befolkningen under den nasjonale fattigdomsgrensen, og landet blir regnet som et av verdens mest underutviklede land.

⁴² (Nygaard, 26.02.2010)

Dagfinn Høybråten mener at man må se kritisk på innholdet i den norske bistanden. Dette støtter også utviklingspolitisk seniorrådgiver Aksel Nærstad. ”Vi trenger en større debatt om hva pengene brukes til, ikke bare størrelsen på bistanden”, påpeker han.

Det store spørsmålet er om bistanden fungerer som den skal?

Dambisa Moyo er en av kritikerne til bistand. Hun påpeker at fra 1970 til 1998, da utviklingshjelpsnivået var på sitt høyeste, steg fattigdommen i Afrika fra 11 prosent til 66 prosent. Moyo mener bistand er medvirkende til Afrikas mange “failed states”, og korrupsjon er et bevis på det. Landene gjør seg også avhengig av bistand, uten at giverlandene en gang har satt en sluttdato for pengestrømmen.

Yash Tandon fra South Centre går enda krassere ut da han hevder at utdanning er den verste form for bistand, og bistandsfinansiert utdanning fører til hjernevask. Miljøene for fri tenkning ødelegges. Dette er Erik Solheim uenig i. Han mener at Norges støtte til utdanningsinstitusjoner har kun som formål å bidra til å bygge kompetanse, for enkeltmenneske og for nasjoner. Han mener at det er gjennom å satse på mennesker og menneskers utdanning vi bidrar til å bygge utvikling. Solheim sier at når han møter enkeltmennesker i fattige land, er det støtte til skole og utdanning de ber om. Tandon vil stoppe bistanden. Han vil ha slutt på at afrikanske land er avhengige av rike land. Tandon mener rike land gir bistand for å fremme egne interesser. Han går så hardt til verks at han påstår at bistand er et instrument for å skape fattigdom, og å undertrykke Afrika er selve føremålet. Økonomiprofessoren George Ayittey fra Ghana har samme mening som Yash Tandon. Begge mener at Afrika vil klare seg bedre uten bistand⁴³.

⁴³ (NORAD, 12.11.2008)

I et interjuv med forsker Dan Banik, som jobber ved senter for utvikling og miljø, ble det sagt av mennesker er opptatt av kriser. Vi liker sensasjonelle ting, og blir derfor fascinert når en krise oppstår. Krisen blir brukt som en show case, slik at organisasjonene får samlet inn penger. Det hevdes at Vest-Europa må produsere fattige, for å kunne fremstille seg som gode ved å tilby bistand. Merkelapper blir også brukt som et lokkemiddel for å få inn penger. Nye ord blir dannet, for å fange folks interesse. Han sier og at vi mangler evne til å reagere på riktig tidspunkt. Både han og utenriksdepartementets politiske rådgiver, Arvinn Eikeland Gadgil hevder at middelklassen er viktig. Middelklassen er mye av grunnen til at India og Kina har klart seg så bra. Fattige folk fikk støtte og politisk hjelp gjennom middelklassen.

Verdensbanken har blitt utsatt for sterk kritikk for sitt arbeid med fattigdomsreduksjoner. Kritikken går ut på at støtte til fattige land ofte ikke fungerer etter hensikte, at vilkårene for tilbakebetaling er urimelige, og at fordelingen mellom ulike land er skjev og politisk styrt. USAID blir beskyldt for å drive med bistand etter egeninteresse, og norsk utviklingshjelp blir kritisert for å ha tatt seg vann over hodet. Det sies at aktivitetsnivået er større enn hva de administrative ressursene klarer å håndtere, og en får derfor effektivitetsproblem med bistand.

Har bistanden for mange baksider til å fungere? Meningene er mange, men alle bunner ut i at utviklingsland klarer seg ikke selv, og noe må gjøres. Økt fokus på effektivitet, istedenfor mengde bistand, vil kanskje være svaret på spørsmålet.

4.8 Konklusjon

Mange av landene som er mottakere av bistand har blitt avhengige av støtten, og det er blitt påvist at mye av bistandsmidlene om er gitt, er blitt borte i korrupsjon. De fleste landene i Sør-Asia og Afrika sør for Sahara er fattige land, og landene som har mottatt mest bilateral utviklingshjelp ligger i disse områdene. Nesten to billioner har blitt brukt på bistand på verdensbasis de siste 50 årene, likevel er land som Tanzania svært avhengige av bistand. For å kunne løse dette må en se kritisk på bistanden som blir gitt.

Handel er viktig for utvikling, men frihandel alene vil ikke føre til redusert fattigdom. Fattige land trenger betydelig hjelp til å bygge opp et konkurransedyktig næringsliv gjennomfaglig kompetanse, organisering, risikovillig kapital, infrastruktur, teknologi og så videre.

Ugandas resident Museveni utsagn oppsummerer dette i sitt utsagn: “Enten kan Afrika få reell markedsadgang til de rike landenes markeder for sine produkter, spesielt landbruksprodukter, der Afrika har et komparativt fortrinn, eller så kan de rike landene erkjenne at de foretrekker å videreføre Afrikas avhengighet av de rike landenes veldedighet”.

Flere rapporter viser at bistanden ikke fungerer som den skal. Vi må se på hva bistanden brukes til, og ikke på størrelsen. Mer bistand er ikke svar på problemet, men en mer effektiv utnyttelse av bistanden som blir gitt. Det er og viktig med oppfølging etter en har gitt bistand.

5.0 Metoder og undersøkelse

5.1 Case studier

For å kunne utforske emnet mer, har jeg valgt å bruke casestudier som undersøkelsesmetode. Casestudier referer til den dokumenterte historien til en bestemt person, gruppe, organisasjon, land eller hendelse⁴⁴. I casestudier har vi bare en eller noen få undersøkelsesenheter, og fordelene er at en kan studere noe ned i detalj, og finne relevant informasjon.

Mange land har mottatt bistand opp gjennom årene, og det er påvist bistandsineffektivitet i flere land. Jeg har valgt å studere 3 land i dybden, hvor jeg har fokusert på tre ulike effektivitetsproblemer med bistand.

I det første case har jeg studert et lands avhengighet til bistand, med Tanzania som eksempel. Tanzania har vært Norges hovedbistandsland i flere år, og er et av landene som mottar mest bistand. Likevel klarer ikke landet seg på egenhånd.

Korrupsjon er et utbredt fenomen, og mange bistandsland sliter med graden av korrupsjon som er i landet. Det store spørsmålet er om korrupsjonen er en følge av bistand, og/eller på grunn av landets situasjon. I det andre case har jeg studert Afghanistan, ved å prøve å finne ut om det er en samvariasjon mellom bistand og korrupsjon.

⁴⁴ (Zikmund, Babin, Carr & Griffin, 2010)

Et av problemene til land som mottar bistand er at landet sliter med dårlig økonomisk vekst og utvikling, stor grad av fattigdom blant innbyggerne og dårlige levekår. Bistand skal bidra til økonomisk vekst og utvikling i land, men da dette ikke skjer etter utallige år med bistand, kan en stille spørsmål til bistandens effektivitet. I det siste case har jeg studert Haitis lave økonomiske vekst og utvikling, og om det er selvforskyldt eller som følge av lite effektiv bistand.

CASE 1:

6.0 Tanzania

Tanzania er et land i Afrika, med 38 478 000 innbyggere. I lang tid har landet hatt økonomisk vekst, men det har ikke kommet den fattige delen av befolkningen til gode. Landet lider av ekstrem fattigdom, hele 82% av menneskene som lever i Tanzania er fattige. 35,7% lever under nasjonal fattigdomsgrense, og 35% av befolkningen er underernærte. Bruttonasjonalprodukt per innbygger er 980 dollar, og landet har en utenlandsgjeld på 7 763 337 000 US dollar⁴⁵. Den økonomiske situasjonen i Tanzania er svært dårlig. Kjøpekraften er 1/5 av hva den var på 1970-tallet.

Tanzanias landskap er svært variert, og har alt fra store fjellområder, savanner, innsjøer til en kystlinje med både korallrev og mangroveskog. Landet har et svært rikt plante- og dyreliv, og er kjent for det sorte neshornet. Cirka 39 prosent av landsområdene i Tanzania er vernet i form av nasjonalparker eller viltreservater. Det totale landarealet er på 88 580 000 hektar, hvor bare 10,2% av dette er dyrkbar mark. Bare 55% av befolkningen har tilgang til rent vann.

Mkapa var president i Tanzania fra 1995 til 2005, og landet viste da stor vilje til reformer i den offentlige forvaltningen, og til å utvikle planer mot korrupsjon. Dette har nåværende president Kiwete forpliktet seg til å følge opp. Landet har satt i gang arbeidet med å gjennomføre sin andre fattigdomsstrategi (National Strategy for Growth and Reduction of Poverty), referert til som MKUKUTA. Fattigdomsstrategien svarer på utfordringer knyttet til de internasjonale millenniumsmålene til FN. Samarbeidsavtalen (MoU) mellom norske og tanzanianske styresmakter fra 2002, slår fast at utviklingssamarbeidet skal ta utgangspunkt i landets fattigdomsstrategi, og bistandsmidler bør kanaliseres gjennom generell budsjettstøtte og sektorprogram.

⁴⁵ (Globalis, 2010)

Tanzania er preget av vanskelige levevilkår for store deler av befolkningen. Forventet levealder er 53år. Tallet på mødre som dør i tilknytning til fødsler i Tanzania, er høyere enn i land det er naturlig å sammenligne med.

I november falt Tanzania fra 102. til 126. plass på Transparency Internationals årlige indeks over korrupsjon i verdens land. På Verdensbankens Doing Business 2010-indeks faller landet fem plasser⁴⁶.

Tabell 5: Måling av livskvalitet, politiske og sosiale rettigheter i Tanzania

Samfunn og politikk	Skala	Tanzanias score
Politiske rettigheter (CIRI)	0 – 8, hvor 8 er best	5
Sivile rettigheter (CIRI)	0 – 10, hvor 10 er best	4
Livskvalitet	1 – 10, hvor 10 er best	4,495

(Kilde: Globalis)

Tanzania har en score som ligger over middels, når det gjelder politiske rettigheter. Ved måling av sivile rettigheter, ligger Tanzania under middels. Heller ikke ved måling av livskvalitet klarer Tanzania å komme over middels. Fra en skala på 1 – 10, hvor 10 er best, scorer Tanzania 4.

Korrupsjon er svært utbredt i Tanzania, og har blitt et utviklingsproblem. Korrupsjonen er med på å øke Tanzanias avhengighet til bistand. På grunn av landets ineffektivitet til å redusere korrupsjonen i landet, vil en økning i utviklingshjelp bare

⁴⁶ (Appendiks E)

føre til mer korrupsjon, Landet vil fortsatt være avhengig av bistand, fordi midlene når ikke frem til menneskene som trenger dem.

Fra 2007 til 2009 har korrupsjon i Tanzania økt, i takt med at utviklingshjelpen har økt⁴⁷.

ÅR	CPI SCORE	RANK
2006	2.9	93
2007	3.2	94
2008	3.0	102
2009	2.6	126

Utenlandsk bistand finansierer omkring 40 prosent av Tanzanias statsbudsjett, og svarer til 12 prosent av bruttonasjonalproduktet.

6.1. Bistand mottatt fra Norge

Tanzania er det landet som gjennom årene har fått mest bilateral bistand fra Norge, og er det landet som Norge har hatt det lengste, kontinuerlige samarbeidet med på bilateralt, statlig nivå. I 1966 blei landet samarbeidspartner for norsk bistand, det vil si utviklingssamarbeidet har vart i mer enn 40år. Fra slutten av 1990-årene er bistanden konsentrert om å styrke den politiske og økonomiske utviklingen i landet, ved hjelp av reformer og mobilisering av egne ressurser, blant annet for å redusere den sterke avhengigheten av utenlandsk bistand⁴⁸. Hovedmålet for det norske bidraget til Tanzania nå er å bidra til økonomisk vekst og fattigdomsreduksjon. Støtten fra Norge til Tanzania er grovt sett delt i to like potter: Halvparten går til ren budsjettstøtte og inngår i det tanzanianske statsbudsjettet, og halvparten gis gjennom fokuserte bistandsprogrammer.

⁴⁷ (Appendiks A)

⁴⁸ (Leerand)

I 2008 utgjorde den bilaterale bistanden 729 millioner, mens i 2009 ble det gitt 731 millioner kroner i bistand til Tanzania fra Norge.

Samarbeidsavtalen Memorandum of Understanding (MOU) mellom norske og tanzanianske myndigheter ble underskrevet den 9. november 2007. Avtalen forplikter Norge til å støtte tanzanianske myndigheters utviklingsarbeid med et minimumsbeløp på 400 millioner kroner årlig fram til 2012.

6.2 Resultat

De siste årene har vært preget av økende politisk konflikt og en rekke store korrupsjonsskandaler, selv om Tanzania er det mest stabile landet i Øst-Afrika. Siden 2005 har det vært en gradvis nedgang i den økonomiske veksten, og mange tanzanianere er nå mer misfornøyde med myndighetene enn tidligere⁴⁹.

Fører budsjettstøtte til større avhengighet? Sjefsredaktør, Robert Mihayo, i Tanzanias finansavis, Business Times, hevder at budsjettstøtte kan føre til bistandsavhengighet, mens de internasjonale givne mener det motsatte. Han mener at det bør bli gitt like mye penger til vekstsektoren som til sosialektor, for å sikre at landet blir mer selvforsørgende, og dette mangler en i dag. Mihayo er redd for at budsjettstøtten blir en sovepute for myndighetene, slik at de ikke selv er nødt til å skaffe større inntekter⁵⁰.

⁴⁹ (Espeland og Petersen)

⁵⁰ (Solheim, 2009)

Tabell 6: Offentlig bistand mottatt 1997

Land	Bistand mottatt i millioner (US dollar)
Egypt	2438,60
Kina	2392,81
India	1937,96
Bangladesh	1274,68
Mosambik	1239,96
<i>Tanzania</i>	1212,28
Vietnam	1186,88
Bosnia-Herzegovina	1107,58
Madagaskar	1069,45
Uganda	1049,50
Indonesia	874,87

(Kilde: Globalis)

Tabell 7: Offentlig bistand mottatt i 2006

Land	Bistand mottatt i millioner (US dollar)
Nigeria	11 444,92
Irak	8661,28
Afghanistan	2999,76
Pakistan	2147,17
Sudan	2058,26
Kongo	2055,72
Etiopia	1946,83
Vietnam	1846,39
<i>Tanzania</i>	1825,26
Kamerun	1684,34

(Kilde: Globalis)

Tanzanias befolkning lider under fattigdom og nød, mer en 1/3 av befolkningen lever under den nasjonale fattigdomsgrensen, og blir regnet som ett av verdens mest underutviklede land. Dette på tross av at landet har mottatt mye bistand fra omverdenen.

For få år siden slet Tanzania med store problemer i utdanningssektoren, men i dag ser situasjonen lysere ut. Fram til 1980 hadde alle i Tanzania gratis tilgang til grunnskole,

men så ble det innført skolepenger på grunn av gjeldskrisen og strukturtilpasningsprogrammer. I 2006 innførte landet på ny gratis grunnskole. Økningen de siste årene skyldes flere forhold. At skolen er gratis og skolepenger er avviklet, gjør at flere folk har råd til å gå på skole. Det er viktig med en sterkt politisk forpliktelse for å gjennomføre en utdanningsstrategi. Det siste forholdet skyldes at rett til utdanning har blitt lovfestet. Foreldre som ikke sender barna sine på skolen kan bli stilt for retten. Utdanningsministeren i Tanzania, Joseph J. Mungai, tror Tanzania kan nå tusenårsmål nummer 2, men er da avhengige av en del ytre faktorer. Den økonomiske veksten i Tanzania må fortsette, og de er avhengige av det internasjonale samfunns støtte.

Noe som kan true dette er sykdommer som rammer Tanzania. En til to lærere dør hver måned i hver av Tanzanias regioner på grunn av hiv/aids. Noe som betyr at tilgangen på lærere må sikres. Mungai forklarer at to lærere må utdannes for hver lærerstilling, ettersom den ene sannsynligvis vil dø etter kort tid. Kostnadene forbundet med utdanningsmålet kan derfor bli enda høyere enn opprinnelig beregnet⁵¹.

Igen ser en at Tanzania er avhengig av støtte fra andre, for å klare seg. Mange av tusenårsmålene henger sammen. Et land kan nå det ene på grunn av forhold i landet, men oppnåelsen av målet vil bli truet av et annet mål som de ikke har kontroll på.

Det har blitt påvist korrupsjon og avsløringer om omfattende misbruk av bistandsmidler, men ingen givere har bestemt seg for å redusere bistandsstøtten. Landets samarbeidsland på utvikling er misfornøyde med hvordan landet håndterer korrupsjon. Korrupsjon dreper en nasjons utvikling fra innsiden.

Bistandsekspert Cooksey holder ikke tilbake på kruttet. Cooksey har arbeidet med bistand og bistandspolitikk i Tanzania i 25 år. Han mener at skattepengene Norge gir i

⁵¹ (Tønnesen, 16.04.2008)

bistand til Tanzania, blir stjålet og misbrukt. ”Systemet er korrupt, noe alle vet, likevel fortsetter man å dytte inn penger”. Det offentlige systemet er utrolig ineffektivt, og Tanzania klarer ikke å absorbere så mye penger. Om jeg var norsk skattebetaler ville jeg vært sint, veldig sint, sier Cooksey til Aftenposten⁵².

President Jakaya Mrisho Kikwete har måttet håndtere en rekke korrupsjonsanklager mot regjeringen og statsforvaltningen. EPA-skandalen, hvor mer enn 720 millioner kroner i offentlige midler ble underslått fra Tanzanias sentralbank, og Richmondsaken, hvor over 1 milliard kroner forsvant i en tvilsom avtale med et amerikansk energiselskap, er de to mest profilerte sakene i 2008. Budsjettet for 2010/2011 viser at internasjonale givere har redusert bistanden til Tanzania med 220 millioner dollar, fordi landet ikke har lyktes i å implementere flere reformer.

President Kikwetes regjering har forpliktet seg til å bekjempe korrupsjon i Tanzania, men kun en håndfull mennesker har så langt blitt stilt for retten med mistanke om underslag av offentlige midler.

Dambisa Moyo uttaler at bistanden er roten til alt ondt i afrikanske land. Hun hevder også at bistanden ofte er årsak til krig, både borgerkrig i afrikanske samfunn og mellom stater i Afrika, og den er og blitt et helt avgjørende bidrag til korrupsjon. Moyo fremstiller Tanzania som et eksempel på en afrikansk fiasko.

I Tanzania pågår det i dag mer enn 600 prosjekter i helsesektoren. Land som har for mange givere til bidragene kan administreres effektivt, får tilnavnet ”donor darlings”. Tanzania er et av disse landene⁵³.

⁵² (NTB, 31.01.2010)

⁵³ (Berg-Hansen, 16.11.2009)

6.3 Konklusjon

Tanzania er blant verdens mest underutviklede land, og en reell økning i levestandard, vil ta mange år med stabil vekst og godt styresett for å oppnå. Det viktigste virkemiddel for å skape økonomisk vekst og utvikling gjennom ansvarlig og selvstendig budsjettstyring av tanzanianske myndigheter, er nå budsjettstøtte. Problemet er at denne budsjettstøtten fører til avhengighet.

Tanzania er det landet som gjennom årene har fått mest bilateral bistand fra Norge, og samarbeidet begynte allerede i 1966. Utenlandsk bistand finansierer omkring 40% av Tanzanias statsbudsjett, og svarer til 12% av bruttonasjonalproduktet. Dette har ført til at Tanzania gjennom lengre tid er et av de landene som har og er mest avhengig av utenlandsk bistand.

Landet er preget av mye korrupsjon, noe som er med på å redusere økonomisk vekst og utvikling. President, Jakaya Mrisho Kikwete, har lovet å føre landet ut av en avhengig og underutviklet økonomi, og gjøre flere tanzanianere i stand til å komme seg ut av fattigdommen.

For at Tanzania skal klare seg uten bistand, må en gjøre noe med effektiviteten av bstanden som blir gitt. Til nå har bstanden ført til avhengighet, og avhengigheten vil fortsette å vokse om en ikke gjør noe med det.

CASE 2:

7.0 Afghanistan

Afghanistan er et fattig land i Sentral-Asia med 33 609 000 innbyggere. Landet har de siste årene vært preget av hard krigføring. Forventet levealder er 44år, og hele 98,5 prosent av befolkningen lever i slum av byer.

Mesteparten av Afghanistan består av ulendt fjellterreng, med dype daler og høye fjell. Bare 1,3 prosent av landet er dekket av skog. I nordområdene finnes lavereliggende slettelandskap med fruktbart jordsmonn, hvor det drives utstrakt landbruk. Flere tiår med hard krigføring uten en fungerende sentralmakt har bidratt til å ødelegge store landområdet, som er minebelagt eller ubrukelige på grunn av tungmetallforurensning. Bare 22 prosent av befolkningen har tilgang til rent vann. Dette har og gjort at store deler av det afghanske samfunnet er satt fullstendig ut av drift.

Befolkningen mangler utdanning, bare 34,3 prosent er lese- og skrivekyndige blant unge mennesker. Situasjonen for kvinner i Afghanistan er den vanskeligste i verden, etter Niger. Afghanistan scorer lavt på CIRI indeksen om sivile rettigheter. Indeksen går fra 0 – 10, hvor 10 er best, og her ligger Afghanistan på 2. De scorer høyere på CIRI indeksen når det gjelder politiske rettigheter. Her går indeksen fra 1 – 7, hvor 7 er best. Afghanistan havner over middels, på 5.

I 2001 ble Taliban styrtet da USA invaderte Afghanistan. Afghansk politikk har siden den gang vært preget av okkupasjonsmaktens forsøk på å bygge opp en fungerende sentralmakt. Offentlig forvaltning har lav kapasitet, både på sentralt og lokalt plan.

Afghanistan oppfattes som et av de mest korrupte landene i verden, i følge Transparency International. Korrupsjon finnes i alle deler av samfunnet, og er en trussel mot økonomisk vekst og utvikling. Av tabellen ser en at korrupsjon har økt fra

en score på 2.5 i 2005, til 1.3 i 2009. Korrupsjonsindeksen går fra 0 – 10, hvor 10 er best. Av 158 land som ble målt i 2005, landet Afghanistan på 117 plass, mens de i 2009 var det nest verste landet når det gjelder korrupsjon.

Tabell 8: Korrupsjonsindeksen målt i Afghanistan fra 2005 - 2009

YEAR	CPI SCORE	SURVEY USED	CONFIDENCE RANGE	RANK
2005	2.5	3	1.6 – 3.2	117 (158)
2007	1.8	4	1.4 – 2.0	172 (179)
2008	1.5	4	1.1 – 1.6	176 (180)
2009	1.3	4	1.0 – 1.5	179 (180)

(Kilde: Corruption Perception Index)

I tillegg til at Afghanistan er et av de mest korrupte landene i verden, så er det og et av verdens fattigste land. Afghanistan blir også rangert lavt på HDI-indeksen.

Tabell 9: Human Development Index

RANK	LAND	HDI
1	Norge	0.971
149	Haiti	0.532
151	Tanzania	0.530
181	Afghanistan	0.352
182	Niger	0.340

(Kilde: Appendiks A)

Selv om landet har opplevd år med relativt høy økonomisk vekst (fra et lavt nivå), så sank veksten fra 16,2 prosent i 2007/2008 til 2,3 prosent i 2008/2009. Dette er en kraftig nedgang i økonomisk vekst. På indeksen ”Human Development Index”

publisert 5.oktober 2009 havner Afghanistan på plass 181 av 182 land, med en score på 0.352. Bare Niger har en lavere score enn Afghanistan (Appendiks D).

7.1 Bistand mottatt

Givermidler utgjør 90 prosent av offentlige midler. De fleste av disse midlene kanaliseres utenom statsbudsjettet og afghanske myndigheters kontroll. Fra 1997 til 2006 har utenlandsk bistand til Afghanistan økt kraftig. I 1997 mottok Afghanistan 303,82 millioner US dollar, mens de i 2006 mottok 2 999,76 millioner US dollar. Av tabellen kan en se at den største forandringen skjedde mellom 2001 til 2002. Da økte bistanden med over 1 000 millioner US dollar.

Tabell 10: Bistand mottatt fra 1997 til 2006

ÅR	BISTAND MOTTAT (MILLIONER US DOLLAR)	RANKING
1997	303,82	52
1998	206,98	66
1999	187,29	71
2000	198,04	70
2001	620,8	23
2002	1 716,47	6
2003	1825,53	6
2004	2 289,57	2
2005	2 837,52	3
2006	2 999,76	3

(Kilde: Globalis)

Mye av amerikansk bistand er rettet mot stabilisering i Afghanistan, og mer en før blir bistanden håndtert av militære myndigheter. USA vil vinne afghanernes hjerte og sinn. I en pressemelding fra USAID tidligere i år ble det sagt at bistandsprosjekt skal bidra til ”winning hearts and minds with water and roads”. Bistand er upopulært i Afghanistan. Det Afghanske samfunnet er splittet etter etnisitet og klan, hvor en

gruppes gagn blir en annens tap. Bistand skaper dermed vinnere og tapere, og kan føre til destabiliserende effekt⁵⁴.

7.1.1 Bistand mottatt fra Norge

Norge er i Afghanistan, og gir bistand for å hindre fremveksten av internasjonal terrorisme, sikre fred og stabilitet, bidra til utvikling og til å lindre nød. Målet for norsk bistand er å støtte økt afghansk eierskap, ansvar og kontroll over egen utvikling. Afghanistan mottok mer norsk bistand enn noe annet land i perioden 2002/2003. Rundtom 700 millioner kroner ble gitt. Fra 2004 ble Afghanistan norsk hovedsamarbeidsland etter stortingsvedtaket i desember 2003⁵⁵. I 2009 ble det budsjettert med 750 millioner kroner i bistand til Afghanistan, I tillegg bruker de norske styrkene 1,15 milliarder kroner.

Tabell 11: Bistand til Afghanistan i perioden 2001 til 2009

ÅR	TOTAL MOTTAT BISTAND
2001	319 986 000
2002	414 837 000
2003	285 957 000
2004	311 833 000
2005	342 859 000
2006	415 563 000
2007	541 976 000
2008	750 000 000
2009	750 000 000

(Kilde: Utenriksdepartementet)

Foruten de to første årene 2001 og 2002 har norsk bistand økt gradvis. I 2008 økte norsk bistand med cirka 50 prosent, og utgjorde 750 millioner kroner per år. Det ble

⁵⁴ (Wilder, 2010)

⁵⁵ (Holmboe og Filseth, 04.05.2009)

gitt like mye bistand i 2009. Regjeringen har besluttet at Norge skal bidra med 750 millioner kroner i årlig bistand til Afghanistan, i perioden 2008 til 2012⁵⁶.

7.2 Resultat

Korrupsjon finnes på alle nivå og i alle sektorer i Afghanistan. Afghanske myndigheter følger ikke opp antikorrupsjonsarbeidet. I et notat til Utenriksdepartementet konstaterte diplomatene at ”det tydeligvis ikke har konsekvenser hos det internasjonale givermiljøet om de foretar seg noe eller ikke”⁵⁷.

Korrupsjon er et stort samfunnsproblem i Afghanistan, og regnes å være størst innen justissektoren. Justissektoren er den delen av samfunnsapparatet som skulle etterforsket, arrestert, domfelt og straffet korrupsjon.

Nederland truer med å holde tilbake 210 millioner kroner i bistand til Afghanistan, dersom ikke president Hamid Karzai slår ned på korrupsjon i egne rekker⁵⁸. Han må ta synlige steg for å bekjempe korrupsjonen, dersom pengene skal bli utbetalt, opplyser en talskvinne for Nederlands utviklingsminister Bert Koenders. Ulike internasjonale korrupsjonsindekser vil bli benyttet i kampen mot korrupsjon i Afghanistan, sier talskvinnen Annelou van Egmond.

FN frykter at Afghanistan er i ferd med å bli en ren narko-stat, og krever at myndighetene slår ned på den omfattende korrupsjonen⁵⁹.

⁵⁶ (Utenriksdepartementet)

⁵⁷ (Elsebutangen, 21.05.2008)

⁵⁸ (NTB, 13.11.2009)

⁵⁹ (Aftenposten, 10.02.04)

Afghanistan scorer lavt på ulike indekser for demokrati, rammebetingelser og markedsøkonomi. Også ved overholdelse av menneskerettigheter, scorer Afghanistan lavt.

Storingsrepresentant Trygve Slagsvold Vedum fra Senterpartiet, mener at regjeringen, Stortinget og hjelpeorganisasjonene må drøfte bruken av de 750 millioner bistandskroner som blir gitt til Afghanistan fra Norge⁶⁰. Utenriksministeren mener at økningen fra 2008 muliggjør for nye prioriteringer og satsningsområder. Trygve Slagsvold Vedum sier at pengene fort kan bli borte i korrupsjon, og derfor er en drøftelse av bruken viktig.

Norge og det internasjonale samfunnet er blitt bedt av hjelpeorganisasjoner i Afghanistan til å snu trenden med at bistand stadig blir mer militarisert. Hjelpeorganisasjonene skal drive med humanitært arbeid, mens væpnede styrker bør konsentrere seg og sikkerheten. Det er blitt påvist at de internasjonale styrkene bruker bistand som et militært og politisk virkemiddel⁶¹.

Giverne er for opptatt av raske resultat, og internasjonale givere bør derfor satse på mer langsiktige og varige prosjekter i Afghanistan, sier Kai Eide.

⁶⁰ (Vingelsvåg, 20.04.2010)

⁶¹ (Sehl, 27.01.2010)

7.3 Konklusjon

Korrupsjon finnes på alle nivå og i alle sektorer i Afghanistan, og bistandsmidler strømmer inn, på tross av økende korrupsjon. For å ikke miste sine bistandsgivere, må afghanske myndigheter gjøre noe med den høye raten av korrupsjon som foregår i landet.

Afghanistan har mange bistandsgivere, og mange tiltak har blitt satt i verk for å bedre situasjonen, men en koordinering av den internasjonale innsatsen er nødvendig.

Afghanistan står overfor enorme utfordringer for å lykkes med å skape stabilitet og sosial og økonomisk utvikling, og landet er helt avhengig av bistand. Offentlig forvaltning i Afghanistan har lav kapasitet, både på sentralt og lokalt plan. Korrupsjon er et omfattende problem som hindrer stabil og bærekraftig utvikling. Korrupsjon blir regnet som et av de største samfunnsproblemene i Afghanistan. Avhengigheten gjør at de på egenhånd ikke klarer å oppnå økonomisk vekst og utvikling. De siste ti årene har bistandsmidlene som Afghanistan har mottatt økt, og ført til enda større avhengighet. Det har og blitt påvist at mye av bistandsmidlene som er blitt gitt, er blitt borte i korrupsjon.

For å oppnå resultater i Afghanistan er det viktig at en drøfter bruken av bistandsmidlene. Mer kan ofte føre til større avhengighet, og større bruk av korrupsjon, spesielt i et fattig og korrupt land som Afghanistan. Den økende bistandsgivningen, kan kanskje byttes ut med en lavere, mer effektiv givning. Et av de største problemene i Afghanistan er den høye bruken av korrupsjon. Et mer effektivt arbeid for å redusere korrupsjonen, vil føre til at bistandsmidlene kan bli brukt til rette formål.

CASE 3:

8.0 Haiti

Haiti var verdens første svarte republikk, og med sine 9 296 000 innbyggere er det nå Latin-Amerikas fattigste land. Dette på grunn av mange år med fattigdom, vold, ustabilitet og brutale regimer. Gapet mellom fattig og rik er stort. 54,9 prosent av befolkningen i Haiti lever i ekstrem fattigdom, og 58 prosent av befolkningen er underernært. I 2006 hadde Haiti det laveste bruttonasjonalprodukt per innbygger (1712 US dollar) på den vestlige halvkule. Årene etter 2006 sank bruttonasjonalproduktet enda mer, og har holdt seg på 1300 US dollar de siste tre årene.

Svært få har tilgang til rent vann, bare 58 prosent av innbyggerne. Spedbarnsdødeligheten er den høyeste i Latin-Amerika, og det er frivillige bistandsorganisasjoner som gir befolkningen sosiale tjenester som helsetjenester og utdanning.

Det blir hevdet at uten bidrag fra utlandet, så ville landets økonomi falt sammen. I 2009 mottok landet 581 millioner US dollar i bistand. Utenlandsgjelden har blitt 1 323 359 000 US dollar (2006).

Haiti er den vestlige delen av øya Hispaniola, og består av en rekke mindre øyer, mens den Dominikanske Republikk ligger på den østlige delen av øya. Tidligere dekket frodige skoger hele øyen, men i dag er det bare rundt 4 prosent igjen av den opprinnelige skogen. Haiti er veldig utsatt for orkaner, og andre naturkatastrofer.

Haiti er en demokratisk republikk, hvor det er presidenten og regjeringen som har den utøvende makten. Landet har opp gjennom tidene vært preget av uroligheter med flere militærkupp. På grunn av den store fattigdommen i landet, overbefolkningen og politisk vold, bor i dag rundt 1 500 000 haitiere i andre land.

Industrien i Haiti er enkel og består i hovedsak av utenlandske fabrikker. Landet sliter med mye korrupsjon. På korrupsjonsskalaen fra 0 – 10, hvor 10 er best, scorer Haiti 1,4.

8.1 Hva har skjedd på Haiti fra midten av 1980-årene og frem til nå?

720 mennesker bodde i Port-au-Prince i 1982. Dette tallet steg til 2 millioner i 1995. Da Haiti ble rammet av jordskjelv den 12. Januar 2010, bodde det omtrent 2,3 millioner mennesker i hovedstaden. Den store eksplosjonen av innbyggere i hovedstaden, var grunnet katastrofal politikk fra internasjonale donorer og finansinstitusjoner.

De internasjonale donorene og finansinstitusjonenes krav fra 1986 og fremover innebar følgende:

- I 1986 til 1988 ble all toll på jordsbruksvarer fjernet, og landbruksvarer fikk den laveste tollen i Karibia.
- Tollen på de viktigste lokale matvarene ble redusert. Tollen for import av ris, mais, sorghum og millet var nær null.
- Produksjonen for nasjonalt forbruk ble nedbygget, og det ble utført lån til utenlandske selskapers investering i eksportvarer. Dette skjedde blant annet ved vintergrønnsaker til USA.
- Privatisering av blant annet sukker- og melmøller, telekommunikasjon, flyplass og havner.
- Kystnær fisk holder på å forsvinne. Fisk er en del av EUs frihandelsavtaler med Karibien (EPA), og det er sannsynlig at EUs trålere har adgang til Haitis fiskeressurser.

USAID, IMF og Verdensbankens landbrukspolitikker førte til at subsidierte landbruksvarer fra USA, oversvømte Haitis lokale markeder. Det er stor

produksjonskapasitet i Haiti (FAO, GIEWS-analyse). Før 1950 produserte Haiti cirka 80% av sitt eget forbruk, og eksporterte kaffe, kjøtt og sukker.

Landbrukspolitikken til de internasjonale donorene og finansinstitusjonene førte til at inntekten per innbygger gikk ned. I 1980 var inntekten per innbygger 600 US dollar, mens den i 2000 var nede på 369 US dollar. Mellom 1985 og 1990 gikk minimumslønningene ned 45 prosent. Importen av ris førte til at rismøller og annen bearbeiding av ris ble lagt ned, som igjen førte til at arbeidere ble arbeidsledige. Privatiseringen av sukkermøllen, førte til at den ble kjøpt av en av de rikeste familiene i Haiti, for så å bli lagt ned. Arbeidsplasser innen sukkerindustrien og den lokale juiceindustrien ble dermed lagt ned. Antall arbeidsplasser ble i 1991 redusert fra 60 000 til 25 000. Den økte arbeidsledigheten førte til at folk flyttet inn til hovedstaden, Port-au-Prince.

Tabell 12: Bruttonasjonalprodukt per innbygger i Haiti fra 1980 til 2009

ÅR	BNP PER INNBYGGER
1980	\$ 1, 514
1985	\$ 1, 653
1990	\$ 1, 743
1995	\$ 1, 421
2000	\$ 1, 619
2005	\$ 1, 648
2006	\$ 1, 712
2007	\$ 1, 300
2008	\$ 1, 300
2009	\$ 1, 300

(Kilde: Globalis)

Figuren viser at bruttonasjonalprodukt per innbygger i Haiti har gått ned til \$1,300 i 2009 fra \$1,514 i 1980. BNP per innbygger har de siste 30 årene, ikke vært så lav som den har vært i perioden 2007 – 2009.

Før 1986 importerte USA så å si ingenting til Haiti. Mellom 1986 og 1988 begynte USA for alvor import av ris, og importen økte til 200 000 tonn per år i denne perioden. Hvert år spises det 420 000 tonn ris av haitierne, hvor 340 000 tonn er importert. Dette har ført til at Haiti har blitt USAs fjerde største rismarked. American Erly Rice har nærmest monopol på Haiti, og importen har ført til at småbøndene på Haiti har mistet sine lokale markeder. Månedlig spiser haitierne 31 millioner egg, 30 millioner av disse er nå importert fra den Dominikanske Republikk.

USA har støttet diktatorer og militær diktatur, som har regjert store deler av Haitis historie. Før 1986 opplevde Haiti okkupasjon fra 1915 til 1934 etter bondeopprør. Presidentene Papa Doc og Baby Doc Duvalier regjerte fra 1957 til 1986, og var støttet av USA, noe som sikret USAs egeninteresser. Da Duvalier regjerte ble det tatt opp gjeld på 1,54 milliarder US dollar, og Haiti har siden 1991 betalt 631 millioner US dollar i gjeldsbetaling.

De politiske/militære lederne aksepterte i perioden 1987 til 1990 IMF-lånepakke, og de nyliberale strukturlpasningsprogrammene. I 1991 ble den folkevalgte presidenten Aristide fjernet, med støtte fra USA, men gjeninnsatt i 1994 på visse vilkår fra USA. Han ble sendt i eksil til Sør-Afrika i 2004.

Aristide og hans folk prøvde å forhandle med donorsamfunnet, uten hell. Han mente at privatiseringen av matlagre, lufthavn, havner, telesektor, møller med mer, ikke skulle følges opp før det fantes systemer som kunne hindre private monopol. Han var redd for at den rike eliten på Haiti, som er 3-4 prosent av befolkningen, skulle ta kontroll. IMF og Verdensbanken krevde tradisjonell medsyklisk politikk innen finans og pengepolitikk.

Av all bistand og lån som er gitt til Haiti, har mindre enn 1 prosent gått til jordbruksproduksjonen. Dette er viktig for å sikre lokal og nasjonal matproduksjon og matvaresikkerhet.

Mot sin vilje, ble presidenten anbefalt å subsidiere importert ris, fremfor å styrke lokale produkter under matvarekrisen og opptøyene i 2008.

Verdensbanken har et gjeldssletteprogram HIPC, og Haiti er nå en del av dette. Deler av Haitis gjeld ble først slettet i 2009, 1.2 milliarder US dollar.

8.2 Haiti er i krise

Den 12. Januar 2010 opplevde Haiti igjen et ødeleggende jordskjelv. Haiti var tidligere dekket med hele 75% skog, men dette har siden europeerne kom blitt redusert med 98%. I kontrast har vi Den Dominikanske Republikk, hvor en tredjedel av skogen fortsatt står. Mangelen på tre fører til jordras, oversvømmelse og jordnedbrytning, som øker lidelsen til befolkningen, spesielt gjennom naturkatastrofer som orkaner og tropiske stormer som jevnlig treffer landet. Nyplanting av skog er hindret av spredningen av fattigdom, usikre eiendomsretter og alternative næringsressurser. På grunn av mangelen på andre alternativ, kutter fattige mennesker ned trær som er blitt plantet, for å bruke dem til varming og koking.

Det pressende behovet for å se miljøsituasjonen er nært forbundet med behovet for å fremme en mer produktiv landbrukssektor. Som en del av den økonomiske justeringspolitikken fra 1980, har import barrierer blitt fjernet, og det haitiske markedet har blitt overfullt av høyt subsidiert ris fra Amerika. Siden de haitiske småbøndene ikke kunne konkurrere mot ris fra Amerika, forlot de landbruket og emigrerte til Port-au-Prince. Port-au-Prince er hovedstaden på Haiti. Risproduksjonen i på Haiti har ikke siden den gang kommet seg. For å kunne reaktivere denne

produksjonen må en investere i kloakksystem, kunstig vanningsystem og maskiner som er nødvendige.

Ødeleggelsen av risproduksjonen i 1980, periodisk høsttørke ødeleggelser og oversvømmelser, kombinert med økende matpriser, og den laveste inntekten per innbygger i den vestre hemisfæren, betyr at det haitiske folk er vitne til stor matusikkerhet, spesielt i landområder.

Det har blitt gjort undersøkelser, hvor en har kommet frem til at vesentlig utvikling i Haiti vil feile, dersom ikke Haiti og internasjonal innsats er konsentrert om å redusere Haitis sårbarhet til naturkatastrofer, takle den katastrofale miljøsituasjonen på en mer holistisk måte, og gjøre det mulig for landbrukssektorens produksjon å blomstre, for å forbedre matsikkerheten i både by og landområder.

Norge har gitt 200millioner norske kroner i nødhjelp til Haiti, og har signalisert at de vil opptrappe sin langtidsassistanse til Haiti ved å gi ytterligere 600millioner norske kroner.

8.3 Resultater

Det har vært en femdobling i naturkatastrofer på Haiti siden 1960-1970tallet. Omtrent på samme tid som jordskjelvet rammet Haiti i begynnelsen av januar 2010, ble også Chile rammet av et jordskjelv. Jordskjelvet på Chile var kraftigere enn det som rammet Haiti, likevel var ødeleggelsene mindre. På Haiti døde over 300 000 mennesker (eksakt antall døde er ukjent), mens antall døde på Chile var 700 mennesker.

Naturkatastrofen førte til store ødeleggelser, og mange fattige ble rammet i Port-au-Prince. Likevel er det ikke bare jordskjelvet som har skyld i ødeleggelsene, det er

også grunnet en katastrofal politikk fra internasjonale donorer og finansinstitusjoner (Det internasjonale valutafondet, Verdensbanken, Den Inter-amerikanske utviklingsbank og USAID, med støtte fra Frankrike og Canada spesielt).

I midten av 1980-årene var Haiti nedlasset i utenlandsk gjeld, og blant annet USA fikk i oppdrag å gjenoppbygge landbruket. Landbrukspolitikken fra USAID, IMF og Verdensbanken førte til at subsidierte landbruksvarer fra USA, spesielt ris og sukker, oversvømte Haitis lokale markeder, og gårdsbrukerne klarte ikke å konkurrere mot disse dumpingvarene. Gårdsbrukerne flyttet inn i byene, noe som resulterte i en eksplosjon av innbyggere i byene. I 1982 bodde det 720 000 mennesker i Port-au-Prince. I 1995 var dette antallet økt til 2 millioner, og i dag er tallet omtrent 2,3 millioner mennesker. Hovedstaden på Haiti, Port-au-Prince, var bygget for 100 000 mennesker, men da jordskjelvet rammet bodde det over 2 millioner mennesker der.

Jan Egeland, direktør for Norsk Utenrikspolitisk Institutt og tidligere visegeneralsekretær for humanitære spørsmål og koordinator for nødhjelp i FN, fastslår at dette er et godt eksempel på at det går an å forbedre seg på naturkatastrofer, og minimere skadene.

Egeland er kritisk til det internasjonale samfunnets innsats på Haiti, og er spørrende til hvordan hovedstaden kunne bli en så stor dødsfelle, selv om det er blitt drevet med bistand i 50 år, og blitt pumpet inn milliarder av kroner.

8.4 Løsninger på Haitis problem

FOU (Food and Agriculture Organization), er en FN organisasjon for mat og landbruk. De mener at det trengs 23 milliarder US dollar for å øke landbruksproduksjonen. GIEWS-analysen utført av FAO indikerer at Haiti har et stort potensial for å produsere mat for egen befolkning.

Regionale samarbeidstiltak vokser fram i Latin-Amerika, og disse ønsker å hjelpe Haiti. ALBA-samarbeidet, som er et økonomisk og politisk samarbeid, har blant annet fokus på å trygge matvaresikkerheten i regionen. Haitis president har vist interesse for samarbeidet, men det er lite populært i USA. Venezuela har under ALBA foreslått en felles latinamerikansk strategi. Denne skal bistå i å legge om landbruksjord til narkotika, til lokal matproduksjon.

En annen avtale som skal hjelpe Haiti er Petrocaribe. Det er en avtale som skal gi Karibia, inkludert Haiti, petroleumsprodukter til svært gunstig pris, og dette vil føre til 150 millioner US dollar spart per år.

Cuba har hatt 400 leger og helsepersonell i gang i Haiti, under og etter jordskjelvet, og 400 haitiere har fått gratis lege- og helseutdanning i Cuba. Venezuela har og sendt leger og brannmenn.

8.5 Konklusjon

Land som gir bistand må fokusere på økonomisk vekst og utvikling i mottakerlandet, istedenfor eget land. En ser at USA har hatt stor egeninteresse i Haiti, og dette har påført Haiti større skade enn nødvendig. Det internasjonale samfunnet, inkludert alle NGOer, bør samarbeidet med myndighetene, og ikke gå om dem.

Haiti var tidligere rikt på naturressurser, og motstandsstyrke hos sine talentfulle innbyggere, og dette må en bygge opp igjen.

Hjelpen på Haiti må gå fra krisehjelp til langsiktig bistand. Landbruksbistand, og hjelp til et forvaltningsregime og tryggere tilgang til egne fiskeressurser vil være grunnleggende for å redusere den dype nød og fattigdom i Haiti.

I dag er behovet for nødhjelp på Haiti er stor, og en nødvendighet for å redde liv og lindre den alle verste nøden. Hjelpeorganisasjonene, utenlandske regjeringer og internasjonale institusjoner må gi folk på Haiti muligheter til å gjøre seg uavhengige av nødhjelp og muligheter til å bygge opp igjen landet sitt. Ved å satse på landbruksutvikling, kan en sikre inntekter og muligheter på landsbygda for å hindre at situasjonen på Haiti gjentar seg ved neste naturkatastrofe (Banks, Nærstad, 2010).

Langsiktig bistand er avgjørende for at land skal komme over katastrofer selv, og kunne takle lignende katastrofer. Internasjonal innsats må være konsentrert om å redusere Haitis sårbarhet til naturkatastrofer.

9.0 Sammenligning

	TANZANIA	AFGHANISTAN	HAITI
Avhengighet	Ja. Landet som har fått mest bilateral bistand fra Norge, og utenlandsk bistand finansierer omkring 40% av statsbudsjettet.	Ja. Givermidler utgjør 90% av offentlige midler.	Ja. Dumping varer, show case for bistandslandene. Egeninteresser. Krisehjelp, for kortsiktig.
Korrupsjon	2.6 (126 av 180)	1.3 (179 av 180) Oppfattes som et av verdens mest korrupte land.	1.8 (168 av 180)
Økonomisk vekst og utvikling			
Ekstrem fattigdom	82%	Ikke data	54,9%
Befolkning under nasjonal fattigdomsgrense	35,7%	Ikke data	Ikke data
HDI (0-1, 1 er best)	0.530 (151 av 182)	0.352 (181 av 182)	0.532 (149 av 182)
BNP per innbygger	\$ 1,400 (202 av 227)	\$ 800 (219 av 227)	\$ 1,300 (203 av 227)
Forventet levealder	53år	44år	61 år
Lese- og skrivekyndighet blant unge	77,5%	34,3%	64,4%
Underernært befolkning	35%	Ikke data	58,0%
Tilgang på rent vann	55%	22%	58%
Livskvalitet (1-10, 10 er best)	4.495 (109 av 111)	Ikke data	4.090 (110 av 111)
Effektivitetsproblem med bistand	Ja	Ja	Ja

10.0 Tusenårsmålene

	Tanzania (Case 1)	Afghanistan (Case 2)	Haiti (Case 3)
Tusenårssmål 1: Fattigdom			
Andel av befolkningen som lever for mindre enn 1.25 dollar dagen (I 2008 ble tallet oppjustert av Verdensbanken fra 1 dollar til 1.25 dollar).	82%	Ingen data	58%
Barn under fem år som er undervektige	17%	Ingen data	19%
Tusenårssmål 2: Utdanning			
Andelen barn i grunnskolen	85%	Ingen data	Ingen data
Tusenårssmål 3: Likestilling			
Kvinner ansatt i ikke-landbrukssektor	29%	Ingen data	Ingen data
Tusenårssmål 4: Barnedødelighet			
Barnedødelighet hos barn under fem år	116	Ingen data	76
Barn vaksinert mot meslinger (Barn mellom 12-23 måneder)	90%	Ingen data	58
Tusenårssmål 5: Svangerskapsrelatert dødelighet			
Svangerskapsrelatert dødelighet (per 100 000 levende født)	950	Ingen data	670
Fødsler blant unge kvinner (15 – 19 år)	121	Ingen data	46
Tusenårssmål 6: Hiv/aids, malaria og tuberkulose			
Utbredelse av hiv	6,2%	Ingen data	2,2%
Tuberkulose (per 100 000 innbygger)	297	Ingen data	306
Tusenårssmål 7: Miljø			
Tilgang på rent vann	55%	22%	58%
CO2-utslipp per innbygger	0,1	Ingen data	0,2
Tusenårssmål 8: Partnerskap for utvikling			
Hjelp per innbygger (US dollar)	70	Ingen data	73
Gjeld (% av eksport av varer og tjenester)	1 %	2%	6%

11.0 Oppsummering

Tanzania lider av ekstrem fattigdom, til tross for at det er et av hovedbistandslandene. Utenlandsk bistand finansierer omkring 40 prosent av Tanzanias statsbudsjett, likevel lider 82 prosent av befolkningen av ekstrem fattigdom, og 35 prosent lever under nasjonal fattigdomsgrense. Bistanden som er gitt til Tanzania har ikke ført til noen særlig bedring i tusenårsmål nummer 1.

I november falt Tanzania fra 102. til 126. plass på Transparency Internationals årlige indeks over korrupsjon i verdens land. På Verdensbankens Doing Business 2010-indeks faller landet fem plasser.

Korrupsjon er svært utbredt i Tanzania, og landet har de siste årene vært preget av økende politisk konflikt og en rekke store korrupsjonsskandaler. Korrupsjon har blitt et utviklingsproblem, og er med på å øke Tanzanias avhengighet til bistand.

Tanzania har en økende andel barn i grunnskolen, og kunne vært godt på vei til å klare tusenårsmål 2. Men målet ser ut til å bli truet av sykdommer som rammer befolkningen i Tanzania. Hver måned dør en til to lærere på grunn av hiv/aids, og gjør at to lærere må utdannes for hver lærerstilling. Slik situasjonen er nå, har ikke Tanzania kapasitet til å klare håndtere disse sykdommene selv, og er derfor avhengig av hjelp utenfra.

Det viktigste virkemiddel for å skape økonomisk vekst og utvikling gjennom ansvarlig og selvstendig budsjettstyring av tanzanianske myndigheter, er nå budsjettstøtte. Problemet er at denne budsjettstøtten fører til avhengighet.

Afghanistan er et fattig land i Sentral-Asia, som har vært preget av hard krigføring de siste årene. Hele 98,5 prosent av befolkningen lever i slum av byer, og store deler av det afghanske samfunnet er satt fullstendig ut av drift.

Afghanistan oppfattes som et av de mest korrupte landene i verden, i følge korrupsjonsindeksen til Transparency International. Korrupsjon finnes i alle deler av samfunnet, og er en trussel mot økonomisk vekst og utvikling. Målingen i 2009 viste at Afghanistan låg på nest siste plass, hvor bare ett land var målt til å være mer korrupt enn dem.

Givermidler utgjør 90 prosent av offentlige midler, og Afghanistan er som Tanzania, avhengig av hjelp utenfra.

I henhold til tusenårsmålene, var det lite informasjon å finne om Afghanistan, og det er derfor vanskelig å vite nøyaktig hvor landet ligger i forhold til å nå målene. Men generell informasjon som er blitt oppgitt, viser at Afghanistan har lang vei å gå for å lykkes med å skape stabilitet og økonomisk utvikling.

Haiti er Latin-Amerikas fattigste land, og over halvparten av befolkningen lever i ekstrem fattigdom. Det har vært en femdobling i naturkatastrofer på Haiti, og disse har ført til store ødeleggelser. Haiti er derfor blitt helt avhengig av bidrag utenfra, og landets økonomi ville falt sammen ved fjerning av støtten.

Problemet i Haiti er og at bistandsstøtten har blitt brukt til andre ting enn å skape økonomisk vekst og utvikling. Givere har hatt egeninteresser, og blant annet dumpet varer i landet. Dumping av varer har ført til at gårdsbrukerne ikke klarer å konkurrere mot de lave prisene, og de har måttet flytte inn til byene i håp om å få seg jobb og overleve.

12.0 Konklusjon

Alle tre landene har klare effektivitetsproblemer med bistand.

Selv om korrupsjon er å finne på alle nivå og i alle sektorer i Afghanistan, og landet ligger på nest verste plass når det gjelder korrupsjon, så er verken Tanzania eller Haiti uten korrupsjon. Ingen av landene har hatt en bedring i bekjempelsen av korrupsjon, og dette er noe bistandsgivere må ta tak i.

Både Tanzania, Afghanistan og Haiti er helt avhengige av bistand. Ved å satse på mer langsiktige og varige prosjekter, vil en kanskje klare redusere avhengigheten.

Land som gir bistand må fokusere på økonomisk vekst og utvikling i mottakerlandet, og samarbeid med myndighetene. Haiti var tidligere rikt på naturressurser, og ved å bygge dette opp igjen, kan kanskje landet klare seg selv på sikt. (I hvert fall i mye større grad enn før). Det samme gjelder for Tanzania og Afghanistan. Ved å sette fokus på landets ressurser, og bruke disse for å bygge opp landet igjen, vil en få en mye mer effektiv bruk av bistand.

Slik som situasjonen er nå, sliter alle tre landene med å klare å oppfylle tusenårsmålene innen 2015. Alle tre landene har effektivitetsproblemer med bistand, og en effektivisering er helt nødvendig for å oppnå økonomisk vekst og utvikling i landene. Bistanden som en har nå er utgått på dato.

APPENDIKS A

CPI (The Corruption Perceptions Index) måler det antatte nivået av korrupsjon i offentlig sektor. Indeksen går fra 1 – 10, hvor 10 er best. Appendiksen viser CPI for årene 2009, 2008, 2007 og 2005. (I 2006 fantes det ikke data på korrupsjon i Afghanistan).

Corruption Perceptions Index 2009:

Rank	Country/Territory	CPI 2009 Score	Survey Used	Confidence Range
1	New Zealand	9.4	6	9.1 – 9.5
2	Denmark	9.3	6	9.1 – 9.5
3	Singapore	9.2	9	9.0 – 9.4
3	Sweden	9.2	6	9.0 – 9.3
5	Switzerland	9.0	6	8.9 – 9.1
6	Finland	8.9	6	8.4 – 9.4
6	Netherlands	8.9	6	8.7 – 9.0
8	Australia	8.7	8	8.3 – 9.0
8	Canada	8.7	6	8.5 – 9.0
8	Iceland	8.7	4	7.5 – 9.4
11	Norway	8.6	6	8.2 – 9.1
12	Hong Kong	8.2	8	7.9 – 8.5
12	Luxembourg	8.2	6	7.6 – 8.8
14	Germany	8.0	6	7.7 – 8.3
14	Ireland	8.0	6	7.8 – 8.4
16	Austria	7.9	6	7.4 – 8.3
17	Japan	7.7	8	7.4 – 8.0
17	United Kingdom	7.7	6	7.3 – 8.2
19	United States	7.5	8	6.9 – 8.0
20	Barbados	7.4	4	6.6 – 8.2
21	Belgium	7.1	6	6.9 – 7.3
22	Qatar	7.0	6	5.8 – 8.1
22	Saint Lucia	7.0	3	6.7 – 7.5
24	France	6.9	6	6.5 – 7.3
25	Chile	6.7	7	6.5 – 6.9
25	Uruguay	6.7	5	6.4 – 7.1
27	Cyprus	6.6	4	6.1 – 7.1
27	Estonia	6.6	8	6.1 – 6.9
27	Slovenia	6.6	8	6.3 – 6.9
30	United Arab Emirates	6.5	5	5.5 – 7.5
31	Saint Vincent and the Grenadines	6.4	3	4.9 – 7.5
32	Israel	6.1	6	5.4 – 6.7
32	Spain	6.1	6	5.5 – 6.6
34	Dominica	5.9	3	4.9 – 6.7
35	Portugal	5.8	6	5.5 – 6.2

35	Puerto Rico	5.8	4	5.2 – 6.3
37	Botswana	5.6	6	5.1 – 6.3
37	Taiwan	5.6	9	5.4 – 5.9
39	Brunei Darussalam	5.5	4	4.7 – 6.4
39	Oman	5.5	5	4.4 – 6.5
39	Korea (South)	5.5	9	5.3 – 5.7
42	Mauritius	5.4	6	5.0 – 5.9
43	Costa Rica	5.3	5	4.7 – 5.9
43	Macau	5.3	3	3.3 – 6.9
45	Malta	5.2	4	4.0 – 6.2
46	Bahrain	5.1	5	4.2 – 5.8
46	Cape Verde	5.1	3	3.3 – 7.0
46	Hungary	5.1	8	4.6 – 5.7
49	Bhutan	5.0	4	4.3 – 5.6
49	Jordan	5.0	7	3.9 – 6.
49	Poland	5.0	8	4.5 – 5.5
52	Czech Republic	4.9	8	4.3 – 5.6
52	Lithuania	4.9	8	4.4 – 5.4
54	Seychelles	4.8	3	3.0 – 6.7
55	South Africa	4.7	8	4.3 – 4.9
56	Latvia	4.5	6	4.1 – 4.9
56	Malaysia	4.5	9	4.0 – 5.1
56	Namibia	4.5	6	3.9 – 5.1
56	Samoa	4.5	3	3.3 – 5.3
56	Slovakia	4.5	8	4.1 – 4.9
61	Cuba	4.4	3	3.5 – 5.1
61	Turkey	4.4	7	3.9 – 4.9
63	Italy	4.3	6	3.8 – 4.9
63	Saudi Arabia	4.3	5	3.1 – 5.3
65	Tunisia	4.2	6	3.0 – 5.5
66	Croatia	4.1	8	3.7 – 4.5
66	Georgia	4.1	7	3.4 – 4.7
66	Kuwait	4.1	5	3.2 – 5.1
69	Ghana	3.9	7	3.2 – 4.6
69	Montenegro	3.9	5	3.5 – 4.4
71	Bulgaria	3.8	8	3.2 – 4.5
71	FYR Macedonia	3.8	6	3.4 – 4.2
71	Greece	3.8	6	3.2 – 4.3
71	Romania	3.8	8	3.2 – 4.3
75	Brazil	3.7	7	3.3 – 4.3
75	Colombia	3.7	7	3.1 – 4.3
75	Peru	3.7	7	3.4 – 4.1
75	Suriname	3.7	3	3.0 – 4.7
79	Burkina Faso	3.6	7	2.8 – 4.4
79	China	3.6	9	3.0 – 4.2
79	Swaziland	3.6	3	3.0 – 4.7

79	Trinidad and Tobago	3.6	4	3.0 – 4.3
83	Serbia	3.5	6	3.3 – 3.9
84	El Salvador	3.4	5	3.0 – 3.8
84	Guatemala	3.4	5	3.0 – 3.9
84	India	3.4	10	3.2 – 3.6
84	Panama	3.4	5	3.1 – 3.7
84	Thailand	3.4	9	3.0 – 3.8
89	Lesotho	3.3	6	2.8 – 3.8
89	Malawi	3.3	7	2.7 – 3.9
89	Mexico	3.3	7	3.2 – 3.5
89	Moldova	3.3	6	2.7 – 4.0
89	Morocco	3.3	6	2.8 – 3.9
89	Rwanda	3.3	4	2.9 – 3.7
95	Albania	3.2	6	3.0 – 3.3
95	Vanuatu	3.2	3	2.3 – 4.7
97	Liberia	3.1	3	1.9 – 3.8
97	Sri Lanka	3.1	7	2.8 – 3.4
99	Bosnia and Herzegovina	3.0	7	2.6 – 3.4
99	Dominican Republic	3.0	5	2.9 – 3.2
99	Jamaica	3.0	5	2.8 – 3.3
99	Madagascar	3.0	7	2.8 – 3.2
99	Senegal	3.0	7	2.5 – 3.6
99	Tonga	3.0	3	2.6 – 3.3
99	Zambia	3.0	7	2.8 – 3.2
106	Argentina	2.9	7	2.6 – 3.1
106	Benin	2.9	6	2.3 – 3.4
106	Gabon	2.9	3	2.6 – 3.1
106	Gambia	2.9	5	1.6 – 4.0
106	Niger	2.9	5	2.7 – 3.0
111	Algeria	2.9	6	2.5 – 3.1
111	Djibouti	2.8	4	2.3 – 3.2
111	Egypt	2.8	6	2.6 – 3.1
111	Indonesia	2.8	9	2.4 – 3.2
111	Kiribati	2.8	3	2.3 – 3.3
111	Mali	2.8	6	2.4 – 3.2
111	Sao Tome and Principe	2.8	3	2.4 – 3.3
111	Solomon Islands	2.8	3	2.3 – 3.3
111	Togo	2.8	5	1.9 – 3.9
120	Armenia	2.7	7	2.6 – 2.8
120	Bolivia	2.7	6	2.4 – 3.1
120	Ethiopia	2.7	7	2.4 – 2.9
120	Kazakhstan	2.7	7	2.1 – 3.3
120	Mongolia	2.7	7	2.4 – 3.0
120	Vietnam	2.7	9	2.4 – 3.1
126	Eritrea	2.6	4	1.6 – 3.8
126	Guyana	2.6	4	2.5 – 2.7

126	Syria	2.6	5	2.2 – 2.9
126	Tanzania	2.6	7	2.4 – 2.9
130	Honduras	2.5	6	2.2 – 2.8
130	Lebanon	2.5	3	1.9 – 3.1
131	Libya	2.5	6	2.2 – 2.8
130	Maldives	2.5	4	1.8 – 3.2
130	Mauritania	2.5	7	2.0 – 3.3
130	Mozambique	2.5	7	2.3 – 2.8
130	Nicaragua	2.5	6	2.3 – 2.7
130	Nigeria	2.5	7	2.2 – 2.7
130	Uganda	2.5	7	2.1 – 2.8
139	Bangladesh	2.4	7	2.0 – 2.8
139	Belarus	2.4	4	2.0 – 2.8
139	Pakistan	2.4	7	2.1 – 2.7
139	Philippines	2.4	9	2.1 – 2.7
143	Azerbaijan	2.3	7	2.0 – 2.6
143	Comoros	2.3	3	1.6 – 3.3
143	Nepal	2.3	6	2.0 – 2.6
143	Cameroon	2.2	7	1.9 – 2.6
146	Ecuador	2.2	5	2.0 – 2.5
146	Kenya	2.2	7	1.9 – 2.5
146	Russia	2.2	8	1.9 – 2.4
146	Sierra Leone	2.2	5	1.9 – 2.4
146	Timor-Leste	2.2	5	1.8 – 2.6
146	Ukraine	2.2	8	1.8 – 2.6
146	Zimbabwe	2.2	7	1.7 – 2.8
154	Côte d’Ivoire	2.1	7	1.8 – 2.4
154	Papua New Guinea	2.1	5	1.7 – 2.5
154	Paraguay	2.1	5	1.7 – 2.5
154	Yemen	2.1	4	1.6 – 2.5
158	Cambodia	2.0	8	1.8 – 2.2
158	Central African Republic	2.0	4	1.9 – 2.2
158	Laos	2.0	4	1.6 – 2.6
158	Tajikistan	2.0	8	1.6 – 2.5
162	Angola	1.9	5	1.8 – 1.9
162	Congo Brazzaville	1.9	5	1.6 – 2.1
162	Democratic Republic of Congo	1.9	5	1.7 – 2.1
162	Guinea-Bissau	1.9	3	1.8 – 2.0
162	Kyrgyzstan	1.9	7	1.8 – 2.1
162	Venezuela	1.9	7	1.8 – 2.0
168	Burundi	1.8	6	1.6 – 2.0
168	Equatorial Guinea	1.8	3	1.6 – 1.9
168	Guinea	1.8	5	1.7 – 1.8
168	Haiti	1.8	3	1.4 – 2.3
168	Iran	1.8	3	1.7 – 1.9
168	Turkmenistan	1.8	4	1.7 – 1.9

174	Uzbekistan	1.7	6	1.5 – 1.8
175	Chad	1.6	6	1.5 – 1,7
176	Iraq	1.5	3	1.2 – 1.8
176	Sudan	1.5	5	1.4 – 1.7
178	Myanmar	1.4	3	0.9 – 1.8
179	Afghanistan	1.3	4	1.0 – 1.5
180	Somalia	1.1	3	0.9 – 1.4

Corruption Perceptions Index 2008:

Rank	Country/Territory	CPI 2008 Score	Survey Used	Confidence Range
1	Denmark	9.3	6	9.1 – 9.4
1	New Zealand	9.3	6	9.2 – 9.5
1	Sweden	9.3	6	9.2 – 9.4
4	Singapore	9.5	9	9.0 – 9.3
5	Finland	9.0	6	8.4 – 9.4
5	Switzerland	9.0	6	8.7 – 9.2
7	Iceland	8.9	5	8.1 - 9.4
7	Netherlands	8.9	6	8.5 - 9.1
9	Australia	8.7	8	8.2 - 9.1
9	Canada	8.7	6	8.4 - 9.1
11	Luxembourg	8.3	6	7.8 - 8.8
12	Austria	8.1	6	7.6 - 8.6
12	Hong Kong	8.1	8	7.5 - 8.6
14	Germany	7.9	6	7.5 - 8.2
14	Norway	7.9	6	7.5 - 8.3
16	Ireland	7.7	6	7.5 - 7.9
16	United Kingdom	7.7	6	7.2 - 8.1
18	Belgium	7.3	6	7.2 - 7.4
18	Japan	7.3	8	7.0 - 7.6
18	USA	7.3	3	6.7 - 7.7
21	Saint Lucia	7.1	3	6.6 - 7.3
22	Barbados	7.0	4	6.5 - 7.3
23	Chile	6.9	7	6.5 - 7.2

23	France	6.9	6	6.5 - 7.3
23	Uruguay	6.9	5	6.5 - 7.2
26	Slovenia	6.7	8	6.5 - 7.0
27	Estonia	6.6	8	6.2 - 6.9
28	Qatar	6.5	4	5.6 - 7.0
28	St. Vincent and the Grenadines	6.5	3	4.7 - 7.3
28	Spain	6.5	6	5.7 - 6.9
31	Cyprus	6.4	3	5.9 - 6.8
32	Portugal	6.1	6	5.6 - 6.7
33	Dominica	6.0	3	4.7 - 6.8
33	Israel	6.0	6	5.6 - 6.3
35	United Arab Emirates	5.9	5	4.8 - 6.8
36	Botswana	5.8	6	5.2 - 6.4
36	Malta	5.8	4	5.3 - 6.3
36	Puerto Rico	5.8	4	5.0 - 6.6
39	Taiwan	5.7	9	5.4 - 6.0
40	South Korea	5.6	9	5.1 - 6.3
41	Mauritius	5.5	5	4.9 - 6.4
41	Oman	5.5	5	4.5 - 6.4
43	Bahrain	5.4	5	4.3 - 5.9
43	Macau	5.4	4	3.9 - 6.2
45	Bhutan	5.2	5	4.5 - 5.9
45	Czech Republic	5.2	8	4.8 - 5.9
47	Cape Verde	5.1	3	3.4 - 5.6
47	Costa Rica	5.1	5	4.8 - 5.3
47	Hungary	5.1	8	4.8 - 5.4
47	Jordan	5.1	7	4.0 - 6.2
47	Malaysia	5.1	9	4.5 - 5.7
52	Latvia	5.0	6	4.8 - 5.2
52	Slovakia	5.0	8	4.5 - 4.5

54	South Africa	4.9	8	4.5 - 5.1
55	Italy	4.8	6	4.0 - 5.5
55	Seychelles	4.8	4	3.7 - 5.9
57	Greece	4.7	6	4.2 - 5.0
58	Lithuania	4.6	8	4.1 - 5.2
58	Poland	4.6	8	4.0 - 5.2
58	Turkey	4.6	7	4.1 - 5.1
61	Namibia	4.5	6	3.8 - 5.1
62	Croatia	4.4	8	4.0 - 4.8
62	Samoa	4.4	3	3.4 - 4.8
62	Tunisia	4.4	6	3.5 - 5.5
65	Cuba	4.3	4	3.6 - 4.8
65	Kuwait	4.3	5	3.3 - 5.2
67	El Salvador	3.9	5	3.2 - 4.5
67	Georgia	3.9	7	3.2 - 4.6
67	Ghana	3.9	6	3.4 - 4.5
70	Colombia	3.8	7	3.3 - 4.5
70	Romania	3.8	8	3.4 - 4.2
72	Bulgaria	3.6	8	3.0 - 4.3
72	China	3.6	9	3.1 - 4.3
72	Macedonia	3.6	6	2.9 - 4.3
72	Mexico	3.6	7	3.4 - 3.9
72	Peru	3.6	6	3.4 - 4.1
72	Suriname	3.6	4	3.3 - 4.0
72	Swaziland	3.6	4	2.9 - 4.3
72	Trinidad and Tobago	3.6	4	3.1 - 4.0
80	Brazil	3.5	7	3.2 - 4.0
80	Burkina Faso	3.5	7	2.9 - 4.2
80	Morocco	3.5	6	3.0 - 4.0
80	Saudi Arabia	3.5	5	3.0 - 3.9
80	Thailand	3.5	9	3.0 - 3.9

85	Albania	3.4	5	3.3 - 3.4
85	India	3.4	10	3.2 - 3.6
85	Madagascar	3.4	7	2.8 - 4.0
85	Montenegro	3.4	5	2.5 - 4.0
85	Panama	3.4	5	2.8 - 3.7
85	Senegal	3.4	7	2.9 - 4.0
85	Serbia	3.4	6	3.0 - 4.0
85	Algeria	3.2	6	2.9 - 3.4
92	Bosnia and Herzegovina	3.2	7	2.9 - 3.5
92	Lesotho	3.2	5	2.3 - 3.8
92	Sri Lanka	3.2	7	2.9 - 3.5
96	Benin	3.1	6	2.8 - 3.4
96	Gabon	3.1	4	2.8 - 3.3
96	Guatemala	3.1	5	2.3 - 4.0
96	Jamaica	3.1	5	2.8 - 3.3
96	Kiribati	3.1	3	2.5 - 3.4
96	Mali	3.1	6	2.8 - 3.3
102	Bolivia	3.0	6	2.8 - 3.2
102	Djibouti	3.0	4	2.2 - 3.3
102	Dominican Republic	3.0	5	2.7 - 3.2
102	Lebanon	3.0	4	2.2 - 3.6
102	Mongolia	3.0	7	2.6 - 3.3
102	Rwanda	3.0	5	2.7 - 3.2
102	Tanzania	3.0	7	2.5 - 3.3
109	Argentina	2.9	7	2.5 - 3.3
109	Armenia	2.9	7	2.6 - 3.1
109	Belize	2.9	3	1.8 - 3.7
109	Moldova	2.9	7	2.4 - 3.7
109	Solomon Islands	2.9	3	2.5 - 3.2
109	Vanuatu	2.9	3	2.5 - 3.2
115	Egypt	2.8	6	2.4 - 3.2

115	Malawi	2.8	6	2.4 - 3.1
115	Maldives	2.8	4	1.7 - 4.3
115	Mauritania	2.8	7	2.2 - 3.7
115	Niger	2.8	6	2.4 - 3.0
115	Zambia	2.8	7	2.5 - 3.0
121	Nepal	2.7	6	2.4 - 3.0
121	Nigeria	2.7	7	2.3 - 3.0
121	Sao Tome and Principe	2.7	3	2.1 - 3.1
121	Togo	2.7	6	1.9 - 3.7
121	Vietnam	2.7	9	2.4 - 3.1
126	Eritrea	2.6	5	1.7 - 3.6
126	Ethiopia	2.6	7	2.2 - 2.9
126	Guyana	2.6	4	2.4 - 2.7
126	Honduras	2.6	6	2.3 - 2.9
126	Indonesia	2.6	10	2.3 - 2.9
126	Libya	2.6	5	2.2 - 3.0
126	Mozambique	2.6	7	2.4 - 2.9
126	Uganda	2.6	7	2.2 - 3.0
134	Comoros	2.5	3	1.9 - 3.0
134	Nicaragua	2.5	6	2.2 - 2.7
134	Pakistan	2.5	7	2.0 - 2.8
134	Ukraine	2.5	8	2.2 - 2.8
138	Liberia	2.4	4	1.8 - 2.8
138	Paraguay	2.4	5	2.0 - 2.7
138	Tonga	2.4	3	1.9 - 2.6
141	Cameroon	2.3	7	2.0 - 2.7
141	Iran	2.3	4	1.9 - 2.5
141	Philippines	2.3	9	2.1 - 2.5
141	Yemen	2.3	5	1.9 - 2.8
145	Kazakhstan	2.2	6	1.8 - 2.7
145	Timor-Leste	2.2	4	1.8 - 2.5

147	Bangladesh	2.1	7	1.7 - 2.4
147	Kenya	2.1	7	1.9 - 2.4
147	Russia	2.1	8	1.9 - 2.5
147	Syria	2.1	5	1.6 - 2.4
151	Belarus	2.0	5	1.6 - 2.5
151	Central African Republic	2.0	5	1.9 - 2.2
151	Cote d'Ivoire	2.0	6	1.7 - 2.5
151	Ecuador	2.0	5	1.8 - 2.2
151	Laos	2.0	6	1.6 - 2.3
151	Papua New Guinea	2.0	6	1.6 - 2.3
151	Tajikistan	2.0	8	1.7 - 2.3
158	Angola	1.9	6	1.5 - 2.2
158	Azerbaijan	1.9	8	1.7 - 2.1
158	Burundi	1.9	6	1.5 - 2.3
158	Congo, Rep.	1.9	6	1.8 - 2.0
158	Gambia	1.9	5	1.5 - 2.4
158	Guinea-Bissau	1.9	3	1.8 - 2.0
158	Sierra Leone	1.9	5	1.8 - 2.0
158	Venezuela	1.9	7	1.8 - 2.0
166	Cambodia	1.8	7	1.7 - 1.9
166	Kyrgyzstan	1.8	7	1.7 - 1.9
166	Turkmenistan	1.8	5	1.5 - 2.2
166	Uzbekistan	1.8	8	1.5 - 2.2
166	Zimbabwe	1.8	7	1.5 - 2.1
171	Congo, Dem. Rep.	1.7	6	1.6 - 1.9
171	Equatorial Guinea	1.7	4	1.5 - 1.8
173	Chad	1.6	6	1.5 - 1.7
173	Guinea	1.6	6	1.3 - 1.9
173	Sudan	1.6	6	1.5 - 1.7
176	Afghanistan	1.5	4	1.1 - 1.6
177	Haiti	1.4	4	1-1 - 1.7

178	Iraq	1.3	4	1.1 – 1.6
178	Myanmar	1.3	4	1.0 – 1.5
180	Somalia	1.0	4	0.5 – 1.4

Corruption Perception Index 2007:

Rank	Country/Territory	CPI 2007 Score	Survey Used	Confidence Range
1	Denmark	9.4	6	9.2 - 9.6
1	Finland	9.4	6	9.2 - 9.6
1	New Zealand	9.4	6	9.2 - 9.6
4	Singapore	9.3	9	9.0 - 9.5
4	Sweden	9.3	6	9.1 - 9.4
6	Iceland	9.2	6	8.3 - 9.6
7	Netherland	9.0	6	8.8 - 9.2
7	Switzerland	9.0	6	8.8 - 9.2
9	Canada	8.7	6	8.3 - 9.1
9	Norway	8.7	6	8.0 - 9.2
11	Australia	8.6	8	8.1 - 9.0
12	Luxembourg	8.4	5	7.7 - 8.7
12	United Kingdom	8.4	6	7.9 - 8.9
14	Hong Kong	8.3	8	7.6 - 8.8
15	Austria	8.1	6	7.5 - 8.7
16	Germany	7.8	6	7.3 - 8.4
17	Ireland	7.5	6	7.3 - 7.7
17	Japan	7.5	8	7.1 - 8.0
19	France	7.3	6	6.9 - 7.8
20	USA	7.2	8	6.5 - 7.6
21	Belgium	7.1	6	7.1 - 7.1
22	Chile	7.0	7	6.5 - 7.4
23	Barbados	6.9	4	6.6 - 7.1
24	Saint Lucia	6.8	3	6.1 - 7.1
25	Spain	6.7	6	6.2 - 7.0
25	Uruguay	6.7	5	6.4 - 7.0
27	Slovenia	6.6	8	6.1 - 6.9
28	Estonia	6.5	8	6.0 - 7.0
28	Portugal	6.5	6	5.8 - 7.2
30	Israel	6.1	6	5.6 - 6.7
30	St. Vincent and the Grenadines	6.1	3	4.0 - 7.1
32	Qatar	6.0	4	5.4 - 6.4
33	Malta	5.8	4	5.3 - 6.2
34	Macau	5.7	4	4.7 - 6.4
34	Taiwan	5.7	9	5.4 - 6.1
34	United Arab Emirates	5.7	5	4.8 - 6.5

37	Dominica	5.6	3	4.0 - 6.1
38	Botswana	5.4	7	4.8 - 6.1
39	Cyprus	5.3	3	5.1 - 5.5
39	Hungary	5.3	8	4.9 - 5.5
41	Czech Republic	5.2	8	4.9 - 5.8
41	Italy	5.2	6	4.7 - 5.7
43	Malaysia	5.1	9	4.5 - 5.7
43	South Africa	5.1	9	4.9 - 5.5
43	South Korea	5.1	9	4.7 - 5.5
46	Bahrain	5.0	5	4.2 - 5.7
46	Bhutan	5.0	5	4.1 - 5.7
46	Costa Rica	5.0	5	4.7 - 5.3
49	Cape Verde	4.9	3	3.4 - 5.5
49	Slovakia	4.9	8	4.5 - 5.2
51	Latvia	4.8	6	4.4 - 5.1
51	Lithuania	4.8	7	4.4 - 5.3
53	Jordan	4.7	7	3.8 - 5.6
53	Mauritius	4.7	6	4.1 - 5.7
53	Oman	4.7	4	3.9 - 5.3
56	Greece	4.6	6	4.3 - 5.0
57	Namibia	4.5	7	3.9 - 5.2
57	Samoa	4.5	3	3.4 - 5.5
57	Seychelles	4.5	4	2.9 - 5.7
60	Kuwait	4.3	5	3.3 - 5.1
61	Cuba	4.2	8	3.5 - 4.7
61	Poland	4.2	8	3.6 - 4.9
61	Tunisia	4.2	6	3.4 - 4.8
64	Bulgaria	4.1	8	3.6 - 4.8
64	Croatia	4.1	8	3.6 - 4.5
64	Turkey	4.1	7	3.8 - 4.5
67	El Salvador	4.0	5	3.2 - 4.6
68	Colombia	3.8	7	3.4 - 4.3
69	Ghana	3.7	7	3.5 - 3.9
69	Romania	3.7	8	3.4 - 4.1
71	Senegal	3.6	7	3.2 - 4.2
72	Brazil	3.5	7	3.2 - 4.0
72	China	3.5	9	3.0 - 4.2
72	India	3.5	10	3.3 - 3.7
72	Mexico	3.5	7	3.3 - 3.8
72	Morocco	3.5	7	3.0 - 4.2
72	Peru	3.5	5	3.4 - 3.7
72	Suriname	3.5	4	3.0 - 3.9
79	Georgia	3.4	6	2.9 - 4.3
79	Grenada	3.4	3	2.0 - 4.1
79	Saudi Arabia	3.4	4	2.7 - 3.9
79	Serbia	3.4	6	3.0 - 4.0

79	Trinidad and Tobago	3.4	4	2.7 - 3.9
84	Bosnia and Herzegovina	3.3	7	2.9 - 3.7
84	Gabon	3.3	5	3.0 - 3.5
84	Jamaica	3.3	5	3.1 - 3.4
84	Kiribati	3.3	3	2.4 - 3.9
84	Lesotho	3.3	6	3.1 - 3.5
84	FYR Macedonia	3.3	6	2.9 - 3.8
84	Maldives	3.3	4	2.3 - 4.3
84	Montenegro	3.3	4	2.4 - 4.0
84	Swaziland	13.3	5	2.6 - 4.2
84	Thailand	3.3	9	2.9 - 3.7
94	Madagascar	3.2	7	2.5 - 3.9
94	Panama	3.2	5	2.8 - 3.4
94	Sri Lanka	3.2	7	2.9 - 3.5
94	Tanzania	3.2	8	2.9 - 3.4
98	Vanuatu	3.1	3	2.4 - 3.7
99	Algeria	3.0	6	2.7 - 3.2
99	Armenia	3.0	7	2.8 - 3.2
99	Belize	3.0	3	2.0 - 3.7
99	Dominican Republic	3.0	5	2.8 - 3.3
99	Lebanon	3.0	4	2.2 - 3.6
99	Mongolia	3.0	6	2.6 - 3.3
105	Albania	2.9	6	2.6 - 3.1
105	Argentina	2.9	7	2.6 - 3.2
105	Bolivia	2.9	6	2.7 - 3.2
105	Burkina Faso	2.9	7	2.6 - 3.4
105	Djibouti	2.9	3	2.2 - 3.4
105	Egypt	2.9	7	2.6 - 3.3
111	Eritrea	2.8	5	2.1 - 3.5
111	Guatemala	2.8	5	2.4 - 3.2
111	Moldova	2.8	7	2.5 - 3.3
111	Mozambique	2.8	8	2.5 - 3.1
111	Rwanda	2.8	5	2.3 - 3.3
111	Solomon Islands	2.8	3	2.4 - 3.1
111	Uganda	2.8	8	2.5 - 3.0
118	Benin	2.7	7	2.3 - 3.2
118	Malawi	2.7	8	2.4 - 3.0
118	Mali	2.7	8	2.4 - 3.0
118	Sao Tome and Principe	2.7	3	2.4 - 3.0
118	Ukraine	2.7	7	2.4 - 3.0
123	Comoros	2.6	3	2.2 - 3.0
123	Guyana	2.6	4	2.3 - 2.7
123	Mauritania	2.6	6	2.0 - 3.3
123	Nicaragua	2.6	6	2.3 - 2.7
123	Niger	2.6	7	2.3 - 2.9
123	Timor-Leste	2.6	3	2.5 - 2.6

123	Vietnam	2.6	9	2.4 - 2.9
123	Zambia	2.6	8	2.3 - 2.9
131	Burundi	2.5	7	2.0 - 3.0
131	Honduras	2.5	6	2.3 - 2.6
131	Iran	2.5	4	2.0 - 3.0
131	Libya	2.5	4	2.1 - 2.6
131	Nepal	2.5	7	2.3 - 2.7
131	Philippines	2.5	9	2.3 - 2.7
131	Yemen	2.5	5	2.1 - 3.0
138	Cameroon	2.4	8	2.1 - 2.7
138	Ethiopia	2.4	8	2.1 - 2.7
138	Pakistan	2.4	7	2.0 - 2.8
138	Paraguay	2.4	5	2.1 - 2.6
138	Syria	2.4	4	1.7 - 2.9
143	Gambia	2.3	6	2.0 - 2.6
143	Indonesia	2.3	11	2.1 - 2.4
143	Russia	2.3	8	2.1 - 2.6
143	Togo	2.3	5	1.9 - 2.8
147	Angola	2.2	7	1.8 - 2.4
147	Guinea-Bissau	2.2	3	2.0 - 2.3
147	Nigeria	2.2	8	2.0 - 2.4
150	Azerbaijan	2.1	8	1.9 - 2.3
150	Belarus	2.1	5	1.7 - 2.6
150	Congo, Rep.	2.1	8	2.0 - 2.2
150	Cote d'Ivoire	2.1	6	1.7 - 2.6
150	Ecuador	2.1	5	2.0 - 2.3
150	Kazakhstan	2.1	6	1.7 - 2.5
150	Kenya	2.1	8	1.9 - 2.3
150	Kyrgyzstan	2.1	7	2.0 - 2.2
150	Liberia	2.1	4	1.8 - 2.4
150	Sierra Leone	2.1	5	2.0 - 2.2
150	Tajikistan	2.1	8	1.9 - 2.3
150	Zimbabwe	2.1	8	1.8 - 2.4
162	Bangladesh	2.0	7	1.8 - 2.3
162	Cambodia	2.0	7	1.8 - 2.1
162	Central African Rep.	2.0	5	1.8 - 2.3
162	Papua New Guinea	2.0	6	1.7 - 2.3
162	Turkmenistan	2.0	5	1.8 - 2.3
162	Venezuela	2.0	7	1.9 - 2.1
168	Congo Dem. Rep.	1.9	6	1.8 - 2.1
168	Equatorial Guinea	1.9	4	1.7 - 2.0
168	Guinea	1.9	6	1.4 - 2.6
168	Laos	1.9	6	1.7 - 2.2
172	Afghanistan	1.8	4	1.4 - 2.0
172	Chad	1.8	7	1.7 - 1.9
172	Sudan	1.8	6	1.6 - 1.9

175	Tonga	1.7	3	1.5 - 1.8
175	Uzbekistan	1.7	7	1.6 - 1.9
177	Haiti	1.6	4	1.3 - 1.8
178	Iraq	1.5	4	1.3 - 1.7
179	Myanmar	1.4	4	1.1 - 1.7
179	Somalia	1.4	4	1.1 - 1.7

Corruption Perception Index 2005:

Rank	Country/Territory	CPI 2005 Score	Survey Used	Confidence Range
1	Iceland	9.7	8	9.5 - 9.7
2	Finland	9.6	9	9.5 - 9.7
2	New Zealand	9.6	9	9.5 - 9.7
4	Denmark	9.5	10	9.3 - 9.6
5	Singapore	9.4	12	9.3 - 9.5
6	Sweden	9.2	10	9.0 - 9.3
7	Switzerland	9.1	9	8.9 - 9.2
8	Norway	8.9	9	8.5 - 9.1
9	Australia	8.8	13	8.4 - 9.1
10	Austria	8.7	9	8.4 - 9.0
11	Netherlands	8.6	9	8.3 - 8.9
11	United Kingdom	8.6	11	8.3 - 8.8
13	Luxembourg	8.5	8	8.1 - 8.9
14	Canada	8.4	11	7.9 - 8.8
15	Hong Kong	8.3	12	7.7 - 8.7
16	Germany	8.2	10	7.9 - 8.5
17	USA	7.6	12	7.0 - 8.0
18	France	7.5	11	7.0 - 7.8
19	Belgium	7.4	9	6.9 - 7.9
19	Ireland	7.4	10	6.9 - 7.9
21	Chile	7.3	10	6.8 - 7.7
21	Japan	7.3	14	6.7 - 7.8
23	Spain	7.0	10	6.6 - 7.4
24	Barbados	6.9	3	5.7 - 7.3
25	Malta	6.6	5	5.4 - 7.7
26	Portugal	6.5	9	5.9 - 7.1
27	Estonia	6.4	11	6.0 - 7.0
28	Israel	6.3	10	5.7 - 6.9
28	Oman	6.3	5	5.2 - 7.3
30	United Arab Emirates	6.2	6	5.3 - 7.1
31	Slovenia	6.1	11	5.7 - 6.8
32	Botswana	5.9	8	5.1 - 6.7
32	Qatar	5.9	5	5.6 - 6.4
32	Taiwan	5.9	14	5.4 - 6.3
32	Uruguay	5.9	6	5.6 - 6.4

36	Bahrain	5.8	6	5.3 - 6.3
37	Cyprus	5.7	5	5.3 - 6.0
37	Jordan	5.7	10	5.1 - 6.1
39	Malaysia	5.1	14	4.6 - 5.6
40	Hungary	5.0	11	4.7 - 5.2
40	Italy	5.0	9	4.6 - 5.4
40	South Korea	5.0	12	4.6 - 5.3
43	Tunisia	4.9	7	4.4 - 5.6
44	Lithuania	4.8	8	4.5 - 5.1
45	Kuwait	4.7	6	4.0 - 5.2
46	South Africa	4.5	11	4.2 - 4.8
47	Czech Republic	4.3	10	3.7 - 5.1
47	Greece	4.3	9	3.9 - 4.7
47	Namibia	4.3	8	3.8 - 4.9
47	Slovakia	4.3	10	3.8 - 4.8
51	Costa Rica	4.2	7	3.7 - 4.7
51	El Salvador	4.2	6	3.5 - 4.8
51	Latvia	4.2	7	3.8 - 4.6
51	Mauritius	4.2	6	3.4 - 5.0
55	Bulgaria	4.0	8	3.4 - 4.6
55	Colombia	4.0	9	3.6 - 4.4
55	Fiji	4.0	3	3.4 - 4.6
55	Seychelles	4.0	3	3.5 - 4.2
59	Cuba	3.8	4	2.3 - 4.7
59	Thailand	3.8	13	3.5 - 4.1
59	Trinidad and Tobago	3.8	6	3.3 - 4.5
62	Belize	3.7	3	3.4 - 4.1
62	Brazil	3.7	10	3.5 - 3.9
64	Jamaica	3.6	6	3.4 - 3.8
65	Ghana	3.5	8	3.2 - 4.0
65	Mexico	3.5	10	3.3 - 3.7
65	Panama	3.5	7	3.1 - 4.1
65	Peru	3.5	7	3.1 - 3.8
65	Turkey	3.5	11	3.1 - 4.0
70	Burkina Faso	3.4	3	2.7 - 3.9
70	Croatia	3.4	7	3.2 - 3.7
70	Egypt	3.4	9	3.0 - 3.9
70	Lesotho	3.4	3	2.6 - 3.9
70	Poland	3.4	11	3.0 - 3.9
70	Saudi Arabia	3.4	5	2.7 - 4.1
70	Syria	3.4	5	2.8 - 4.2
77	Laos	3.3	3	2.1 - 4.4
78	China	3.2	14	2.9 - 3.5
78	Morocco	3.2	8	2.8 - 3.6
78	Senegal	3.2	6	2.8 - 3.6
78	Sri Lanka	3.2	7	2.7 - 3.6

78	Suriname	3.2	3	2.2 - 3.6
83	Lebanon	3.1	4	2.7 - 3.3
83	Rwanda	3.1	3	2.1 - 4.1
85	Dominican Republic	3.0	6	2.5 - 3.6
85	Mongolia	3.0	4	2.4 - 3.6
85	Romania	3.0	11	2.6 - 3.5
88	Armenia	2.9	4	2.5 - 3.2
88	Benin	2.9	5	2.1 - 4.0
88	Bosnia and Herzegovina	2.9	6	2.7 - 3.1
88	Gabon	2.9	4	2.1 - 3.6
88	India	2.9	14	2.7 - 3.1
88	Iran	2.9	5	2.3 - 3.3
88	Mali	2.9	8	2.3 - 3.6
88	Moldova	2.9	5	2.3 - 3.7
88	Tanzania	2.9	8	2.6 - 3.1
97	Algeria	2.8	7	2.5 - 3.3
97	Argentina	2.8	10	2.5 - 3.1
97	Madagascar	2.8	5	1.9 - 3.7
97	Malawi	2.8	7	2.3 - 3.4
97	Mozambique	2.8	8	2.4 - 3.1
97	Serbia and Montenegro	2.8	7	2.5 - 3.3
103	Gambia	2.7	7	2.3 - 3.1
103	Macedonia	2.7	7	2.4 - 3.2
103	Swaziland	2.7	3	2.0 - 3.1
103	Yemen	2.7	5	2.4 - 3.2
107	Belarus	2.6	5	1.9 - 3.8
107	Eritrea	2.6	3	1.7 - 3.5
107	Honduras	2.6	7	2.2 - 3.0
107	Kazakhstan	2.6	6	2.2 - 3.2
107	Nicaragua	2.6	7	2.4 - 2.8
107	Palestine	2.6	3	2.1 - 2.8
107	Ukraine	2.6	8	2.4 - 2.8
107	Vietnam	2.6	10	2.3 - 2.9
107	Zambia	2.6	7	2.3 - 2.9
107	Zimbabwe	2.6	7	2.1 - 3.0
117	Afghanistan	2.5	3	1.6 - 3.2
117	Bolivia	2.5	6	2.3 - 2.9
117	Ecuador	2.5	6	2.2 - 2.9
117	Guatemala	2.5	7	2.1 - 2.8
117	Guyana	2.5	3	2.0 - 2.7
117	Libya	2.5	4	2.0 - 3.0
117	Nepal	2.5	4	1.9 - 3.0
117	Philippines	2.5	13	2.3 - 2.8
117	Uganda	2.5	8	2.2 - 2.8
126	Albania	2.4	3	2.1 - 2.7
126	Niger	2.4	4	2.2 - 2.6

126	Russia	2.4	12	2.3 - 2.6
126	Sierra Leone	2.4	3	2.1 - 2.7
130	Burundi	2.3	3	2.1 - 2.5
130	Cambodia	2.3	4	1.9 - 2.5
130	Congo, Rep.	2.3	4	2.1 - 2.6
130	Georgia	2.3	6	2.0 - 2.6
130	Kyrgyzstan	2.3	5	2.1 - 2.5
130	Papua New Guinea	2.3	4	1.9 - 2.6
130	Venezuela	2.3	10	2.2 - 2.4
137	Azerbaijan	2.2	6	1.9 - 2.5
137	Cameroon	2.2	6	2.0 - 2.5
137	Ethiopia	2.2	8	2.0 - 2.5
137	Indonesia	2.2	13	2.1 - 2.5
137	Iraq	2.2	4	1.5 - 2.9
137	Liberia	2.2	3	2.1 - 2.3
137	Uzbekistan	2.2	5	2.1 - 2.4
144	Congo Dem. Rep.	2.1	4	1.8 - 2.3
144	Kenya	2.1	8	1.8 - 2.4
144	Pakistan	2.1	7	1.7 - 2.6
144	Paraguay	2.1	7	1.9 - 2.3
144	Somalia	2.1	3	1.6 - 2.2
144	Sudan	2.1	5	1.9 - 2.2
144	Tajikistan	2.1	5	1.9 - 2.4
151	Angola	2.0	5	1.8 - 2.1
152	Cote d'Ivoire	1.9	4	1.7 - 2.1
152	Equatorial Guinea	1.9	3	1.6 - 2.1
152	Nigeria	1.9	9	1.7 - 2.0
155	Haiti	1.8	4	1.5 - 2.1
155	Myanmar	1.8	4	1.7 - 2.0
155	Turkmenistan	1.8	4	1.7 - 2.0
158	Bangladesh	1.7	7	1.4 - 2.0
158	Chad	1.7	6	1.3 - 2.1

Tallene fra tabellene er hentet fra:

Transparency International. (2009). *2009 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table

Transparency International. (2009). *2008 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2008

Transparency International. (2009). *2007 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007

Transparency International. (2009). *2005 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2005

APPENDIKS B

Sammenligne lands bruttonasjonalprodukt. Viser PPP delt på populasjonen fra 1.juli samme år. (2009).

RANK	LAND	BNP PER INNBYGGER
1	Liechtenstein	\$ 122, 100
2	Qatar	\$ 121, 700
3	Luxembourg	\$ 78, 000
4	Bermuda	\$ 69, 900
5	Norway	\$ 58, 600
6	Jersey	\$ 57, 000
202	Tanzania	\$ 1, 400
203	Haiti	\$ 1, 300
204	Uganda	\$ 1, 300
205	Mali	\$ 1, 200
206	Burkina Faso	\$ 1, 200
207	Nepal	\$ 1, 200
208	Burma	\$ 1, 100
209	Comoros	\$ 1, 000
210	Tokelau	\$ 1, 000
211	Madagascar	\$ 1, 000
212	Guinea	\$ 1, 000
213	Ethiopia	\$ 900
214	Togo	\$ 900
215	Sierra Leone	\$ 900
216	Rwanda	\$ 900
217	Malawi	\$ 900
218	Mozambique	\$ 900
219	Afghanistan	\$ 800
220	Central African Republic	\$ 700
221	Eritrea	\$ 700
222	Niger	\$ 700
223	Guinea-Bissau	\$ 600
224	Somalia	\$ 600
225	Liberia	\$ 500
226	Burundi	\$ 300
227	The Democratic Republic of Congo	\$ 300

Tall hentet fra:

Central Intelligence Agency. (2010). *Country comparison*. Lastet ned 27.mai 2010 fra: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html?countryName=Bosnia%20and%20Herzegovina&countryCode=bk®ionCode=eu&rank=131%23top#bk>

APPENDIKS C

Bruttonasjonalprodukt per innbygger i Haiti i perioden 1975 til 2009.

ÅR	BNP PER INNBYGGER
1975	\$ 894
1976	\$ 1, 007
1977	\$ 1, 055
1978	\$ 1, 159
1979	\$ 1, 319
1980	\$ 1, 514
1981	\$ 1, 575
1982	\$ 1, 577
1983	\$ 1, 613
1984	\$ 1, 639
1985	\$ 1, 653
1986	\$ 1, 647
1987	\$ 1, 640
1988	\$ 1, 669
1989	\$ 1, 713
1990	\$ 1, 743
1991	\$ 1, 848
1992	\$ 1, 616
1993	\$ 1, 591
1994	\$ 1, 470
1995	\$ 1, 421
1996	\$ 1, 487
1997	\$ 1, 531
1998	\$ 1, 559
1999	\$ 1, 601
2000	\$ 1, 619
2001	\$ 1, 617
2002	\$ 1, 618
2003	\$ 1, 633
2004	\$ 1, 594
2005	\$ 1, 648
2006	\$ 1, 712
2007	\$ 1, 300
2008	\$ 1, 300
2009	\$ 1, 300

Tall hentet fra:

Globalis. (2010). *Haiti*. Lastet ned 21.mai 2010 fra:

[http://www.globalis.no/Land/Haiti/\(show\)/indicators/\(indicator\)/182](http://www.globalis.no/Land/Haiti/(show)/indicators/(indicator)/182)

APPENDIKS D

Human Development Index (Basert på data fra 2007, publisert 5.oktober 2009).

RANK	LAND	HDI
1	Norge	0.971
2	Australia	0.970
3	Island	0.969
4	Canada	0.966
5	Irland	0.965
6	Nederland	0.964
7	Sverige	0.963
8	Frankrike	0.961
9	Sveits	0.960
10	Japan	0.960
149	Haiti	0.532
150	Sudan	0.531
151	Tanzania	0.530
152	Ghana	0.526
153	Cameron	0.523
154	Mauritania	0.520
171	Etiopia	0.414
172	Mosambik	0.402
173	Guinea-Bissau	0.396
174	Burundi	0.394
175	Chad	0.392
176	Den demokratiske Republikk Kongo	0.389
177	Burkina Faso	0.389
178	Mali	0.371
179	Sentral Afrika Republikk	0.369
180	Sierra Leone	0.365
181	Afghanistan	0.352
182	Niger	0.340

Tall hentet fra:

Wikipedia. (2009). *List of countries by Human Development Index*. Lastet ned 25.mai 2010 fra:

http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_countries_by_Human_Development_Index

APPENDIKS E

RANKINGS – DOING BUSINESS 2010 REPORT – THE WORLD BANK GROUP

Økonomier er ranger etter hvor lett de kan gjøre forretning, fra 1 – 183, hvor første plass er best. Hver indikator veier likt, og indeksen viser gjennomsnittet av de 10 temaene. Rangeringen er fra juni 2008 til mai 2009.

ECONOMY	EASE OF DOING BUSINESS RANK	STARTING A BUSINESS	DEALING WITH CONSTRUCTION PERMITS	EMPLOYING WORKERS	REGISTERING PROPERTY
Singapore	1	4	2	1	16
New Zealand	2	1	5	15	3
Hong Kong, China	3	18	1	6	75
United States	4	8	25	1	12
United Kingdom	5	16	16	35	23
Denmark	6	28	10	9	47
Ireland	7	9	30	27	79
Canada	8	2	29	17	35
Australia	9	3	62	1	34
Norway	10	35	65	114	8
Georgia	11	5	7	9	2
Thailand	12	55	13	52	6
Saudi Arabia	13	13	33	73	1
Iceland	14	33	31	56	13
Japan	15	91	45	40	54
Finland	16	30	47	132	27
Mauritius	17	10	42	36	66
Sweden	18	43	19	117	20
Korea, Republic	19	53	23	150	71
Bahrain	20	63	14	13	22
Switzerland	21	71	36	16	15
Belgium	22	31	46	48	167
Malaysia	23	88	109	61	86
Estonia	24	37	20	161	13
Germany	25	84	18	158	57
Lithuania	26	99	64	119	4
Latvia	27	51	78	128	58
Austria	28	122	55	60	39
Israel	29	34	120	90	147
Netherlands	30	70	104	123	29
France	31	22	17	155	159
Macedonia, FYR	32	6	138	58	63
United Arab Emirates	33	44	25	50	7
South Africa	34	67	52	102	90
Puerto Rico	35	15	149	22	124
St. Lucia	36	36	12	20	76
Colombia	37	74	32	63	51

Azerbaijan	38	17	158	33	9
Qatar	39	68	28	68	55
Cyprus	40	25	77	93	64
Kyrgyz Republic	41	14	40	47	19
Slovak Republic	42	66	56	81	11
Armenia	43	21	72	62	5
Bulgaria	44	50	119	53	56
Botswana	45	83	123	71	44
Taiwan, China	46	29	97	153	30
Hungary	47	39	87	77	61
Portugal	48	60	112	17	52
Chile	49	69	67	72	42
Antigua and Barbuda	50	59	21	54	103
Mexico	51	90	37	136	99
Tonga	52	32	35	11	121
Slovenia	53	26	59	162	108
Fiji	54	104	58	31	43
Romania	55	42	91	113	92
Peru	56	112	117	112	28
Samoa	57	20	48	18	81
Belarus	58	7	44	32	10
Vanuatu	59	110	22	75	104
Mongolia	60	78	103	44	25
Kuwait	61	137	81	24	89
Spain	62	146	53	157	48
Kazakhstan	63	82	143	38	31
Luxembourg	64	72	43	170	131
Oman	65	62	130	21	20
Namibia	66	123	38	43	134
Rwanda	67	11	90	30	38
The Bahamas	68	61	10	42	149
Tunisia	69	47	107	108	59
St. Vincent and the Grenadines	70	45	3	57	137
Montenegro	71	85	160	46	131
Poland	72	117	163	76	88
Turkey	73	56	133	145	36
Czech Republic	74	113	76	25	62
Jamaica	75	19	49	39	122
St. Kitts and Nevis	76	86	8	19	153
Panama	77	27	68	177	65
Italy	78	75	85	99	98
Kiribati	79	119	71	29	66
Belize	80	147	4	23	128
Trinidad and Tobago	81	65	82	45	170
Albania	82	46	173	105	70
Dominica	83	38	27	80	113
El Salvador	84	121	128	106	46
Pakistan	85	63	105	146	119
Dominican Republic	86	107	92	97	112
Maldives	87	4	9	41	183
Serbia	88	73	174	94	105

China	89	151	180	140	32
Zambia	90	94	151	116	94
Grenada	91	52	15	49	162
Ghana	92	135	153	133	33
Vietnam	93	116	69	103	40
Moldova	94	77	161	141	17
Kenya	95	124	34	78	125
Brunei Darussalam	96	153	74	4	183
Palau	97	103	54	8	18
Marshall Islands	98	39	5	4	183
Yemen Republic	99	53	51	74	50
Jordan	100	12	92	51	106
Guyana	101	597	39	87	72
Papua New Guinea	102	104	121	26	83
Croatia	103	101	144	163	109
Solomon Islands	104	111	40	65	172
Sri Lanka	105	41	168	96	148
Egypt	106	24	156	120	87
Ethiopia	107	93	60	98	110
Lebanon	108	108	125	66	111
Greece	109	140	50	147	107
Guatemala	110	156	150	127	24
Seychelles	111	108	57	130	59
Uganda	112	129	84	7	149
Kosovo	113	164	176	34	68
Uruguay	114	132	140	64	165
Swaziland	115	158	24	55	158
Bosnia and Herzegovina	116	160	136	111	139
Nicaragua	117	5	137	84	143
Argentina	118	138	168	101	115
Bangladesh	119	98	118	124	176
Russian Federation	120	106	182	109	45
Costa Rica	121	127	128	110	49
Indonesia	122	161	61	149	95
Nepal	123	87	131	148	26
Paraguay	124	100	106	179	79
Nigeria	125	108	162	37	178
Bhutan	126	80	126	12	41
Micronesia, Fed. Sts	127	79	11	14	183
Morocco	128	76	99	176	123
Brazil	129	126	113	138	120
Lesotho	130	131	155	67	142
Tanzania	131	120	178	131	145
Malawi	132	128	163	92	101
India	133	169	175	104	93
Madagascar	134	12	107	152	152
Mozambique	135	96	159	156	151
Algeria	136	148	110	122	160
Iran	137	48	141	137	153
Ecuador	138	163	86	160	69

West Bank and Gaza	139	176	157	135	73
Gambia	140	114	79	85	117
Honduras	141	144	74	168	91
Ukraine	142	134	81	83	141
Syrian Arab Republic	143	133	131	91	82
Philippines	144	162	111	115	102
Cambodia	145	173	145	134	116
Cape Verde	146	136	83	167	126
Burkina Faso	147	115	80	82	114
Sierra Leone	148	58	171	166	175
Liberia	149	57	135	121	174
Uzbekistan	150	92	142	95	133
Haiti	151	180	126	28	129
Tajikistan	152	143	177	143	78
Iraq	153	175	96	59	53
Sudan	154	118	139	153	37
Suriname	155	171	98	70	168
Mali	156	139	95	100	99
Senegal	157	102	124	172	166
Gabon	158	152	63	165	130
Zimbabwe	159	145	179	142	84
Afghanistan	160	23	148	69	164
Bolivia	161	167	101	183	135
Comoros	162	168	66	164	96
Djibouti	163	177	102	151	140
Timor-Leste	164	150	87	89	183
Togo	165	170	152	159	155
Mauritania	166	149	154	125	74
Lao PDR	167	89	115	107	161
Cote d'Ivoire	168	172	167	129	145
Angola	169	165	122	178	173
Equatorial Guinea	170	178	89	182	76
Cameroon	171	174	163	126	143
Benin	172	155	133	139	126
Guinea	173	179	170	79	163
Niger	174	157	166	173	85
Eritrea	175	181	183	86	171
Burundi	176	130	172	88	118
Venezuela R.B	177	142	94	181	97
Chad	178	182	73	118	136
Congo, Republic	179	166	70	169	169
Sao Tome and Principe	180	140	116	180	156
Guinea-Bissau	181	183	114	175	177
Congo Dem. Rep.	182	154	146	174	157
Central African Rep.	183	159	147	144	138

ECONOMY	GETTING CREDIT	PROTECT-ING INVESTORS	PAYING TAXES	TRADING ACROSS BORDERS	ENFORC-ING CON-TRACTS	CLOSING A BUSINESS
Singapore	4	2	5	1	13	2
New Zealand	4	1	9	26	10	17
Hong Kong, China	4	3	3	2	3	13
United States	4	5	61	18	8	15
United Kingdom	2	10	16	16	23	9
Denmark	15	27	13	6	28	7
Ireland	15	5	6	21	37	6
Canada	30	5	28	38	58	4
Australia	4	57	47	27	16	14
Norway	43	20	17	9	4	3
Georgia	30	41	64	30	41	95
Thailand	71	12	88	12	24	48
Saudi Arabia	61	16	7	23	140	60
Iceland	30	73	31	73	2	16
Japan	15	16	123	17	20	1
Finland	30	57	71	4	8	5
Mauritius	87	12	12	19	66	73
Sweden	71	57	42	7	51	18
Korea, Republic	15	73	49	8	5	12
Bahrain	87	57	13	32	117	26
Switzerland	15	165	21	39	29	38
Belgium	43	16	73	43	21	8
Malaysia	1	4	24	35	59	57
Estonia	43	57	38	3	49	61
Germany	15	93	71	14	7	35
Lithuania	43	93	51	28	17	36
Latvia	4	57	45	22	15	88
Austria	15	132	102	24	11	20
Israel	4	5	83	11	99	41
Netherlands	43	109	33	13	30	10
France	43	73	59	25	6	42
Macedonia, FYR	43	20	26	62	64	115
United Arab Emirates	71	119	4	5	134	143
South Africa	2	10	23	148	85	76
Puerto Rico	30	16	104	105	97	30
St. Lucia	87	27	40	103	165	47
Colombia	61	5	115	97	152	32
Azerbaijan	15	20	108	177	26	84
Qatar	135	93	2	41	95	33
Cyprus	71	93	37	15	107	21
Kyrgyz Republic	15	12	156	154	54	140
Slovak Republic	15	109	119	113	61	39
Armenia	43	93	153	102	62	49
Bulgaria	4	41	95	106	87	78
Botswana	43	41	18	150	79	27
Taiwan, China	71	73	92	33	90	11

Hungary	30	119	122	70	14	58
Portugal	87	41	80	19	25	2
Chile	71	41	45	56	69	2114
Antigua and Barbuda	113	27	128	53	71	64
Mexico	61	41	106	74	81	24
Tonga	113	109	30	51	55	103
Slovenia	87	20	84	84	60	40
Fiji	43	41	81	116	65	12
Romania	15	41	149	46	55	91
Peru	15	20	86	91	114	99
Samoa	127	27	67	88	83	139
Belarus	113	109	183	129	12	74
Vanuatu	71	73	20	141	73	52
Mongolia	71	27	69	155	36	110
Kuwait	87	27	11	109	113	69
Spain	43	93	78	59	52	19
Kazakhstan	43	57	52	182	34	54
Luxembourg	113	119	15	31	1	50
Oman	127	93	8	123	106	66
Namibia	15	73	97	151	41	55
Rwanda	61	27	59	170	40	183
The Bahamas	71	109	42	37	120	31
Tunisia	87	73	118	40	77	34
St. Vincent and the Grenadines	87	27	62	52	102	183
Montenegro	43	27	145	47	133	44
Poland	15	41	151	42	75	85
Turkey	71	57	75	67	27	121
Czech Republic	43	93	121	53	82	116
Jamaica	87	73	174	104	128	23
St. Kitts and Nevis	87	27	100	53	114	83
Panama	30	109	173	10	119	75
Italy	87	57	136	50	156	29
Kiribati	135	41	10	77	80	183
Belize	87	119	57	117	168	25
Trinidad and Tobago	30	20	56	49	169	183
Albania	15	15	138	66	91	183
Dominica	71	27	68	86	167	183
El Salvador	43	119	134	61	50	81
Pakistan	61	27	143	78	158	56
Dominican Republic	71	57	70	36	86	146
Maldives	150	73	1	126	92	126
Serbia	4	73	136	69	97	102
China	61	93	125	44	18	65
Zambia	30	73	36	157	87	83
Grenada	87	27	82	79	162	183
Ghana	113	41	79	83	47	106
Vietnam	30	172	147	74	32	127
Moldova	87	109	101	140	22	90
Kenya	4	93	164	147	126	79
Brunei Darussalam	113	119	22	48	160	37
Palau	183	172	91	124	144	59

Marshall Islands	150	154	94	64	63	128
Yemen Republic	150	132	148	120	35	89
Jordan	127	119	26	71	124	96
Guyana	150	73	113	76	75	129
Papua New Guinea	135	41	96	89	162	104
Croatia	61	132	39	96	45	82
Solomon Islands	167	57	48	82	108	107
Sri Lanka	71	73	166	65	137	45
Egypt	71	73	140	29	148	132
Ethiopia	127	119	42	159	57	77
Lebanon	87	93	34	95	121	124
Greece	87	154	76	80	89	43
Guatemala	4	132	108	119	103	93
Seychelles	150	57	34	93	70	183
Uganda	113	132	66	145	116	53
Kosovo	43	172	50	132	157	28
Uruguay	43	93	159	3	96	46
Swaziland	43	180	54	1158	130	68
Bosnia and Herzegovina	61	93	129	63	12	63
Nicaragua	8	3	165	99	67	70
Argentina	61	109	142	110	46	86
Bangladesh	71	20	89	107	180	108
Russian Federation	87	93	103	162	19	92
Costa Rica	61	165	154	60	132	101
Indonesia	113	41	127	45	146	142
Nepal	113	73	124	161	122	105
Paraguay	71	57	110	152	104	19
Nigeria	87	57	132	146	94	94
Bhutan	177	132	90	153	33	83
Micronesia, Fed. Sts.	113	172	86	98	149	154
Morocco	87	165	126	72	108	67
Brazil	87	73	150	100	100	131
Lesotho	113	147	63	143	105	72
Tanzania	87	93	120	108	31	11
Malawi	87	73	24	172	142	3130
India	30	41	169	94	182	138
Madagascar	167	57	74		155	183
Mozambique	127	41	98	136	129	136
Algeria	135	73	168	122	123	51
Iran	113	165	117	134	53	109
Ecuador	87	132	77	15	101	134
West Bank and Gaza	167	41	28	92	111	183
Gambia	135	172	176	81	67	123
Honduras	30	165	1145	114	175	118
Ukraine	30	109	18	139	43	145
Syrian Arab Republic	181	11	105	118	176	87
Philippines	127	132	135	68	118	153
Cambodia	87	73	58	127	141	183
Cape Verde	150	132	110	58	38	183
Burkina Faso	150	147	144	176	110	112

Sierra Leone	127	27	161	137	144	147
Liberia	135	47	85	112	166	148
Uzbekistan	135	119	178	174	44	125
Haiti	135	165	99	144	92	155
Tajikistan	167	73	162	179	39	100
Iraq	167	119	53	180	139	183
Sudan	135	154	93	142	146	183
Suriname	135	180	32	101	178	49
Mali	150	17	158	156	135	117
Senegal	150	165	172	57	151	80
Gabon	135	154	107	135	150	137
Zimbabwe	113	119	131	167	78	156
Afghanistan	127	183	55	183	164	183
Bolivia	7113	132	177	12	136	62
Comoros	16	132	41	133	153	183
Djibouti	177	178	65	34	161	135
Timor-Leste	181	132	19	85	183	183
Togo	150	147	155	87	154	87
Mauritania	150	147	175	163	83	150
Lao PDR	150	182	113	168	111	183
Cote d'Ivoire	150	14	152	160	127	71
Angola	87	57	139	171	181	144
Equatorial Guinea	135	147	163	138	72	183
Cameroon	135	119	170	149	174	98
Benin	150	154	167	128	177	133
Guinea	167	172	171	130	131	111
Niger	150	154	141	173	138	141
Eritrea	177	109	110		48	183
Burundi	167	154	116	175	172	183
Venezuela R.B	177	178	182	166	74	151
Chad	150	132	133	169	170	183
Congo, Republic	135	154	180	178	159	120
Sao Tome and Principe	167	154	160	90	179	183
Guinea-Bissau	150	132	130	115	143	183
Congo Dem. Rep.	167	154	157	165	172	152
Central African Rep.	135	132	179	181	171	183

Tall er hentet fra:

Doing Business. (2010). *Economy Rankings*. Lastet ned 30.mai 2010, fra:
<http://www.doingbusiness.org/economyrankings/>

Litteraturlise

Aftenposten. (10.02.04). *FN: Afghanistan er i ferd med å bli en narko-stat*. Lastet ned 28.mai 2010, fra: <http://www.aftenposten.no/nyheter/uriks/article727755.ece>

Baum, J. (2001-2002). *Dagens ord*. Lastet ned 30.mai, fra: <http://folk.uio.no/jamesb/dagensord.html>).

Banks, H., Nærstad, A. (11.03.2010). *Haiti – fra krisehjelp til langsiktig bistand*. Lastet ned 27.mai fra: <http://www.bistandsaktuelt.no/Debatt/Kategorier/Tråder?cat=144¤t=164503&hread=164503>

Berg-Hansen, A. (16.11.2009). *Bistandskjempen*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: http://www.eu-norge.org/Aktuelt/Nyhetsartikler/nasj_eksp_aavatsmark/

Borgen, Jan (04.05.03): *Bistand etter en krig kan forsvinne i korrupsjon*. Lastet ned 3.mai 2010 fra: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article539270.ece>

Central Intelligence Agency. (2010). *Country comparison*. Lastet ned 27.mai 2010 fra: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/rankorder/2004rank.html?countryName=Bosnia%20and%20Herzegovina&countryCode=bk®ionCode=eu&rank=131%23top#bk>

Central Intelligence Agency (2010). *The World Factbook*. Lastet ned 25.mai 2005, fra: <https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/geos/ha.html>

Dobbs, Michael: Free Market Left Haiti's Rice Growers Behind. Washington Post, Thursday 13 April 2000; Page A01, <http://www.hartford-hwp.com/archives/43a/217.html>

Doing Business. (2010). *Economy Rankings*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: <http://www.doingbusiness.org/economyrankings/>

Elsebutangen, K. (21.05.2008). *Korrupsjonen bare øker I Afghanistan*. Lastet ned 23.mai 2010, fra: <http://www.dagsavisen.no/utenriks/article350137.ece>

Espeland, R., H., og Petersen, S. *Landsprofil 2008-2009: Tanzania*. Lastet ned 24.mai 2010, fra: <http://www.afrika.no/Detailed/18972.html>

- Falkenberg, A. (2009). *ORG 439: Culture and Ethics in International Organizations*.
Kompendiet i ORG 439. Kristiansand: Universitetet i Agder.
- FAO. (16.1.2010). *FAO calls for \$23 million to step-up farming in Haiti*. Lastet ned 25.mai 2010 fra: <http://www.fao.org/news/story/en/item/39087/icode/>
- FAO: *Food and agriculture are key in the recovery*. Lastet ned 25.mai 2010 fra: http://www.fao.org/emergencies/country_information/list/latinamerica/haiti_earthquake/en/
- FN-sambandet. (2010). *Mikrokreditt*. Lastet ned 21.mai 2010 fra: <http://www.fn.no/Temaer/OEkonomisk-og-sosial-utvikling/Fattigdom/Mikrokreditt>).
- FN-sambandet. (2010). *Mål 1: Fattigdom*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: <http://www.fn.no/Temaer/OEkonomisk-og-sosial-utvikling/FNs-tusenaarsmaal/Maal-1-Fattigdom>
- FN-sambandet. (2010). *Mål 2: Utdanning*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: <http://www.fn.no/Temaer/OEkonomisk-og-sosial-utvikling/FNs-tusenaarsmaal/Maal-2-Utdanning>).
- FN-sambandet. (2010). *FNs tusenårsmaal*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: <http://www.fn.no/Temaer/OEkonomisk-og-sosial-utvikling/FNs-tusenaarsmaal>
- FN-sambandet. (2010). *Tusenårsmaalene – 5 år igjen*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: [http://www.fn.no/Aktuelt/Nyheter/Tusenaarsmaalene-5-aar-igjen/\(language\)/nor-NO](http://www.fn.no/Aktuelt/Nyheter/Tusenaarsmaalene-5-aar-igjen/(language)/nor-NO)).
- Globalis. (2010). *Haiti*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: [http://www.globalis.no/Land/Haiti/\(show\)/indicators](http://www.globalis.no/Land/Haiti/(show)/indicators)
- Globalis. (2007). *HDI – indeks for menneskelig utvikling*. Lastet ned 26.mai 2010, fra: <http://www.globalis.no/Statistikk/HDI-menneskelig-utvikling#bars>).
- Globalis. (2010). *Mosambik*. Lastet ned 24.mai 2010, fra: [http://www.globalis.no/Land/Mosambik/\(show\)/indicators](http://www.globalis.no/Land/Mosambik/(show)/indicators)).
- Globalis. (2006). *Politiske rettigheter*. Lastet ned 24.mai 2010, fra: <http://www.globalis.no/Statistikk/Politiske-rettigheter-CIRI#bars>).

- Globalis. (2006). *Sivile rettigheter*. Lastet ned 24.mai 2010, fra:
<http://www.globalis.no/Statistikk/Sivile-rettigheter-CIRI#bars>
- Globalis. (2010). *Tanzania*. Lastet ned 21.mai 2010, fra:
[http://www.globalis.no/Land/Tanzania/\(show\)/indicators](http://www.globalis.no/Land/Tanzania/(show)/indicators)
- Haiti Food Security Information (FAO GIEWS)
<http://www.fao.org/giews/countrybrief/country.jsp?code=HTI>
- Hauge, Wenche (PRIO), 2008: Haiti – historia bak matprotestane.
<http://www.bistandsaktuelt.no/Nyheter+og+reportasjer/Arkiv+nyheter+og+reportasjer/Visning+Artikkel+%28arkiv%29?key=112357>
- Henriksen, Sissel: Etterlyser langsiktig hjelp. Klassekampen, 15.januar 2010.
<http://www.klassekampen.no/57041/article/item/null>
- Holmboe, H., og Filseth, G. (04.05.2009). *Afghanistan – historie*. Lastet ned 23.mai 2010, fra: <http://www.snl.no/Afghanistan/historie>
- Internasjonale utviklingsspørsmål. (25.05.2010). *Reformert IMF til beste for utvikling*. Lastet ned 27.mai 2010, fra: <http://www.rorg.no/Artikler/2209.html>)).
- Internasjonale utviklingsspørsmål. (18.11.05). *Verdensbanken og IMF*. Lastet ned 27.mai 2010, fra: http://www.rorg.no/Temasider/Verdensbanken_og_IMF/index.html
- Justis- og Politidepartementet. (07.06.2004). *Korrupsjon*. Lastet ned 28.mai 2010, fra:
http://www.regjeringen.no/nb/dep/jd/dok/lover_regler/reglement/2004/korrupsjon.htm?id=107539
- Kjensli, B. (13.01.10). *Mosambik trenger mer klimabistand*. Lastet ned 25.mai 2010, fra:
<http://www.forskning.no/artikler/2010/januar/239593>
- Kristoffersen, H og Wegener, A. (14.03.05). *U-landene er bedre enn sitt rykte*. Lastet ned 8.april 2010 fra: <http://www.aftenposten.no/meninger/kronikker/article993670.ece>
- Kristoffersen, H og Wegener, A. (25.04.05). *U-land trenger mer, ikke mindre handel*. Lastet ned 8.april 2010 fra: <http://www.aftenposten.no/meninger/debatt/article1025496.ece>
- Leraand, D. *Tanzania – næringsliv*. Lastet ned 29.mai 2010, fra:
<http://www.snl.no/Tanzania/næringsliv>

Leerand, D. (03.02.2010). *Utviklingssamarbeid*. Lastet ned 26.mai 2010 fra:

<http://www.snl.no/utviklingssamarbeid#menuitem21>).

McGowan, Lisa, 1997: *Democracy Undermined, Economic Justice Denied: Structural Adjustment and the Aid Juggernaut in Haiti*.

http://www.developmentgap.org/americas/Haiti/Democracy_Undermined_Economic_Justice_Denied_Structural_Adjustment_&_Aid_Juggernaut_in_Haiti.html

Moene, K. *Økonomisk korrupsjon*. Lastet ned 8.april 2010 fra:

http://folk.uio.no/karlom/okonomisk_korrupsjon.htm

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. (12.11.2008). *Avhengig av bistand*. Lastet ned 30.mai 2010, fra:

<http://www.norad.no/Om+Norad/Nyhetsarkiv/Nyhetside?key=109318>

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. *Bistandskanaler og roller*. Lastet ned 23.mars 2010 fra: <http://www.norad.no/Om+bistand/Bistandskanaler+og+roller>

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. *Hva er korrupsjon?* Lastet ned 23.mai 2010, fra:

<http://www.norad.no/Satsingsområder/Korrupsjonsbekjempelse/Hva+er+korrupsjon>

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. *Kva er Norad?* Lastet ned 24.mai 2010, fra:

<http://www.norad.no/Om+Norad/Kva+er+Norad%3F.122607.cms?show=all>

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. *Norad svarer på kritikk av Utviklingshuset*.

Lastet ned 30.mai 2010 fra:

<http://www.norad.no/Om+Norad/Nyhetsarkiv/Norad+svarer+på+kritikk+av+Utviklingshuset.134922.cms>

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. *Norsk utviklingspolitikk*. Lastet ned 23.mars

2010 fra: <http://www.norad.no/Om+bistand/Norsk+utviklingspolitikk>

Norad – Direktoratet for utviklingssamarbeid. *Tusenårsmålene*. Lastet ned 23.mars 2010 fra:

<http://www.norad.no/Om+bistand/Tusenårsmålene>

- NTB. (31.01.2010). *Ekspert kritiserer norsk bistandspolitik*. Lastet ned 30.mai 2010, fra:
http://www.aftenbladet.no/utenriks/1153938/Ekspert_kritiserer_norsk_bistandspolitik.html
- NTB. (13.11.2009). *Truer med å holde tilake Afghanistans-bistand*. Lastet ned 23.mai 2010, fra:
<http://www.vg.no/nyheter/utenriks/artikkel.php?artid=598559>).
- Nygaard, A. (26.02.2010). *Utenlandsgjeld*. Lastet ned 27.mai 2010, fra:
http://www.rorg.no/Temasider/U_landsgjeld/index.html
- Rasmusson, E. (26.04.10). *Utviklingspolitikk*. Lastet ned 27.mai 2010 fra:
http://www.bistandsaktuelt.no/Debatt/Kategorier/Tråder?cat=134¤t=168532&t_hread=168532
- Sehl, A. (27.01.2010). *Advarer mot bistand som våpen*. Lastet ned 23.mai 2010, fra:
<http://www.flyktninghjelpen.no/?did=9461804>).
- Skaaren-Fystro, G. (17.11.2005). *Korrupsjon truer de fattige*. Lastet ned 8.april 2010 fra:
http://www.bistandsaktuelt.no/Debatt/Kategorier/Tråder?cat=134¤t=118494&t_hread=118494
- Solberg, K., H. (17.11.05). *Økonomi*. Lastet ned 28.mai 2010, fra:
http://www.bistandsaktuelt.no/Debatt/Kategorier/Tråder?cat=136¤t=118461&t_hread=118461).
- Solheim, C. (17.02.09). *Fører budsjettstøtte til større avhengighet?* Lastet ned 27.mai 2010, fra:
[http://www.bistandsaktuelt.no/Nyheter+og+reportasjer/Arkiv+nyheter+og+reportasjer/Visning+Artikkel+\(arkiv\)?key=114826](http://www.bistandsaktuelt.no/Nyheter+og+reportasjer/Arkiv+nyheter+og+reportasjer/Visning+Artikkel+(arkiv)?key=114826)
- Statsministerens kontor. (31.07.2007). *Halvveis til tusenårsmålene*. Lastet ned 30.mai fra:
<http://www.regjeringen.no/nb/dep/smk/Pressesenter/pressemeldinger/2007/Halvveis-til-tusenarsmalene.html?id=476861>
- The World Bank. (2009). *Building a Better World*. Lastet ned 30.mai 2010, fra:
<http://devdata.worldbank.org/atlas-mdg/>

- Transparency International. (2009). *2009 Corruption Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2009/cpi_2009_table
- Transparency International. (2009). *2008 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2008
- Transparency International. (2009). *2007 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2007
- Transparency International. (2009). *2005 Corruption Perceptions Index*. Lastet ned 21.mai 2010, fra: http://www.transparency.org/policy_research/surveys_indices/cpi/2005
- Tømte, E. (15.04.2010). *De fattigste landene fikk mindre i 2009*. Lastet ned 25.mai 2010, fra: <http://www.bistandsaktuelt.no/Nyheter+og+reportasjer/Arkiv+nyheter+og+reportasjer/De+fattigste+landene+fikk+mindre+i+2009.166746.cms>
- Tønnesen, M. (16.04.2008). *Tusenårsmålene: Lang vei til skole for alle*. Lastet ned 29.mai 2010 fra: <http://www.xmag.no/id/574.0>
- Ung.no (2010). *Hva er bistand?* Lastet ned 24.mai 2010, fra: http://www.ung.no/int%20bi/990_Hva_er_bistand.html
- U. S. Agency for International Development. (29. April, 2009). *USAID from the American People*. Lastet ned 28. November 2009 fra: <http://www.usaid.gov>
- Utenriksdepartementet. *De 8 tusenårsmålene*. Lastet ned 30.mai 2010, fra: <http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/tema/fn/fns-reformpanel/de-8-tusenarsmalene.html?id=4492409>
- Utenriksdepartementet. *Norsk bistand*. Lastet ned 23.mai 2010, fra: http://www.regjeringen.no/nb/dep/ud/kampanjer/bistand_afghanistan/bistand.html?id=573478
- Velasquez, M. (2006). *Business Ethics: Concepts and Cases* (Sixth Edition). United States of America: Pearson Prentice Hall.
- Vingelsvåg, E. (20.04.2010). *Vil drøfte Afghanistan-bistand*. Lastet ned 23.mai 2010, fra: <http://www.ostlendingen.no/nyheter/vil-drofte-br-afghanistan-bistand-1.5186323>.

- Wikipedia (23.03.10). *Bruttonasjonalprodukt per innbygger*. Lastet ned 3.mai 2010 fra:
http://no.wikipedia.org/wiki/Bruttonasjonalprodukt_per_innbygger
- Wikipedia. (25.05.10). *Developing Country*. Lastet ned 25.mai 2010, fra:
http://en.wikipedia.org/wiki/Developing_country
- Wikipedia. (03.05.2010). *Det internasjonale pengefondet*. Lastet ned 25.mai 2010, fra:
http://no.wikipedia.org/wiki/Det_internasjonale_pengefondet).
- Wikipedia. (16.05.10). *Economy of Haiti*. Lastet ned 25.mai 2010, fra:
http://en.wikipedia.org/wiki/Economy_of_Haiti
- Wikipedia. (21.05.2010). *Muhammad Yunus*. Lastet ned 21.mai 2010 fra:
http://no.wikipedia.org/wiki/Muhammad_Yunus).
- Wikipedia. *Utviklingsland*. Lastet ned 29.april 2010 fra:
<http://no.wikipedia.org/wiki/Utviklingsland>
- Wikipedia. (18.05.2010). *Verdensbanken*. Lastet ned 29.mai 2010, fra:
<http://no.wikipedia.org/wiki/Verdensbanken>
- Wilder, A. (28.01.2010). *Malplassert Afghanistan-hjelp*. Lastet ned 27.mai 2010, fra:
<http://www.bistandsaktuelt.no/Nyheter+og+reportasjer/Arkiv+nyheter+og+reportasjer/156680.cms>
- Zikmund, W., Babin, B., Carr, J., & Griffin, M. (2010). *Business Research Methods*. (Eighth edition). South-Western: Cengage Learning
- Øyvind, H. (06.11.06). *Transparencys korrupsjonsindeks: Verdens mest korrupte land*. Lastet ned 3.mai 2010 fra: <http://e24.no/utenriks/article1522509.ece>

Artikkel

- Solheim, E. (2010). Bistandens betydning og betingelser. [Elektronisk versjon]. Artikkel i Klassekampen, 27.01.10.